poterit repetere pſona q̃ ad hoc non tenebaẗ ꝫ nõ fecerit ꝓſtatiões qñ a pncipio habuit aĩmũ repetẽdi. ar. eoꝝ q̃ no. ĩ. lex. §. iiij. Scdõs caſus ē qñ expoſit⁹ ⁊ collect⁹ nõ vult ducere filiã collectoris in vxorẽ. C. de nup. l. patreꝫ Si vero ſunt alia ab alimẽtis que expendit. puta in erudiẽdo puero ĩ aliqua arte ⁊ hmõi repetere poterit. C. de infa. ex. l. i.

5 ¶ Sed nũquid excuſenẗ pdicti exponẽtes. ſi ex neceſſitate. puta q̃ꝫ eos alere nõ poterant expoſuerũt. R. glo. in. d. c. fi. ꝙ nõ. q̃ꝫ debuit eũ mittere in xenonẽ. ſ. hoſpitale. vt. C. d. ca. tol. l. vnica. §. ſed ſcimus. ꝙ ſi talis locus nõ erat. tunc videẗ glo. dicere ꝙ excuſaẗ d filio ſꝫ de ſeruo non. ꝑ. d. l. vnicã. ⁊ in auẗ. de nup. §. ⁊ multo potius. Sꝫ ego credo veꝝ quo ad penam predictam. in. §. i. ſed non quo ad deũ q̃ꝫ quantũ in ipſo eſt occidit. niſi forte expoſitio tali modo fieret ꝙ nullum periculum ex poſito immineret.

Expreſſio qñq̃ꝫ nocet. Vnde. l. non nũꝙ. ff. de condi. ⁊ de. dicit. Nonnunquaꝫ ꝯtingit vt quedã nominatim expreſſa officiant q̃buis omiſſa tacite ĩtelligi potuiſſent nec eſſent obfutura. Jnde dictuꝫ eſt expreſſa nocent non expreſſa nõ nocent. hec ibi. facit ad hoc. l. ſi quis. ff. de here. inſti. ⁊ glo. in. c. conſulti. de procu. ff. de reg. iu. l. expreſſa.

Extimatio rei quando debeat fieri. R. ꝙ tempore contractus. vt in. c. cum dilecti. de empt. ⁊ vendi. ⁊ in. l. ij. C. de reſcin. ven.

i ¶ Quantum fieri debeat. R. glo. in auẗ. de ali. ⁊ emphi. §. ſanctiſſimas. ꝙ debet fieri ſecũdum redditus quos res extimanda affert. facit tex. ibidem. ⁊ in auẗ. de ec. titu. §. ſi autem annale. ⁊ tex. in. l. ſi quos. C. de reſcin. ven.

2 ¶ Qualiter fiet ſecundũ redditus. R. ꝙ tantum debet valere res quod fructus producit in. xxv. annis. vel ſi eſt res que debetur eccleſie in. xxxv. annis. vt in. d. §. ſi ante annale. vbi eſt tex. de trigintaquinq̃ꝫ annis. ⁊ ibi no.

3 ¶ Quid ſi res eſt non fructuoſa. R. ꝙ extimabitur ſcdm ꝙ cõiter appreciatur. l. precia in pn. ff. ad. l. fal. Et hoc habet locũ hodie cõmuniter in oĩbus rebus. ⁊ ꝙ dicitur. res tñ valet quantum vendi poteſt ꝑ. l. i. §. ſi heres. ff. ad treb. ⁊. l. querebaẗ. ff. ad. l. fal. ⁊. l. ſi q̃s vxori. §. vlti. ff. de fur. debet intelligi veꝝ nõ habito reſpectu ad effectionẽ ſingulariũ pſonaꝝ. ſed cõium. vt in. d. l. precia. niſi affectio eſſet rationabilis reſpectu extimãtis. de quo dic vt. s. Emptio. §. vij. ⁊. ix.

¶ Vtrũ extimatio faciat venditionẽ. R. q̃ꝫ ſic in duobus caſibus. Primus cũ eo animo fit extimatio vt ipſa preſteẗ. ſecus ſi fiat vt appareat quanti res ſit facta deterior. vt. l. ij. inter virũ. C. de iu. do. Quod tunc apparet qñ in pacto eſt vt tranſacto certo tpe res que extimata data eſt reddatur q̃ꝫ tunc non facit venditionem vt. d. l. ſi inter. Secundus caſus eſt qñ res ſimpliciter daẗ extimata in contractu. de cuius natura eſt vt transferaẗ dñium vt in. l. quotiens. ⁊. l. plerũq̃ꝫ. ff. de iure. do. ⁊ l. extimatio. ff. ſo. ma. Exemplũ mulier dedit rem extimatam. c. viro ſuo cenſebiẗ vir emiſſe Fallit hoc quando natura contractus repugnat vt faciat venditionẽ vt in. l. ſeruos. ff. fa. her. Exemplũ ego ⁊ tu ſumus heredes ⁊ facimus extimationem de hereditate. tunc nõ facit venditionem. 4

¶ Vtrum extimatio faciat tranſire periculũ in accipientem. vide. s. Caſus. §. vi. 5

Extrema vnctio. vide. ĩ. Vnctio extrema.

Fabule ocioſe vel ſeculariũ negociorũ non dñt recitari in ꝯuiuio clericoꝝ aut religioſoꝝ. vt in. c. conuiuia. ⁊ in. c. pro reuerẽtia. xliiij. di. nec fabularũ oblectamenta excitantiũ mentẽ ad incentiua libidinuꝫ. c. ideo xxxvij. diſt.

Facilitas venie incentiuũ pbet delinquendi. xxiij. q. iiij. ē iniuſta. de vi. ⁊. ho. cle. c. vt clericoꝝ. vnde Stephan⁹ papa dicit. Eccleſiaſtici vigoris ordo ꝯfundiẗ ſi aut temere illicita pſumantur. aut nõ ꝯceſſa impune temptentur proinde ſi negligenter ea que male vſurpantur omittimus. exceſſus viam proculdubio aliis aperimus.

Facultas dicitur quando ſine difficultate poteſt quis facere. vt no. Inno. in c. in preſenti. ⁊ in. c. romana. de ſen. ex. li. vi.

Factum legitime retractari non debet licet caſus poſtea eueniat a quo non potuit ĩchoari de reg. iur. li. vi. Pa. in. ca. diſcretionẽ de eo qui co. ꝯſan. vxo. ſue. dicit verã regulam qñ factum iam eſt perfectuꝫ puta matrimoniũ. licet ſuperueniat affinitas non retractaẗ. ⁊. l. ſi a me fuerit. ff. de iudi. cum aliis que videntur ꝯtraria intelliguntur quando factum non erat perfectum ſed ſolũ inchoatuꝫ quia tunc tractatur.

¶ Vtrum ſit dicendum factum quod non duret. R. glo. in. c. ad noſtram. de regula. ꝙ qñ ex facto volumus iudicare animum. tunc eſt verũ ꝙ non diciẗ factũ. ſ. aĩo faciendi qđ non i

durat. ⁊ ibi ponit multas ꝯcor. Adde tex. in
c. nam ⁊ ego. de ꝟ. ſi. cum ꝯcor. in glo.
2 ¶ Utrꝫ factū illegittime ceſeatˀ factuȝ. R. ꝙ
nō. vt in. c. veniēs. de p̄ſbi. non bapti. ſicut in
utile. ⁊ nullū paria iudicantˀ. c. inter corꝑalia
de tranſla. p̄la. ſic etiā dꝛ non eſſe. qui minꝰ
idoneus eſt. vt in. l. i. ff. qđ cuiuſcꝫ vni. facit
tex. cū glo. in. c. fraternitatis. de fri. ⁊ male.
Unde Bar. ꝑ. d. l. i. dicit ꝙ ſi procurator nō
facit fidem de mandato. perinde eſt ac ſi non
ꝯparuiſſet. ⁊ dñs tanꝗ̄ ꝯtumax debet puni-
ri. Item excipere ⁊ non probare idē eſt ſicut
non excipere. c. cū ſuꝑ de conceſſ. pre. Et pa-
ria ſunt quo ad iuris effectū nō eſſe ⁊ non ap
parere. l. duo ſunt ticij. ff. de te. tu. Item nō
fieri ⁊ tarde fieri. vel eo modo quo fieri nō dꝫ
ar. c. auditis. de ꝓcu. ff. qui ſatiſda. co. l. quo
tiens. ⁊ ibi glo.
3 ¶ Utrꝫ plus ſit facto ꝯſentire ꝗ̄ ꝟbo. R. ꝙ
ſic. glo. eſt ī. c. in cauſis. de elec. vide glo. in. c
dilecti filij. el. ij. de ap. vbi plus factis loqui-
mur. Factū alienū ꝓmittens qūo teneatˀ. vide
infra. Sponſalia. §. xiiij. Factuȝ vbi ꝓmittitˀ
venit qđ intereſt in obligatione. ff. ſi quis in
ius. vo. non ie. l. cum quis.

FAlcidia vide infra Legitima.

FAlſarius dicitˀ quis diuerſimode. vt
no. in. c. in memoriā. xix. di. ⁊. in. c. quiſ-
quis. xi. q. iij. ⁊ de cri. fal. per totum
1 ¶ Utrꝫ ſi falſariꝰ qui abſentiū noīa in inſtru
mento ponit. vel qui ſigillum furtiue ſurripit
R. ꝙ ſic. vt no. in. c. quanto. ⁊. c. ea. de his q̄
fiunt a p̄latis Itē ſecundū Bar. ī aūt. p̄ſbi.
C. de ſacroſanc. eccle. falſitas n̄ ſolū ꝯmittitˀ
in dicendo falſum. ſed etiam in tacendo verꝫ.
2 ¶ Utrum aperiens litteram alterius vt le
gat ſit falſarius. R. glo. in. c. cū olim el. ij. de
offi. dele. tenet ꝙ debet puniri tanꝗ̄ falſariꝰ
allegat. c. olim. đ reſcrip. ⁊. c. ad audientiam
de cri. fal. Inno. ꝟo tenet ꝙ iſte minus pec-
cat ꝗ̄ ſi falſificaſſet ſigillū apponendo adul-
teriū. tn̄ falſarius ē. propter quod dicit Pe.
de anch. ꝙ ſolum debet puniri pena extraor-
dinaria. c. de cauſis. de offi. dele. ⁊ concurrūt
communiter doc. ⁊. c. allegata per glo. loquū
tur de falſario qui facit raſuram viciando lit
teram. vt in. d. c. olim. vel apponendo ſigillū
adulterinū. vt. d. c. ad audientiaȝ. Bar. dicit
ꝙ ſi aperit oſtendendo aduerſario mittentis
poteſt puniri vt falſarius. ar. bonum in. l. i. §.
is qui. ff. ad. l. cor. đ fal. ꝟ. is qui depoſita in
ſtrumenta oſtendit aduerſario incidit in cri-
men falſi. Quod no. contra notarios ⁊ aduo
catos qui oſtendunt iura partis aduerſario.
Si vero aperit. ſed non oſtendit aduerſario.
ſic nō punitur crimine falſi. ⁊ videtˀ tex. in. d.
c. cum olim. ⁊. ff. de. cri. ſteli. per totum. ⁊ ad.
l. qui teſtā. ff. de fal. dic ꝙ eſt ſpeciale in eo
qui aperuit teſtamentū clauſum vt puniatur
pena falſi. Ex quo collige ꝙ peccat mortali-
ter apiens litteras alterius vt legat niſi ſpēꝫ
habeat in ratihabitione. Quod intelligo qn̄
aduertenter ⁊ ſtudioſe facit cū veniat puniē
dus crimine ſtellionatus. Quod limito verū
niſi haberentˀ pro derelictis. puta eas proie-
cit vel lacerauit ⁊ hmōi. quia ſi tales legit ꝓ
aliquo bono fine. licet alias curioſitas eſt nō
tamen mortalis de ſe.
¶ Utrum lacerans vel comburens vel celās 3
ſcripturas publicas vel priuatas que ad ali-
um ſpectant ita ꝙ amplius non appareāt ſit
falſarius. R. ꝙ ſic. vt eſt caſus. ⁊ ibi Bar. in
l. paulus. ff. de fal. vbi dicit tex. legis cor. pe-
na omnes teneri qui etiam extra teſtamenta
cetera falſa ſignaſſent. ſed ⁊ ceteros qui in ra
tionibꝰ tabulis litteris publicis. aliaue qua
re ſine ſignificatione falſuȝ fecerint. vel vt ve
rum non appareat quid celauerint ſurripue-
rint. deleuerint ſubiecerint ⁊ reſignauerint
eadē pena affici ſolere dubiuȝ non eſt. hec ibi
glo. in ꝟ. ſurripuerint. dicit ſic vt nō eēt ꝯbu
rendo. Et ſic pꝫ quid dicendū de falſantibus
libros mercatoꝝ ꝯburentibꝰ. vel occultātibꝰ
vel alias ſcripturas. ⁊ vltra dictā penā tene
tur ad reſtitutionē totius intereſſe. tex. ē ī. l.
qui tabulas. ff. de fur. de. quo vide infra. Re-
ſtitutio. i. in verbo ſcripturas.
¶ Utrꝫ falſificans monetā ſit falſariꝰ ⁊ pec- 4
cet mortaliter. R. ꝙ ſic. ſm Ho. Io. an. Pe.
⁊ Io. de ymo. in. c. quāto. de iureiurā. ⁊ pꝫ ꝑ
tex. ibidē. vbi dꝛ ꝙ ſeruans falſam monetam
agit inique. ergo fortius falſans. pꝫ etiā ꝑ extra-
uagan. Io. xxij. qua excōicat oēs tales in re-
gno frācie ⁊ tenetˀ reſtituere oē dānū datū il-
li ꝑſone cōitati vl' populo dānificato. vt no.
p̄fati doc. vbi. s. vel ſi neſcitˀ ſpālis ꝑſona. fal
tem pauperibꝰ. ar. eoꝝ q̄ no. in. c. cū tu. de vſu
ris. ⁊ in ex̄a petiti. de re. iu. li. vi. ⁊ vide Ho. ī
ſum. ti. de cenſi. §. ex quibus. ꝟ. qđ ſi moneta
Idē dic ſcḋꝫ Sira. obdo. de illo qui recepit
falſaȝ ignoranter quā poſtea ſcien ſ expendit
pro bona. Quod limito in pecunia alicuius
importantie. ſecus in denario vſuali. ſicut di
co de furto infra furtum. §. xlij.
¶ Quot modis falſatˀ moneta. R. ꝙ tribꝰ mo 5
dis ſm cōiter doc. in. d. c. quanto Prio in for

ma.ſ.qñ imponit̃ ſignũ illius qui eã cudi nõ facit. vt in.l.falſi noĩs.⁊ in.l.q̄ noĩe.ff.de fal.⁊ in.d.c.quãto. Scḋo ex materia metallica.ſ.qñ fit de ere vel de ſtanno vel nõ de debita liga.vt in.l.paulus.ff.de ſolu.ſm Bar. vł cũ talis mateteria imiſcet̃ vbi nõ dꝫ.vt in.l. qui numos.⁊ in.l. cornelia.ff. de fal.la. prima. Tercio ex pondere Nam iſta tria reqrunt̃ de ſubſtantia monete.vt in.l.i.§.i.ff.de contra-hen.empt.

6 ¶ Sꝫ q̄ro qḋ pódus dꝫ hr̃e. R.ſm glo.⁊ doc. in.d.l.i.⁊ Bar.in.l.ij.§.i.ff.ſi cer.pe.ꝙ de iure tantus dꝫ eẽ valoꝛ comate.⁊ tm̃ pondus quantũ erat ꝑus in materia nõ deductis ex-penſis.nec laboꝛe q̄ de iure dñt fieri de publico. Sꝫ ſm Innocẽ.quẽ cõiter ſequunt̃ doct.⁊ ſeuatur ex ꝯſuetudine tm̃ dꝫ eẽ in pondere quantũ erat in materia deductis expenſis ⁊ laboꝛe.qꝛ nemo ſuis expenſis tenet̃ eã facere ff.qui.ex cau.ma.l.i.⁊.c.qui ſentit de re. iur. li.vi. Immo plus credit Inno.ꝙ ſi ꝑnceps indiget poterit inde ſentire aliq̄d lucꝝ ⁊ ſic minuere a predicto pondere. Sꝫ Pa.in.d.c. quãto.de iureiurã.limitat veꝝ. niſi ſpargat̃ extra regnũ.qꝛ cũ dãno nõ ſubditoꝝ ſuoꝝ nõ ꝑt quã credo veriſſimã. Credit Inno.etiam ꝙ ꝑnceps cũ ꝯſenſu populi poſſit minuere.H eſt ꝙ ſit minoꝛis ponderis q̄̃ deberet.⁊ tñ expendat̃ ac ſi eẽt iuſti ponderis. Nõ qꝛ q̄libet ꝑt renũciare iuri ſuo.vij.q.i.c̃ꝫ periculoſum.⁊ dicit ſufficere ꝯſenſum maioꝛis ꝑtis magnatum regni.qꝛ negociũ regni reputat̃ nego-cium vniuerſitatis.ar.in.l.ij.§. ſanctiſſimus C.de iureiurando ꝑpter calum. Sed Pa.vbi s.dubitat de hoc.cũ tractet̃ de preiudicio ſinguloꝝ eoꝝ.ar. eorum que no.in.c.cũ oẽs.de conſti.⁊.C.q̄ ſit lon.conſue.in Rica. Et ego credo requiri ꝯſenſuꝫ ſinguloꝝ niſi qñ ex alia cã ꝑpter hoc alleuiarent̃ puta ab angarijs ⁊ hmõi per ea que no.in dictis iurib⁹. Dicit tñ Inno.non ſufficere ꝯſenſum populi vt expẽ-datur extra regnum.

7 ¶ Vtꝝ princeps fraudet monetã qñ repro-bat valentem ⁊ minus valenteꝫ acceptat. vt de reprobata habeat bonũ foꝝ ⁊ illã ꝯflari faciat ⁊ cudi. R. Ho.vt recitat Pa.vbi.s.ꝙ ſic.facit tex.in.l.elegãter.§.qui reprobos.ff. de pi.ac.

8 ¶ Vtꝝ radentes vel tondentes ſint falſarij. vel ſubtilius ex aqua ꝑticulã auri vel argẽti tollendo ita ꝙ cognoſci nõ ꝑt. R.ꝙ ſic vt in glo.d.c.quanto.⁊ tenent̃ ad reſtitutionẽ dã-nificatis. vel ſi ipſos ignoꝛant pauperib⁹ de neceſſitate.c.ſi de iniurijs.

¶ Vtꝝ illi qui ſingulos denarios ponderãt ⁊ grauioꝛes retinent ⁊ ꝯflari faciũt ſint falſarij. R. vt colligo ex Ho.Jo.an. Pe.de ancha.⁊ Inno.vbi.s. Si illi q̄ cudũt pecuniaꝫ. qꝛ aliq̄ denarij ſũt qñꝫ minus.ꝑpterea dimittunt alios plus in pondere qꝛ nõ pñt equalit̃ oẽs ſculpere.tũc tales ſunt falſarij ⁊ tenet̃ ad reſtitutionẽ cõitati.qꝛ coꝛpus pecunie dãni-ficauerũt Si ãt oẽs denarij ſunt iuſti ponderis.ſꝫ aliqui ſunt amplioꝛis ⁊ illos radũt.dũ modo remaneant iuſti ponderis.ſeu cõflant nõ credo falſarios.lꝫ malefaciãt.⁊ nullo mõ ſit eis ꝯſulendum Quod ſi nolunt abſtinere. non credo eos foꝛe extra ſtatum ſalutis propter hoc. 9

¶ Quid de falſario litteraꝝ apoſtolicaꝝ.vide.s.excõicatio.v.caſu.iij. 10

¶ Vtꝝ falſificans mẽſuras ⁊ pondera teneatur. R.ꝙ vltra moꝛtale tenet̃ ad reſtitutõeꝫ 11 totius dãni dati.vt pꝫ ex.c.ij.de emp.⁊ vẽ.⁊ deberet.xxx.dieb⁹ in pane ⁊ aqua penitere. vt ibi licet ſit arbitraria hodie Idem dic de vtente ſcienter falſis. Et falſans mẽſuras tenet̃.l.coꝛ.de fal.ff.de extraoꝛ.cri.l.annonã. circa fi.que eſt pena publicationis oĩm bonoꝝ cũ deportatione ſi liber eſt. ſi ſeruus vltimum ſupplicium.vt.l.i.in fi.ff.de fal. Vtens vero falſis poteſt puniri in duplum ⁊ relegari in inſulam.⁊.ff.de fal.l.pe.

¶ Vtꝝ inſtrumẽta ꝯfecta ꝑ falſum notariũ 12 ſint nulla. R.vt colligit Pa.in.c.fraternitatis.de here.ꝑ Inno.ibiḋ aũt loquimur de inſtrumẽtis ꝯfectis poſt falſitatem ꝯmiſſaꝫ vel etiã ante tñ nõdũ dãnatũ ſed toleratũ in officio.⁊ ſic valent ꝑtextu officij.lꝫ poſtea dãnetur.facit.l.barbarius.ff.ḋ offi.pre. Aut loquimur de inſtr̃is ꝯfectis poſt dãnatiõeꝫ notarij ⁊ ſic nõ valẽt.vt.l.ſi aliq̄d.C.de ſuſcep.ꝑpo.⁊ archa.facit tex.in.l.ſi.q̄s ex argentarijs.§. fi.ff.de eden. Bar.tñ in.l.i.ff.ad.l.iul.repe.limitat verum qñ notarius fuit dãnatus ꝑpter falſitatẽ ꝯmiſſaꝫ in officio tabellionat⁹.⁊ ſic loquit̃.d.l.ſi aliquid.ſec⁹ ſi alias fuiſſet damnatus de falſo ꝯmiſſo ex alia cã extra officiũ tabellionatus.ſicut ĩ quodã ꝯſilio ipſe Bar. ꝯſuluit ꝑ quodã notario dãnato.qꝛ extraxerat duas cartas de libꝛo cõmunitatꝫ valebãt eius inſtr̃a.lꝫ ſit infamis effectus Et hoc veꝝ dũmõ illud officiũ nõ habeat in ſe dignitatẽ vt qꝛ ẽ notari⁹ ꝑncipis.l.i.C.de man.ꝑn.vel ſalariũ de publico.vt qꝛ eſt notari⁹ in hã cho quia tunc non valerent.alias ſic.

10 ¶ Vtrū inſtrumentū factū a Notario nō dānato qđ hēt diuerſa capitula ſit falſuȝ ſi falſitatē hēt ī vno capitulo. R. Pa. vbi. s. ꝙ aut falſitas ꝓuenit ex vitio notarij. ⁊ tūc aut concernit ſubſtātialia īſtrumēti. puta q2 in indictione aut die. ⁊ tūc totū corruit. vt no. in. c. inter. de fi. inſtru. ⁊ in aut. vt ꝑpo. no. īpera. circa pn. Aut ɔcernit ſubſtantialia negocij. ⁊ tūc diſtingue Aut capitula ſunt ɔnexa. ⁊ tūc totū reprobatˀ Aut nō ſunt ɔnexa ſȝ ſepata. ⁊ ſic ſolū illud capłm falſuȝ reprobatˀ Et ſic limita Bar. in. l. ſi ex falſis. C. de tranſac. q̇ tȝ ꝙ qn̄ venit ex vitio notarij totum corruit. qđ Inno. etiā tȝ. Si xo falſitas ē circa extrinſeca. vt q2 ſcripſit ɔhentes eē ɔſanguineos. vł aliqđ aliđ qđ nō facit ad negociū. lȝ h̄ ſit falſuȝ nō reprobatˀ ꝓpˀ h̄ iſtrm̄. q2 h̄ n̄ ē vitiū Notarij. Et ideȝ dic ī teſte. Et idē voluit Inno. in. d. c. fraternitatj vide gloſaȝ ī. d. l. ſi ex falſis

Fama eſt illeſe dignitatis ſtatus legibˀ ⁊ moribˀ ɔprobatˀ. l. cognitionē. §. extimatio. ff. de va. ⁊ extraor. co. ⁊ in glo. c. vr̄a. de coha. cle. ⁊ mu.

1 ¶ Vtrū fama ſit defendēda. R. ſcđm glo. in c. ſenti. xj. q. iij. ꝙ aut ſumus intˀ tales q̇ parati ſunt imitari. ⁊ ſic peccat mortaliter qui eā nō defendit ꝓ poſſe Et ſic intellige. c. nō ſunt audiendi. ea. q. ij. c. nolo. xij. q. i. ⁊ de cōſecra. di. i. iubemus. Aut ſumus inter tales qui ſolū parati ſunt rep̄hendere non imitari. ⁊ ſic ſufficit nobis ɔſcīa nr̄a. ⁊ nō teneī defēdere Et ſic ītellige. c. q̇d obeſt hōi. cū. v. c. ſe. xi. q. iij.

2 ¶ Quot modis leditˀ fama. ⁊ quomodo ſit reſtituenda. vide. s. Detractio.

3 ¶ A quibus eſt abſtinendum ꝓpter famā ɔſeruandam. vide. j. Scandalum. §. iij.

4 ¶ Fama ꝓprie eſt qn̄ tota ciuitas vel vicinia vel maior pars acclamat aliquid. vel dic ꝙ eſt cōius locutio ex veriſimilibˀ ɔiecturis ſurgens. vt colligitˀ ex no. in. c. ſi duo. xxv. q. vi. ⁊ in. c. ſup eo. de eo. qui co. conſan. vxo. ſue. ⁊ in. d. c. vr̄a. Vnde primo oȝ ꝙ ſit ex veriſimilibˀ ɔiecturis. q2 alias ꝓprie non eſt fama quo ad iuris effectum. ſȝ ſunt vane voces populi. de quo ꝑ Bar. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de queſtio. per glo. ⁊ doc. in. c. inquiſitionis. ⁊ in. c. cū oporteat. de accu. ⁊ non ſunt audiēde. vt in. c. ij. de elec. ⁊ tex. in. l. decurionū filij. ff. de penis. l. diuo marcho. C. de ma. te. ⁊ l. ſi priuatus. ff. qui. ⁊ a qui. Vnde dicit Pa. ī c. veniens. el. i. de teſti. ꝙ teſtis deponens de fama debet reddere rōem. ſeu cauſam ſufficiētem ſui teſtimonij. Scđo requiritˀ ꝙ ſit ſaltem maior pars. q2 vt dicit Pa. in. c. cū in tua de ſpon. ꝙ dicta paucoꝝ non infamant Et ꝓpterea differt fama a rumore. q2 rumor ē qn̄ aliqua pars vicinie aliquid aſſerit. ſed fama qn̄ maior pars. Vn̄ ſe hȝ in plus. vt dicit glo. in d. c. ſup eo. Pro quo no. ꝙ noīe partis venit media pars. vt in. c. ij. §. i. de deci. li. vi. ⁊ ī. l. nomen filiaꝝ. §. portionis. ff. de x. ſi. Sed qn̄ additur aliqua. tunc verificatˀ in qualibet minima ꝑticula. q2 dictio aliqua reſtringit Attn̄ licet requiratur maior pars ad famam faciendā. tamen ad probandum ſufficiunt duo teſtes. vt no. glo. ij. q. i. §. qn̄. el. ij. ⁊ in. l. iij. ff. de teſti. ⁊ no. Bar. in. d. §. tormenta. Et ɔtra ꝓbatōeȝ fame admittitˀ ɔtraria ꝓbatio ⁊ ſi ſecunda ē clarior obfuſcatˀ effectus prime. Et ideo eo caſu quo infamia ſufficeret ad torturam. ſi probaretˀ per aliam ꝑtem bona fama tolleretˀ preſumptio prima. ⁊ ſic ꝓbat tex. in d. c. cum in tua. ⁊ quod no. Bar. in. l. fi. C. de queſtio.

Familia quid ɔprehēdat. R. Archi. d ꝓriui. lȝ. li. vi. Dicit ꝙ triplex ē familia quedā perpetua ⁊ religioſa. vt religioſi clerici ⁊ ɔſimiles. ⁊ tales gaudent priuilegio ɔuētus vel collegij de ſta. mo. recolentes. C. loca. l. milites. Aliter tenerentˀ duplici iure ɔtra c. cognouimus. cū ſi. xij. q. ij. ⁊ de hac loquitˀ c. cū olim. de arbi. Eſt ⁊ alia. ſ. que non eccleſiaſticos tantum ɔprehendit. ſed etiaȝ laicos ſicut ſunt vxor filij nepotes ſerui famuli. qui in eius domo eius ſumptibus viuūt cōtinue de qua ītelligitur. ff. đ publi. l. i. §. familie. C. ad. l. cor. de ſic. l. ſi forte. que ponitˀ de pe. di. i ⁊ de here. c. filij. li. vi. ī fi. ⁊ đ teſti. c. ī lr̄is. vbi de hoc. ⁊ iij. q. v. c. i. Et đ tali ītelligitˀ qđ dicitur ī d. c. licȝ. de quo vide. j. Interdictū. vi. § iiij. ē ⁊ alia familia q̄ nec ē ꝑpetua nec mercenaria. ſicut clerici ⁊ religioſi ⁊ alij eccleſiaſtici dicūtˀ đ familia eccleſie. đ quibˀ xvj. q. vj. đ lapſis. Eſt ⁊ alia đ qua ī. l. fi. C. đ x. ſig. vbi nomē familie ɔp̄hendit parētes liberos. omneſq̄ ꝓpinqs ⁊ ſubſtātiā ⁊ libertos etiā ⁊ patronos necnō ⁊ ſuos. ⁊ hec ſignificatio hȝ locum in fideicommiſſis. vt ibi patet

1 ¶ Ad quid tenetˀ pr̄ſa. R. ꝙ ad duo tenetˀ de ꝓcepto. ſ. ad miſtrationē nccāꝛioꝝ ad vitam. ⁊ ad diſciplinā tam verbo q̄ꝫ exemplo moruȝ vt colligitˀ primo ad thimo. v. ⁊ ad ephe. iij. ⁊ no. in. §. neceſſe. xlvij. di. aliter ē peccatū mortale đ ſui natura. niſi excuſet aliq̄ circūſtātia puta neceſſitas ⁊ hmōi. vel niſi ſit famulus de quo ī ſe. iij. §. dicaȝ. vel ſit circa ea que non

ſunt neccãria ad ſalutẽ omiſſio correctiõis. ⁊
ſic ĩtellige. xxiij. q. iiij. duo iſta. ⁊. q. v. ñ putes
¶ Sz nũquid infirmãti teneaꝛ ſubuenire qui
ex mercede locauerat opas ſuas. R. q̃ ad ex/
penſas ſm Bar. i. l. ſi cũ dotẽ. §. ſui aũt. ff. ſo.
ma. ⁊ in. l. in reb⁹. ff. como. ꝙ ad magnas ex/
penſas nõ teneꝛ Quod limito vez rõe famu/
latus. ſecus ſi teneretꝛ vt pauperi. Quo vero
ad ſalarium Jo. an do. Anto. Jo. de ymo. ⁊
Pa. in. c. i. de cle. egro. ⁊ cõiter doc. tenent ꝙ
nõ qꝛ caſus ꝯtingẽs in pſona. q̃ locauit opas
liberat ꝯductorẽ a pſtatiõe mercedis. l. ſi vno
§. item cũ quidã. ⁊ qđ ibi no. ff. loca. ⁊ qđ no.
in. l. in rebus. ff. como. ⁊ glo. in. l. fi. §. idẽ iu/
ris. el. ij. ff. ad. l. ro. đ iac. Hoc tñ limitat Pa.
vbi. s. qñ ſalariũ debeꝛ ſolũ rõe pſone Secus
ſi dareꝛ rõe alioꝝ etiam. Vñ ptãs qui hꝫ fa
mulos ⁊ iudices quib⁹ hꝫ ſoluere. licet infir/
meꝛ vel moriaꝛ. tenetur nihilominus heres. ⁊
ideo ipſe pt petere ⁊ debitores debent ei ſol/
uere. tex. eſt in. l. pecuniã in pn. ff. de condi. ob
cãm. facit qđ no. in. l. diem functo. ff. de offi.
aſſe. Jmmo. videꝛ tenere qđ debeaꝛ ſalariũ in
c. ꝑpter ſterilitatem de loca. facit. c. i. de cle. ñ
re. li. vi. ⁊ ibi Ge. per illũ tex. dicit doctori vꝉ
famulo non dꝫ ſubtrahi ſalariũ ꝑpter infirmi
tatem. allegat qđ habeꝛ in Spe. de cle. nõ re.
§. poſtq̃. x. quid ſi mercenarius. At iſtud ex
Sali. in. l. lz. C. loca. ⁊ pulcre. Aug. in diſpu/
tatione. Exorta guerra. facit. l. queſitũ. ff. de
re iudi. Et hoc pcedit ĩdubitãter. vbi ꝯſuetu
do ſic eſt. qꝛ tunc debeꝛ. qꝛ illud videtur actũ
quod eſt ꝯſuetũ. l. ꝙ ſi nolit. §. qui aſſidua. ff.
de edi. edic. Sed vbi ꝯſuetudo non eſt tene ꝙ
non debeꝛ. niſi vt dictũ eſt. ⁊ in caſu ſpeciali.
vt. C. de aduo. di. iudicioꝝ. l. poſt duos. vbi
aduocato debeꝛ ſalariũ ex publico ꝯſtitutuꝫ
lꝫ moriaꝛ infra annũ. ſecus eẽt de ſalario pro
miſſo a parte. qꝛ non debetur niſi pro rata tẽ
poris ſm Bar. in. d. c. l. diem functo. Simili
ter in. l. cũ heres. §. ſticus. ff. de ſta. li. vbi qñ
per ſeruum non ſtat quin ſeruiat. nihilominꝰ
libertatem legatam ꝑpter hoc cõſequitur. de
quo dic vt. ĩ. Locatio. §. xv. vbi pulchre tan/
gitur hec materia.

3 ¶ Vtꝝ cũ dñs nõ pt corrigere ſuam familiã
vel aliquẽ ipoꝝ teneaꝛ ipm expellere. R. ꝙ ſi
nec xba nec xbera emẽdãt. ſꝫ ſubtractio ne/
ceſſarioꝝ ſeu expulſio corrigeret teneꝛ expel/
lere ar. eoꝝ q̃ no. ĩ. c. ñ oĩs. v. q. v. Si xo licẽti
us peccaret expellẽdo faciat q̃ntũ pt. ⁊ lꝫ ille
non ſe corrigat excuſatur. vt patet in. c. q̃t tũ/
libet. ⁊. c. ſe. xlvij. diſt.

¶ Vtꝝ poſſit cã correctõis xberaꝛ clericos 4
vide. s. Excommunicatio. v. caſu. i. §. iiij.
¶ Vtꝝ pꝛfa. teneaꝛ de furto familie. vide. s. 5
Dñs. §. iiij. ⁊. ĩ Obligatio. §. pe. ⁊. vltimo
¶ Vtꝝ failia epi gaudeat puilio fori. R. pa. 6
in. c. nullus. de for. ꝯpe. cõiter teneꝛ ꝙ ſic.
¶ Vtꝝ failia vꝉ aliqs eoꝝ teneaꝛ reuelare de 7
lictũ dñi ſui reqſit⁹ p obiaꝫ ſupioris. R. ꝙ ñ
ſi criãliꝛ vult pcedeꝛ vt. iiij. q. iij. c. lege iulia.
el. ij. Si ãt ciuiliꝛ ſic credo teneaꝛ. qꝛ nulla. l.
repelliꝛ. vt no. gl. iij. q. v. c. i. qđ credo vez qñ
nullũ malũ ſibi ĩmineret ex h̃. alias ſec⁹ qꝛ nõ
teneor cũ malo meo facere bonũ primi tpale.
¶ Vtrũ dño failie q̃ fecit iurare failiã de xi 8
tate dicẽda ſit parẽdũ. R. ſm Durã. aut iſte
dñs ẽ truculẽt⁹ ⁊ pbabiliꝛ hꝛ ferus. ⁊ ſic ñ te
neꝛ. qꝛ illicitũ fuit iuramẽtũ. Si xo ẽ mãſue
t⁹ ⁊ pbabiliꝛ creditꝛ ꝙ nõ pcedet niſi rõabiliꝛ.
tũc diſtingue ꝙ aut res puta aſportate erãt
ad cuſtodiã ſuã deputate. ⁊ ſic ſic pt pſeq̃ aſ/
portantẽ ſic ⁊ dño reuelare Si xo ñ erãt de
putate ad ei⁹ cuſtodiã. tũc ſi pt pbare teneꝛ di
cere xitatẽ Si xo nõ pt pbare ñ dꝫ reuelare
niſi tali q̃ poſſit pdeſſe ⁊ ñ abeſſe. ⁊ ſi alio mõ
iurauit ñ fuit licitũ iuramẽtũ nec obligatori
um. Idez dicit Hug. de teſtib⁹ ſinodalib⁹ ꝙ
nõ teneꝛ denũciare epo lꝫ iurauerit niſi crĩa
q̃ pñt pbare. lxxiij. q. iiij. ſi q̃s. alꝯ eẽt pditor.
ij. q. i. ſi peccauerit. niſi hoc faciat ſecrete illi
qui hꝫ corrigere paternaliter. ar. xxij. q. v. h̃
videꝛ. De h̃ vide. s. Denunciatio. §. x.
¶ Vtꝝ obligatus pcurare aliquã familiã vꝉ 9
fratres alicui⁹ dom⁹ teneaꝛ excreſcẽte failia
vꝉ fratrib⁹ ĩnumero. R. ſm Pau. ꝙ ſi failia
vel fratres hẽant numeꝝ determinatũ. tũc ñ
teneꝛ. Si ãt indeꝛminatũ. vt ſunt fratres mi/
nores alicui⁹ ꝯuẽt⁹. ſic teneꝛ. facit. c. q̃nto de
cenſi. ſi tñ nimis g̃uareꝛ p iudicis officiũ ſibi
puidebiꝛ. ⁊ ſic pꝫ ꝙ q̃ ad ꝯſciam non teneꝛ

Familiaris quis dicatur. R. ſm glo. iij
q. v. c. i. quod large dicuntur omnes qui
cohabitant cum aliquo. vt in. c. in litteris. de
teſti. ⁊. c. inſinuante de offi. dele. Glo. in. d.
c. in litteris. dicit familiares appellantur cõ/
ſanguinei. colonus aſcriptius mercennarius
filius in poteſtate libertus ſeru⁹ ⁊ omnes ha
bitantes in domo. Domeſtici vero ſunt qui/
bus ratione patrie ptãtis vel dñice iperari
pt ſm glo. in. d. c. ĩ lrĩs. Nñ enĩ dꝛ familiares
domeſtici intelliguntur oẽs qui in expenſis
alicuius ꝯmenſales ꝯtinue exiſtunt. etiam ſi
aliqñ abeſſe p eius negocijs gerẽdis ꝯtingat
vt no. in. c. fi. de. x. ſig. li. vj.

Familiaritas cum mulieribus prohibetur eccleſiaſticis.xxxij.di. interdixit.
⁊ duobus.c.ſe.xxxiiij.di.quorundã.lxxxi. di.
clericus.xviij.q.ij.cognouimus. de coha. cle.
⁊ mu.ꝑ totũ.vide.s. Clericus.v.imo vt dicit
Hiero.in.c.hoſpitiolũ tuũ.xxxij.di.non põt
digne cũ deo habitare qui feminaꝝ acceſſibꝰ
delectatur Familiaritas nimia parit ↄtẽptũ
de iudeis.c.⁊ ſi iudeos.

Fatum qui credit mortaliter peccat.
xxvj.q.vij.non obſeruetis.

Fauere peruerſi.idem eſt.ac ſi ipſe facerent.xj.q.iij.qui conſentit.lxxxiij.di. nemo.⁊.c.ſe.xxiij.q.iiij.ſi quis.

Fautor quis dicatur.vide.j. hereticus
§.xxiiij.

Femina non debet tonſari etiam cauſa
religionis.c.vxoratus in fi.de conuer.con
iu. Et intelligitur non ſolum de tonſura que
dicitur clerica.ſed etiam de raſura.que fit ꝑ
abſciſionem capillorum vſqꝫ ad aures.facit
xxx.diſt.quecũqꝫ mulier.⁊.xx.q.iij.c.ij.⁊ cle.
attendẽtes.de ſtatu reg. Glo.tamẽ in.d. cle.
videtur tenere ꝙ conſuetudo contraria excu
ſat.⁊ ꝙ.c.quecũqꝫ mulier. Intelligitur de il
la que vult remanere in ſeculo nolens religi
oni deſeruire.ſed mũdialiť viuere.⁊ placet.
Peccat ergo mortaliter talis tonſurans ſe.
cum in.d.c.quecũqꝫ mulier ſit excõicãda P.õ
etiam intelligeniſi ex neceſſitate hoc faceret.
vel cã religionis ſeu mundi ↄtemptus.

1 ¶ Quare femina citius pubeſcit. R.glo.in.l.
ij.C.de.his qui ve.eta.ipe.q2 mala herba ci
to creſcit. Sꝫ eſt alia rõ quã reddũt doc.in.c.
lr̃as.de deſpon.ipu.ſ.q2 ſexus mulieris ẽ de
bilior ⁊ citius deficit.⁊ ideo citius ꝑficitur.
ſicut in alijs videmus.

2 ¶ Que ſunt illa q̃ mulier nõ p̃t exercere. R.
multa. Non p̃t p̃dicare. nec docere publice.
xxxij.di.mulier.nec ↄfeſſiones audire. nec a
lijs bñdicere.vt in.c.noua.de pe.⁊ re. Item
nec tangere ſacra vaſa.xxiij.di.ſacratas.nec
ſac̃tas pallas ↄtigere.nec incẽſum circa alta
ria deferre.vt in.d.c.ſacratas. Itẽ nec actũ
alicuiꝰ ordinis exercere vt in.d.c.noua.⁊ i.c.
tanta.de ex.pre.⁊ no.in.c.dilecta.de ma.⁊
obe. Itẽ nec iudicis nec magiſtratꝰ gerere of
ficiũ.niſi in caſibꝰ de q̃bꝰ in glo.xv.q.iij.§.i.
nec poſtulare.nec ꝓcurare niſi in ꝓpria cã ⁊
ſuoꝝ.vt no.i.l.femine.ff.de.re.iu.⁊.iij.q.vij.
§.tria.xv.q.iij.§.i. Itẽ nec teſtis eẽ.de q̃ dic
vt.j. Teſtis.§.v.nec ꝑſonaliť poſſet trahi ad
iudiciũ cã ferendi teſtimoniũ.aut alia q̃libet
cã que in iure nõ exprimiť ↄtra eiꝰ voluntatẽ
⁊ ſi eſt religioſa nõ p̃t etiã ſi vult trahi ad iu
diciũ ex quauis cã ꝑſonaliter.c.mulieres de
iudi.li.vi. Itẽ nec viri hitu vti ſub pena ana
thematis.xxx.di.ſi qua mulier. Itẽ nec accu
ſare niſi in certis caſibꝰ.de q̃bꝰ.xv.q.iij.§.i.i
tex.⁊ in glo. Itẽ nõ p̃t ſe obligare.ſeu ꝓpriaꝫ
ſubſtantiã ꝓ debito viri niſi creditũ ſit ↄuer
ſum in ſuam vtilitatẽ.vt in aut.vt nul.iudi.§
⁊ illud xͦo. Item non dꝫ incarcerari.vel de
trudi pro aliquo debito.vt ibidem.

Fenus eſt vſura.ſꝫ differt in hoc ab vſura.q2 vſura eſt lucꝝ de capitali acceptũ
Fenus xͦo eſt lucꝝ de vſura Unde Graciſmꝰ
Eſt vſura ſuos cum quis tradit mihi numos
Spe lucri fenus duplex vſura vocať. Quod
quidẽ fenus improbum exercentes ſunt infa
mes.l.improbum.C.ex qui.ca.infra.irro.
De quo dic.vt infra Uſura.q2 communiter
vnum pro altero accipitur.vt in.d.l.impro
bum.

Ferie dicuntur q2 preſtant vacationem
ab his que fiunt in foro iudiciali.⁊ ope
ribus ſeruilibus.quarum alique ſunt ob reue
rentiam dei introducte.vt in.c.ↄqueſtus.de
ferijs ⁊.C.eo.ti.l.dies feſtos. Alie ſunt ob re
uerentiam principis vel ciuitatis vt dies na
tiuitatis ſue.vel dies principij de imperio.
C.eo.ti.l.amnes. Alie ſunt ad requiem labo
ris.vt tempus Meſſium vindemiaruꝫ de qui
bus in.d.c.ↄqueſtus.⁊.ff.eo.ti.l.j.

¶ Utꝝ ꝑtes poſſint renũciare dictis ferijs. 1
R.ꝙ.primis ⁊ ſecũdis non.tertijs ſic.vt in
d.c.conqueſtus.⁊.xv.q.iiij.in ſumma.

¶ Utꝝ nullo mõ poſſit quis ↄpelli ad iudici 2
um in prefatis ferijs. R.ꝙ non.niſi in caſibꝰ
de quibus.ff.eo.l.i.de quo.in.c.vltimo.de iu
di.⁊ niſi neceſſitas vrgeat.puta q2 res erat
peritura.vt exempla habes in.l.i.ij.⁊.iij.ff.
eo.⁊.l.i.ff.de dam.infec. Aut pietas.puta
cauſa debilium vel miſerabiliũ perſonarum.
d.c.conqueſtus.quia in operibus miſericor
die non eſt habenda diſtinctio dieꝝ.ar.lxxvj
di.vtinam de conſecra.diſtinc.v.nunquã.⁊
ſumma. Ratio eſt que pro religione facit.ff.
de reli.⁊ ſump.fu.l.ſunt perſone.

¶ Feſtum ſeu ferie ſolemnes.que in honoreꝫ 3
dei ſunt introducte.⁊ in quibus abſtinen
dum eſt ab operibus ſeruilibus que ſunt. R.
ſunt infra ſcripta poſita in.ca.conqueſtus.de
ferijs ſcilicet. Natiuitas dñi. S.Stephani.
S.Jo.euãge. Sanctoꝝ Innocẽtiũ. S.Sil
ueſtri. Circũciſio dñi. Epiphanie dñi.ſextes

dies dñice paſſiõis. Reſurrectio dñi cū .vij.
dieb⁹ ſeqñtibus. Pentecoſtes cū duob⁹ ſeqñ
tib⁹ Natiuitas bti Iohãnis baptiſte. Scõꝝ
xij. apoſtoloꝝ. S. Laurentij. purificatio Ma
rie v̓ginis. Annūciatio eius. Aſſumptio eiuſ
dem. ⁊ Natiuitas ipius. Dedicatio ſcti Mi
chaelis archangeli. Feſtū oīm ſanctoꝝ. Dies
dominici. Nõs alij dies quos epi in ſuis dio
ceſibus cū clero ⁊ populo duxerint celebran
dos. In .c. pnunciandū de 9ſe. di. iij. vbi p̄fa
te ſolẽnitates ponunt̄. addunt̄ etiã tres dies
rogationū Dedicatio cuiuſcū q̄ʒ oratorij. Fe
ſtū ſancti Martini põtificis ⁊ 9feſſoris In
c. crucis. d. noſtri. de 9ſe. di. iij. ponitur. Feſtū
inuentiõis ſancti crucis. In cle. ſi dominum
de reli. ⁊ ve. ſan. ponit̄ feſtū corpis xpi Adde
ſcdm Io. an. quē ſequit̄. d. Anto. ⁊ etiã Pa.
in. d. c. 9queſtus. cū non reprobet feſta quatu
or doctoꝝ eccleſie. Sʒ in iſtis ⁊ in oībus alijs
predictis ſtandum eſt conſuetudini ſm Ho.
⁊ Pa. in. d. c. conqueſtus. Similiter de feſto
ſancti Bartholomei quo ad diem in quo fiat
c. 9ſilium. de obſer. ie. Unde hodie dies paſ⸗
ſionis ⁊ ſeptimana reſurrectionis ⁊ dedica⸗
tionis oratorij ⁊ quatuor doctoꝝ ⁊ euangeli
ſtaꝝ nõ ſeruantur. Sed limita vt videlicet in
telligamus q̄ 9ſuetudo deroget prefatis fe⸗
ſtiuitatib⁹. dūmodo non ſit dominicus dies.
vel eo maior ſicut eſt feſtū natiuitatis dñi. re
ſurrectionis. aſcenſionis. pentecoſtes. ⁊ epbi
phanie. vt in. c. licet. de ferijs. dr̄ in glo. quam
ſequunt̄ doc. vbi addit Io. an. aſſumptioneʒ
v̓ginis glorioſe: ar. c. fi. de. ſen. ex. li. vi. q̄r nõ
credo valere 9ſuetudinē in 9trarium. cū vide
at̄ quaſi iuris diuini. vt patet in: d. c. licet

4 ¶ Utrū 9ſuetudo poſſit alias a p̄fatis feſti
uitates introducere. ita q̄ de p̄cepto tenean
tur ad illa. R. q̄ ſic. ſicut poteſt facere aliã le
gē ⁊ qñ ſit vide ſupra. Conſuetudo. §. ij.

5 ¶ Utꝝ epiſcopus cum clero ſolum poſſit in⸗
dicere feſtum. R. q̄ non. ſed oportet q̄ faciat
cum populo. vt ſupra patet.

6 ¶ Feſtū immaculate 9ceptõis glorioſe v̓gĩs
matris dĩ Marie. lʒ eccleſia romana antiqui
tus nõ celebrauerit. vt pʒ p̱ Tho. in. iij. p̄te. q
xxvij. ⁊ p̱. S. Bo. in. iij. di. iij. ⁊ p̱ glo. de cõſe.
di. iij. in. c. pnūciandū. q̄r eius puritas nõdūʒ
erat reuelata. tñ hodie de ipa 9ceptõne facit
ſolẽne officiū ⁊ feſtū cū largitõe indulgentia
rū q̄ in feſto corpis xpi ſunt date illis q̄ inter
ſunt diuinis ⁊ h̓ ꝓpter multa miracula p̱ que
manifeſtū eſt q̄ ſine pctõ originali fuit 9cep⸗
ta. Et ideo hodie ad euitãda ſcandala p̄cipit̄
ſub pena excõicatõis late ſnīe a qua non poſ⸗
ſint abſolui niſi a romano pontifice. p̄terq̄ʒ ĩ
mortis articulo oībus cuiuſcū q̄ʒ ſtat⁹ gradus
ordinis ⁊ 9ditõnis fuerint. ne decetero auſu
temerario p̄ſumãt in ſermõnib⁹ ad populum
ſeu alias quomolibet affirmare q̄ tenẽtes v̓
ginē eē p̄ſeruatã a pctõ originali in ſua 9cep
tiõe polluat̄ labe hereſis vl̓ mortalis pcti vel
feſtū eiuſdē 9ceptionis celebrantes. neq̄ʒ te
nere libros vel legere aut habere pro veris h̓
9tinentes Similiq̄ʒ pena etiã ligant̄ qui auſi
fuerint aſſerere q̄ 9trariam opinionem tenē
tes. ſ. q̄ ſit 9cepta in peccato originali incur
rant hereſim vel mortale pctm̄. hec habentur
in extraua. Sixti quarti. que incipit Graue
nimis

¶ Quid de iſtis feſtis. S. Antonij. S. Nico⸗ 7
lai. S. Catherine. ⁊ hmõi q̄ ex 9ſuetudine ce
lebrant̄. Ignorat̄ tñ an ex tali cõſuetudine
ſint ĩtroducta q̄ hẽat vim legis p̄ceptiue. R.
q̄ nõ credo peccare mortaliter nõ ſeruantes
niſi eēt ſcandalū. Rõ q̄r nõ ſunt ĩtroducta vt
de p̄cepto. ſʒ ex deuotõe. Ubi aūt eēt ſcanda
lum. ſic ibi ē 9ſuetudo obligatoria. ex q̄ tãdiu
eſt q̄ eſt p̄ſcripta. ⁊ reputat̄ obligatoria.

¶ Qñ ĩcipit dies feſt⁹. vide. s. dies in p̄n. 8

¶ A quib⁹ eſt abſtinendū dieb⁹ feſtiuis p̄di⸗ 9
ctis. R. q̄ ab oī opꝫe ſuili. nõ ſolū pctĩ ſʒ etiã
mechanicis vt agricultura. vt dr̄ in. c. lʒ de
ferijs. Pro cuius intelligentia eſt notandum
ſm Ri. in. iij. di. xxxvij. ar. iij. q. iiij. q̄ op⁹ ſuſ
le dr̄ tripliciter. Aliqñ materialiter ſolū ſed
formaliter liberꝝ. vt v̓bi grã ſcribere non ꝓp̄
tpale lucꝝ. ſʒ ad edificationē aĩaꝝ ꝓpter diui
nū cultū ⁊ hmõi. ⁊ iſtud nõ ꝓhibet̄ imo 9cedi
tur. vt pʒ in. d. c. cõqueſtus. vbi cã pietatis q̄
alias ꝓhibent̄ ꝑmittunt̄. facit. l. diuus. ff. de
ferijs. vbi ea que faciūt ad diſciplinã milita⸗
rem p̄nt ꝑagi dieb⁹ feriatis. Scdõ dr̄ op⁹ ſer
uile formaliter ſolū materialiter aūt liberꝝ ē.
vtputa cū aduocatus cogitat d̓ his q̄ die cra
ſtina dʒ ꝓponere ꝓpter lucꝝ tpale ruſticus de
aratione terre ⁊ ordinatione boum. ⁊ lʒ ab
iſto abſtinere debeamus ĩ diebus feſtiuis nõ
tñ aſtringimur de precepto. Unñ non peccat
mortaliter talia faciens niſi per hoc opus ex
cludat̄ illa vacatio quã dʒ cultui diuino ex ne
ceſſitate quã explicabo in ſe. q. que ſit Tertio
dr̄ opus ſeruile materialiter ⁊ formaliter ſeu
finaliter. ⁊ hoc ē omne opus corpale ordina⸗
tū. ſicut ad ꝓprium ⁊ proximum finem ad bo⸗
num corpis tpale ſeu ad lucrum. ⁊ iſtud eſt
illud quod prohibetur de precepto diebus fe

ſtiuis. Nõ ſemꝑ peccat mortaliter ipſum faciẽs niſi excuſet ꝓpter iſtoꝝ quattuor vnum ſm. F. de may. in tractatu de. x. ꝑceptis. Primũ opis modicitas ſeu paucitas. que nõ ĩpedit ſpiritus libertatẽ. Scdm neccitas operis que non poſſit ꝑueniri ꝯmode nec differri. vt decoctio ciboꝝ pro illo die. vel neccitas coactionis quã faciunt domini. aliter eoꝝ bona ꝓſcriberent. facit. c. licet. de ferijs. Tertiũ cordis pietas. vt i. c. ꝯqueſtus. de fe. vt. s. dictuꝫ eſt. Quartũ publica vtilitas. vtpote ꝓ pace ⁊ ꝯcordia ꝓ ponte ⁊ hmõi. que etiã ſunt pia. quodlibet enĩ iſtoꝝ excuſat ꝙ non ſit mortale. ſaltem laborare in diebus feſtiuis Ex quibus patet quid tenendũ ſit de multis queſtionibus. que reducuntur ad infra ſcriptas queſtiones. xxiiij.

10 ¶ Prima de mulieribus q̃ aliqua puncta ponunt vel ſcopant domũ. vel de illo qui vẽdit vnã ſolã rem. vel qui putat ramũ. facit coquinam itinerat modicũ. ⁊ hmõi ꝙ non peccant mortaliter ꝓpter modicitatẽ opis. Rõ qꝛ ſm S. Tho. in. iq. di. xxxvij. ſuꝑ litteram. ⁊ cõiter theo. rõ ꝓbationis opm eſt. vt vacemus deo. ⁊ qꝛ iſta modica non ĩpediunt vacationẽ ꝑdictam. licet aliqualiter minuant. ideo non eſt pctm̃ mortale talia facere niſi quis talibus ꝑ notabile tps occuparet vel vſqꝫ ad vltimam defatigationem. qḋ quidẽ arbitrio boni viri relinquendũ eſt vt attendat ſi rõ legis euacuatur vel non. ſꝫ ſolũ minuat. faciũt ad hec que no. in. c. intelligentia. de. ṽbo. ſig.

11 ¶ Scda de carnificibꝰ qui ꝑ notabile tps occupãt. qꝛ ſi faciũt ꝓpter neceſſitatem quã nec preuenire poſſunt. puta qꝛ eſtas eſt vel ſunt plura feſta. excuſant. alias non.

12 ¶ Tertia de tabernarijs qui ſi faciunt propẽ neceſſitatẽ excuſant. Secus ſi ad ebrietatem ad ludũ ⁊ hmõi. Et idem dic de hoſpitibus

13 ¶ Quarta de his qui panẽ. herbas. fructus. ⁊ hmõi vendũt. qꝛ ſi faciũt ꝑ neceſſitate diei feſti excuſant. alias non ſicut qui vendũt multa que ſunt ſolũ ad guloſitatẽ. niſi eẽt modicitas diſtractionis. ſicut eſt in his que vendũt cãdelas ⁊ caniſtria inzucharata ⁊ hmõi in quibus non oportet facere precia. ſꝫ quilibet ſcit ꝙ tm̃ habet ſoluere. ⁊ ſic ſoluit. ⁊ accipit pro quo ſoluit ſine alio ſtrepitu. quia in modico diſtrahitur.

14 ¶ Quinta de medicis minutoribus. aromatarijs ⁊ hmõi. de quo dic ꝙ licet. qꝛ medicinalia ſunt neceſſaria.

15 ¶ Sexta de curſoribꝰ ⁊ mulionibus qui ſine neceſſitate magna differre nõ pñt. ⁊ alijs viatoribꝰ ⁊ conductoribus reꝝ. ⁊ dic ꝙ excuſantur Itineratio tñ nõ ſic ſtricte ꝓhibet qꝛ ꝑt quis etiam itinerando intendere deo. Et ideo niſi ſit vſqꝫ ad vltimam fatigationem non credo ſit prohibita vel cũ ommiſſione diuinorum.

¶ Septima de ferratoribꝰ equoꝝ. dic ꝙ ex- 16
cuſant. qꝛ ſicut illi neceſſe hñt ambulare. ſic iſtis lꝫ principaliter ꝓpter neceſſitatem eoꝝ quibus ſeruiunt ꝙuis lucꝝ habeant.

¶ Octaua de facientibꝰ vitros. ſimilr̃ de tin- 17
ctoribꝰ ⁊ coctoribus lateꝝ qui dicunt fornaſarij ⁊ hmõi. qui ſine magno dãno deſiſtere non poſſunt. dic ꝙ licet.

¶ Nona de molendinis ſiue cũ iumẽtis. ſiue 18
ad aquã. vel ad ventũ. Dic ꝙ ſi faciũt ꝓpter neccitatem illoꝝ quibus inſeruiunt excuſant ꝙuis etiam poſſet dici ꝙ molẽdina ad aquã ⁊ ventũ non ſint ꝓhibita laborare cũ ex modico ope hominis exerceri poſſint non videntur euacuare rõnem huius precepti Melius tamen eſt abſtinere ⁊ ſecurius niſi neceſſitas requirat.

¶ Decima de ruſticis qui ꝯpellũt a dominis 19
laborare Dic ꝙ ſi iuſto metu faciũt eſt neceſſitas que excuſat. alias non. Idem dic de famulis filijſfa. vxore ⁊ hmõi

¶ Undecima de cõducentibꝰ laboratores in 20
feſtis. ⁊ qui exigunt debita a ſuis debitoribꝰ. Dic ꝙ ſi alijs diebus nõ inueniunt excuſant dummodo diuina non dimittant.

¶ Duodecima de euntibꝰ ad mercata vel nũ- 21
dinas. Dic ꝙ ſi auditis diuinis propter neceſſitatẽ faciũt. puto qꝛ non alio loco vel tpe talia poſſent vendere vel emere ꝓ bono cõitatis. aut vt ex lucro prouideãt ſibi ⁊ ſue familie. vel vt dent pauperibus ſm Pe. de pa. in. iiij. Ex quo prelati ſciũt ⁊ tolerant excuſant a mortali. niſi forte a prelatis locoꝝ eſſent interdicta. Intelligo veꝝ in feſtis minoribus dominica. qꝛ talis tolerantia prelatoꝝ videtur derogare illi feſto. Secus in maioribus. qꝛ non credo liceat. niſi pro neceſſitate vel pietate ſolum. ꝙuis prelati non interdicant. qꝛ tũc locũ habet illud Multa per patientiã tolerant ⁊c. F. de may. in tractatu. x. ꝑceptoruꝫ tenet ꝙ ſolum eſt peccatum mortale. Primo ſi dimittit miſſam. Scdo ſi epiſcopus precipit ne fiant. Addo ⁊ tertium quando ſolũ fit ex lucri cupiditate. c. i. de ferijs.

¶ Tertiadecima de bellatoribus. Dic ꝙ ꝓpter neceſſitatem licet. 22

¶ Quartadecima de habẽtibus ſegetes vel fenum in agro ꝓpter inundantiam aquarũ ⁊ huiuſmodi. dic ꝙ licet colligere.

¶ Quintadecima de habente domũ que rui nam minaṫ. dic ꝙ ꝓpter neccitatẽ repare licet

¶ Sextadecima de doctore q̃ vt expediat illũ qui de longe venit facit ꝯſiliũ. dic ꝙ licet.

¶ Decimaſeptima ꝺ venatoribꝰ. R. ꝙ nõ lꝫ q: ſi nõ lꝫ in q̃dragesima ⁊ diebꝰ ieiunioꝝ ſm glo. lxxvj. di. in. c. q̃ venatoribꝰ ꝯtominꝰ in die feſto. Non credo tñ peccẽt mortaliṫ q̃ die bus feſtiuis ipſis intẽdunt niſi id faciãt cã lu cri principaliter vel dimiſſis diuinis.

¶ Deciaoctaua de citharistis ⁊ alijs ſonato ribꝰ. R. ſi ad laudẽ dei ⁊ ſcõꝝ pulſant vł ꝓpṫ recreatõem alicuiꝰ ⁊ hmõi pia vel neccãria ex cuſanṫ. ſi pncipaliṫ ꝓpter hoc faciũt. lꝫ ſecũda rio ꝓpṫ lucꝝ. secꝰ ſi ꝓpṫ cãm nõ piã vł neccãriã vel ꝓpter lucꝝ pncipaliter. q: nõ excuſanṫ. ni ſi ſicut alij ex quatuor predictis.

¶ Decianona de laborantibꝰ agros paupeꝝ vel reficiẽtibꝰ domos eoꝝ vel laborãtibꝰ cir ca edificationẽ eccleſiaꝝ aut monaſterioꝝ ⁊ hmõi. Dic ꝙ lꝫ ſi fiat ꝓpter pietatẽ ⁊ deũ non ꝓpter carnalẽ amorẽ vel ſpe remuneratõis fu ture. q: opa pietatis ⁊ miẽ non debent ceſſa re diebus feſtiuis. dicto. c. ꝯqueſtus.

¶ Vigeſima de ſtudẽtibꝰ. Dic ꝙ ſi ſtudium ſit pncipaliter ad illuminatõem ꝓprij intelle ctus ⁊ alioꝝ. lꝫ ꝯñr veniat lucꝝ non erit pec catũ. vt tenet Pa. in. c. i. de fe. ar. c. cũ ex eo. de elec. li. vi. q: ſtudiũ tale eſt propṫ publicã vtilitatẽ. maxime in theologia ⁊ iure canoni co Studere autem principaliter ꝓpter lucrũ non licet.

¶ Vigeſimaprima de ſcholaribꝰ legẽtibꝰ in diebꝰ feſtiuis potius vt doceanṫ q̃ doceant. aſſuefaciant ſe. Dic ꝙ licet ſm Pa. vbi. s. dũ mõ principaliter nõ fiãt ꝓpter lucꝝ. lꝫ ſi in cõ ſequẽtiã non nocet ar. l. i. ff. de aucto. tu. ⁊ in l. rogaſti. §. i. ff. ſi. cer. pe. ⁊ in. c. quid ꝓderit lxj. di.

31 ¶ Vigeſimaſecũda de ſcriptoribꝰ. R. ꝙ ſcola ribus lectiones ſeu recollectas notare ſcribeẽ vel ſmones. aut legẽdo libros corrigere non eſt illicitũ. dũmodo nõ minꝰ intendant hmõi ſicut qui de quinterno ad quinternũ ſcribũt. vel nõ faciant cã lucri habẽdi. ⁊ de pictoribꝰ qui diebꝰ feſtiuis vt addiſcãt ſtãt in eccleſijs ad deſignandũ. Scribere tñ ſpũalia ⁊ ꝓpter ſpũalem cãm nõ ẽ illicitũ. etiã in quantitate d. c. conqueſtus.

32 ¶ Vigeſimatertia ꝺ laborãtibꝰ circa põtes reficiẽdos. viã aptãdã portꝰ repandos. Dic ꝙ lꝫ dũmõ nõ ꝓpṫ lucꝝ pncipaliter. q: publi ca vtilitas ſub noĩe pietatis ꝯprehenditur

¶ Vigeſimaq̃rta de faciẽtibꝰ ſerta ⁊ alias vanitates. dic ꝙ nõ lꝫ eo ꝙ nulla publica vtili tas ineſt. 33

¶ Sꝫ ſi q̃ras ꝑ quãta neccitate ꝑdicta liceãt. 34 R. ꝙ. lꝫ quidã in. c. lꝫ de. fe. dixerint licere ꝑ neccitate vite ſuſtentãde ſolũ. tñ ħ non credo veꝝ cũ ꝑfatũ. c. licet. qꝺ loquiṫ de allecibꝰ q̃ non ſunt neccãria ad vitã. q: ſine ipſis viuere poſſumus ſit cõtra eos. ⁊ xp̃s in Math. xij. c. Cuius veſtꝝ bos vel azinus cadat in foueam nõ extrahet illũ ⁊c. ꝓpterea dicendum ſm Tho. ſa ſe ꝙ non ſolũ pro neceſſitate ꝓuiſionis q̃ ꝑtinet ad ꝯſeruandũ ꝑſonã ſuã vł alioꝝ ⁊ re rũ. ſꝫ etiã ad quodcũqꝫ dãnum vitandũ. ⁊ ſa tis ꝯfirmaṫ hoc dictũ ꝑ. l. i. ij. ⁊. iij. ff. de ferijs ⁊ melius. xv. q. iiij. in ſumma. ⁊ qꝺ no. in. d. c. ꝯqueſtus. Item etiã neccitas excuſat qua la boraṫ ꝑ acquirendo aliquo vtili qꝺ alio tp̃e nullo mõ hri poſſet. ſicut pꝫ in. d. c. licet. vbi piſcari allecia conceditṫ. q: alio tp̃e non poſ ſent hẽri Et idẽ de quocũqꝫ ſimili. Nõ ẽ q: nõ eſt tã arta obſeruatio dominice. quo ad opa ſicut fuit ſabbati. Et lꝫ ille qui laborat hẽat lucꝝ. tñ ſi pncipaliter ſeruit ꝓpter neceſſita tem illoꝝ pro quibus laborat excuſaṫ. ſicut ſi illi laborarent excuſarentur.

¶ Nota. tñ ꝙ ad ħ vt neccitas vł pietas excu ſent ꝑfatos oẽs oꝫ ꝙ nõ dimittant diuina il la quibꝰ neccãrio ẽ inſiſtendũ diebꝰ feſtiuis ni ſi forte eẽt tanta neccitas ꝙ arbitrio boni vi ri excuſarenṫ. Item ſcðo qñ ineſt neccitas ꝑ acquirẽdo aliq̃ vtili requiriṫ diſpẽſatõ. ſi pt̃ hri ꝯmode ⁊ ab ep̃o ſi pt̃. vel a ꝓprio ſacerdo te ſi ep̃m ꝯmode adire non pt̃. Itẽ tertio ꝙ ſi ꝑuenit aliquod lucꝝ ex ꝯnia. lꝫ pncipaliter fiat ꝓpter neccitatẽ alioꝝ ꝙ faciat aliquas e lemoſinas in recõpenſationẽ. hec no. in. d. c. lꝫ. quãuis non credam iſtud ſcðm eſſe neccãri um. ſecurũ tamen eſt. 35

¶ Vtꝝ opꝰ mortalis pcĩ ſit ꝯ iſtud ꝑceptũ 36 Sabbata ſctĩfices. R. ſm Nico. de lira ſuper Exo. xx. ꝙ ſic. cũ ſit opus totaliter ſuile. vñ erunt duo pctã mortalia. ſ. q: fornicatus eſt ⁊ q: opus ſeruile fecit in feſto Et hoc veꝝ ſm Ale. in. iij. ꝑ ſum. tractatu de iſto ꝑcepto rõne reatus. lꝫ rõe actus non erit niſi vnum ſolum ⁊ ſic erit circũſtantia cadens ſub ſpãli prohi bitione. ⁊ ideo neccãrio confitenda Peccatũ autẽ veniale non rumpit feſtum ſm. S. Tho. vbi. s. ar. iiij.

37 ¶ Utrū citatō facta ad diē feriatū teneat. R.
glo. i. c. vltimo. xv. q. iiij. ꝙ ſi citat vt rn̄deat
die feriato eſt nulla ipſo iure. ff. de ferijs. l. j.
⁊ ſic cū liq̄t ꝙ eſt nulla nō tenet̄ ꝯparere. ſe
cus ſi eēt dubiū an teneat citatio vel ne. q2 dꝫ
ire ad allegandū ꝓuilegiū ferie. iij. q. ij. ſi eṗs
⁊ ibi glo. Si aūt citet nō ad reſpondendū. ſꝫ
vt ꝯpeat die feriato bene tenet citatio. vt. ff.
de adul. l. miles. §. ſexaginta.

38 ¶ Utrū cā agitata in die feriato teneat. R.
ꝙ nō. etiā ſi de ꝯſenſu ꝑtiū proceſſerit. intel-
ligo de ferijs ob reuerētiam dei ſtatutis. ꝓpte
rea oīs ꝓceſſus iudicialis debet ceſſare de p̄-
cepto. vt in. c. j. de fe. niſi neceſſitas vel pie-
tas aliud requirat. vt no. xv. q. iiij. in ſumma.
⁊ in. d. c. conqueſtus.

39 ¶ Utrū actus q̄ ꝑtinēt ad volūtariā iuriſdi-
tionē. vt emācipare. ꝯtractus inire. iuſticiaꝫ
facere. ſcribere. inſtrumenta ꝯficere. ⁊ hmōi
valeant in diebus p̄dictis. R. Pa. in. d. c. ꝯcō
queſtus ꝙ ſic. vt videt̄ expreſſum in. l. actus.
C. de ferijs. lꝫ peccent mortaliter facientes.
niſi excuſentur ꝓpter aliquod de quatuor. de
quibus. s. dictū eſt. §. ix.

40 ¶ Quibꝰ ē inſiſtendū in p̄fatis feſtiuitatibꝰ.
R. dicit tex. in. c. ieiunia. de conſe. di. iij. Die
aūt dominica nihil aliud agendū eſt niſi deo
vacandū nulla opatio in die illa ſancta agat̄
niſi tm̄ hymnis ⁊ pſalmis ⁊ cāticis ſpūalibꝰ
dies illa tranſigat̄. hec ibi. Et licet talibꝰ ſit
inſiſtendum. tn̄ non de precepto niſi. v.

41 ¶ Primū vt ꝯterat̄ vel ſaltē atterat̄ de pctō
mortali ꝯmiſſo. ſm̄ q̄ iterū ē. ⁊ h̄ ꝓbatur q2 de
p̄cepto tenemur vacare deo in aliq̄ hora diei
feſti ſm̄ oēs. ſꝫ hoc facere nō p̄t. qui ē in mor-
tali. niſi de eo ꝯterat̄ vel atterat̄. ꝓpterea dꝛ
Leui. xxiij. Sabbatū requietōis ē affligetis
ꝗ aīas vr̄as. ⁊ iterū. Aīa q̄ non fuerit afflicta
die hac ꝑibit. ⁊ ꝙ h̄ ſit de p̄cepto in eo qui ſe
eē in pctō mortali recognoſcit habeo ꝓ indu
bitato ꝑ ea q̄ dixi ſup̄. Contritio. §. v. Sꝫ de
eo qui non aduertit nec recogitat eſt magis
dubiū. ſed credo potius eū teneri ſaltēꝫ gene
raliter in aliqua hora dolere ⁊ eſſe male con-
tentū de pctīs omnibus ſaltem in genere. ali
ter non video quō excuſet̄ a mortali ꝓpterea
in miſſa p̄mittit̄ ꝯfeſſio vt ſit admonitio. Ad
hoc faciūt que dicā infra Obligatio. §. viij.

42 ¶ Scdm̄ vt audiat miſſaꝫ itegrā. d. ꝯſe. di. j.
oēs fideles. ⁊. c. miſſas. Dicit tn̄ Ri. in q̄lib.
j. q. xix. ꝙ ſi ex ꝓpo ꝯtēptu omittat̄ vl' iterp̄ra
tiuo ē mortale Et vocat ꝯtēptū iterp̄tatiuū
qn̄ ſine aliq̄ legitima cā ad nō audiendū miſ-
ſam in feſtis aſſuefacit. Uoco ego legitimaꝫ
cām corꝑalem infirmitatē. hr̄e pueros tenel-
los vel infirmos ꝯſuetudinē patrie que hꝫ vt
mortuo aliquo nō egrediant̄ ꝑ tempus. ſimi-
liter ne puelle nubiles ducātur ad miſſam dū
mō nō ducant̄ ad coreas ⁊ ſpectacula al's nō
excuſant̄. Caſtellāi ⁊ ſiles vl'timoꝝ inimicoꝝ
vel aliquid aliud qd̄ ſm̄ rectū iudiciū legiti-
ma excuſatō debeat appellari Si aūt omittit
ex aliq̄ paſſiōe animi vel pigricia. vel nō cā rō
nabili. ſi tn̄ ad hoc nō eſt aſſuetus eſt veniale
pctm̄ Si vero ex legitima cā erit nullū pctm̄.
Et qd̄ dico de tota dic de ꝑte notabili ſecus
de modica. puta introitu ⁊ hmōi. q2 tex. vult
vt totā vſqꝫ ad bn̄dictionē incluſiue audiat.
in. d. c. miſſas. Itē dicit Archi. in. d. c. oēs fi
deles ſm̄ Hug. ꝙ iſtud p̄ceptum nō remouet
quin cā necitatis vel honeſtatis. ſeu ex cā mi
nus iuſta nō poſſit ante finē miſſe quis diſce-
dere ſine hac pena. Quod limita niſi ducat ī
ꝯſuetudinē Idē dic ſi nō audit ſacerdotē eā
dicentē ꝙ excuſant̄ qn̄ ꝯmode audire nō p̄nt
dūmodo exiſtāt ibi p̄n̄cialiter. Idē dic ꝙ ex
cuſant̄ ſeculares qui neſciūt diſcernere inter
miſſam de officio vel votiuā ſi audiūt votiuā
in die feſto. ſꝫ non ſacerdotes publice eas di
centes. ⁊ etiā ſeculares ſi hoc ſciūt diſcerne-
re niſi audiāt illā de officio. de quo hēs infra
Miſſa. §. xxxiij. Si aūt audit̄ in ꝑrochia vel
alibi an ſufficiat. vide infra Miſſa. §. lix.

¶ Terciū eſt vt in orōe ꝑſiſtat Nā cū orō ſit
de p̄cepto. vt infra. Oratio. videt̄ ꝙ dies fe-
ſtus ſit tempus determinatū Et hoc eſt indu
bitatum ꝙ homo tenet̄ in aliqua hora orare
Unde ſi ſtat ad miſſam illud ſufficit niſi vo-
luntarie aliḋs intēdat. q2 tunc non ſufficeret
cū ſit vacandum deo in aliqua hora. ſaltē de
neceſſitate ſm̄ omnes.

¶ Quartū ē vt audiat p̄dicatōēꝫ ſi eſt q̄ pre 4
dicet Quod verū intelligēdo de illis qui neſ-
ciūt neccāria ad ſalutem. ⁊ ſecundū eā diſtin-
ctionē quā ſupra poſui de miſſa. §. xlij. Alios
aūt non credo teneri niſi rōne ſcandali Et. c.
ſacerdote. de conſecra. diſtinc. prima. Intel
ligo de eo qui egredit̄ ex contemptu vel cum
ſcandalo aliorum ꝙ tunc peccat mortaliter.
⁊ venit excommunicandus. vt ibi dicitur. a-
lias non.

¶ Sed quero qd̄ magis ē ꝑeligendū in feſto 45
an auditio miſſe. an p̄dicatōis cū vtrūqꝫ non
p̄t audiri. R. ꝙ auditio predicationis. q2 rō
legis in hoc magis militat. vt patet intuenti
iura. de ꝯſecratione diſtin. j. in. c. oēs fideles

⁊.c.ſacerdote.⁊.c.epiſcopus nullus. q̄ magis
rōne audiēdi ſcripturas ſanctas et verbū dei
ꝑcipiūt miſſam audiri q̄ꝫ alia rōne. facit ad h̄
j.q.j.c.interrogo vos.
6 ¶ Utrū audiens miſſam dicendo ſuas oratio
nes ſatiſfaciat. R. ꝙ nō licet non credā ꝙ pec
cet mortaliter.qn̄ ex deuotione facit ſed meli⁹
eſſet omittere niſi qn̄ ſacerdos dicit ſecretas.
Aduerte tn̄ ꝙ nō excuſarē a mortali illū q̄ di//
ceret aliqua ad que tenet̄. puta officiū qn̄ dici
tur miſſa ⁊ ē de ꝑcepto.vt audiat̄.ar.c.ex lr̄is
de ꝓba.cū ibi nota.in ver.vices duoꝝ.ſecus ſi
miſſa eſſet de conſilio audienda.
7 ¶ Quintū ad quod tenentur oīēs ſm aliq̄s
in diebus feſtiuis eſt oblatio quā quilibet te//
netur facere in predictis feſtis. De q̄ dic vt.j.
Oblatio.§.primo.
8 ¶ Sūt ⁊ alie ferie q̄ canonice dicūtur.ſ.ij.iiij.
⁊.vj.de qbus i.c.de illis.xj.q.iij. in q̄bus car
nes nō debemus comedere.ſed hodie cōſiliū ē
ſm Po.⁊ Inno.niſi.vj.feria.vt in.c.ieiunia.
de conſe.di.iij.⁊ additur dies ſabbati de quo
in.c.ſabbato de conſe.di.iij.⁊ di.v.in.c. quia
dies.dicitur in ſabbato debet a carnibus ab//
ſtinere qui particeps religiōis xp̄iane deſide//
rat eſſe niſi feſtum.ſ. natiuitatis.vel infirmi//
tas impediat.hec ibi. Sed hoc eſt preceptum
vbi conſuetudo eſt.vt in.c.conſilium.de obſer
ua.ie. Ubi autem conſuetudo non eſt ꝙ nō co
medant̄ carnes in ſabbato. cōſiliū eſt ſm glo.
in.d.c.qꝛ dies.de conſe.di.v.
9 ¶ Sed ſi natiuitas domini veniat in.vj.feria
vel ſabbato nūquid carnibus vti poſſum⁹. R.
ꝙ ſic.niſi quis ſe voto vel regulari obſeruātia
aſtrinxerit ad non comedendum. vt in.c.fi. de
obſeruan.ieiu.

Feudum eſt beneficium quod ex be//
niuolentia conceditur ita ꝙ proprie//
tas rei immobilis beneficiarie penes
dantē remaneat. Uſuſfructus autē illius rei
ita ad recipientem trāſeat vt ad eū heredeſq̄ꝫ
ſuos maſculos ⁊ feminas ſi de hoc nomiatim
eſt dictum imꝑpetuū pertineat ad hoc vt ille
ſiue ſui heredes fideliter domino ſeruiāt. ſiue
illud ſeruitiū ſit nominatim exp̄ſſum quale de
beat eſſe ſiue nō.tex eſt in.c.j.§.fi. ſub Rubri.
in qui.cau.feu.amit.in li.de cōſue.feu. Unde
nota.ꝙ ſi feudū dat̄ vt ex eo p̄ſtetur ſeruitiū re
ale nō ē proprie feudū ſed ꝯtractus innomina
tus ſm Cy.in autē.ingreſſi.C.de ſa.ſan.ec.⁊
exemplificat Bal.in p̄fato li.in rubrica.de pa
ce cōſtan.in ꝟ.libelloꝝ.vbi dicit ꝙ in quibuſ//
daꝫ ꝑtibus lombardie ꝓ feudis eccīe ſoluitur
par caponū vel ſpatula porci ⁊ hmōi. ſm eum
eq̄peratur emphitheoſi. Similit̄ ſi eēt emptuꝫ
nō habet naturā feudi ſm Bal. vbi.s. de feu.
dato.c.j.⁊ in.l.qui ſe. C.viij li. Sꝫ qn̄ ponitur
onus ꝑſonale vt ire ad parlamentuꝫ regis vel
exercitū vel caualcatā ⁊ hmōi. tunc proprie ē
feudū ⁊ regulat̄ lege feudoꝝ.
¶ Quotuplex ē feudū. R̄n. bal.in ꝓlogo p̄fa i
ti li.ſup ꝑn.ꝙ multiplex. Aliud regale. Aliud
non regale. Item aliud ſimplex.aliud condi//
tionatū.i.nō ſub conditione datū ſed ſub qua
lificatione. vt cum cōceditur feudū habitatio
nis. Iteꝫ aliud antiquū ſeu paternū.ſ. ꝙ fuit
illius q̄ fuit cōis parens agnationis.aliud no
uū. Item aliud paternū cuius natura aſpicit
tm̄ maſculos deſcēdentes vſq̄ꝫ ad.iiij. graduꝫ
⁊ nō plus.ſꝫ ſi addit̄ ⁊ antiquū extēdit̄ vltra.
vt no.bal.de ſuc.feu.§.hoc quoq̄ꝫ.in fi. Aliud
maternuꝫ cui⁹ natura aſpicit primo maſculos
deinde feminas. Itē aliud hn̄s ꝓpriā naturā
feudi.aliud improꝑam. Item aliud reale qđ
trāſit ad heredē Aliud ꝑſonale qđ ſolū ad vi
tam alicuius ꝯceditur. Item aliud ligiū vbi
iurat̄ fidelitas ꝯ oēm hoīem. Aliud non ligiū
in quo poꝛ dn̄s excipit̄. Item aliud frāchum.
ſcꝫ a ſeruitijs et oꝑibus exhibēdis. aliud non
frāchū. Item aliud annale ⁊ ē feudum guar
die ⁊ caſtaldi ⁊ ꝓ mercede alicui⁹ rei. Caſtal//
dus ē is cui res domini gubernāda mādat̄. vt
in.l.iubemus. C.ſa.ſanc.ec.aliud non annale.
Item aliud nobile qđ nobilitat poſſeſſorem.
aliud burgēſe.ſ.qđ nō nobilitat. Item aliud
eccleſiaſticū.⁊ h̄ triplex. Primū qđ dat̄ eccīe
Secūdū qđ recipit ab eadē. Terciū qđ dat̄ vl̄
recipit̄ a clerico.aliud ſeculare. Et qn̄ q̄s inue//
ſtitur de ducatu dr̄ dux.de comitatu comes de
marchionatu marchio. Qui aūt eſt a principe
inueſtitus vel a poteſtate de aliqua plebe dici
tur capitaneus. Qui autē a capitaneis antiq̄
iure dr̄ valuaſoꝛ. Qui aūt a maioribus valua
ſoribus ſunt inueſtiti dicūtur valuaſini.ſ. mīo
res valuaſores. h̄ dicit bal.in.c. q̄s dicat̄ dux
marchio.in ꝑn.in li.de conſue.feu.
¶ Quis poteſt feudū dare. R.bal.de his qui
feu.da.poſ.§.abbatiſſa. ꝙ q̄libet tam maſcu// z
lus q̄ꝫ femina. tam nobilis q̄ꝫ ruſticus. dūmō
habeat legitimā ſuoꝝ bonoꝝ adminiſtratōem
vt in.c.j.§.noui.per quos fi.inue. Ho.tenet ꝙ
etiam poteſt minoꝛ.xiiij.annoꝝ.ſi feudū ſit ve
tus.ſi ꝟo ſit nouū oportet ꝙ ſit pubes ⁊ iura//
uerit non contrauenire.
¶ Utrū prelatus poſſit rem eccleſie infeuda
re ſine alia ſolennitate vl̄ licētia. R. ꝙ ſic āt

cuiū. q̃uis ſit reuerſum ad eccl̃iam etiã nõ ob/ſt ĩte iuramẽto qd̃ faciũt p̃lati de nõ alienãdo c ĩ modificatione tñ de qua. s. Emphitheoſis §. xxj. De nouo aũt nõ põt. vt in. c. fi. de feu.

4 ¶ Quis põt inueſtiri. R. ſm Ho. q̃ q̃libet eẽ ſeruus dũ mõ ſciente dño faciat. Et tam p̃ ſe q̃ p̃ pcuratorẽ poteſt q̃libet inueſtiri.

5 ¶ Quot modis acq̃rit̃ feudũ. R. ho. q̃ iiij. modis. Primo p̃ inueſtiturã dãdo ſibi poſſeſſionẽ corp̃alẽ. Secũdo p̃ aliq̃d equaleus inueſtiture. ſicut cũ dñs dicit. vade in poſſeſſionem talis fundi ⁊ tene p feudo. Tercio p̃ p̃ſcriptõez vt ſi. xxx. ãnis tenuit feudũ ⁊ dño ſuiuit. lz inueſtit⁹ nõ fuerit. Quarto p̃ ſucceſſionem.

6 ¶ Quis ſuccedit ĩ feudo. R. bal. de his q̃ feu. da. poſ. §. ⁊ qꝛ. q̃ hic repitur tale capitulũ. Fideli abſqꝫ liberis ex ſe deſcendẽtib⁹ ⁊ in feudũ ſuccedẽtib⁹ ſi q̃dez feudũ fuit cõis p̃entis frẽs defuncti cũ filijs p̃mortuoꝝ fratrũ ĩ ſtirpẽ ſuccedãt. his xͦ nõ extantib⁹ ad agnatos proximiores id volum⁹ ptinere. ⁊ ſi q̃dẽ in pari gradu ſunt pit̃ admitt̃ur. ſi xͦ ex vno eſt vn⁹ ⁊ ex alio plures nõ in ſtirpez ſed ĩ capita ſuccedere debere ordinamus. hec ibi.

7 ¶ Utrũ femina ſuccedat. R. bal. in. d. §. ⁊ qꝛ. dicit glo. hic q̃ nõ. niſi in tribus caſib⁹. Prĩo q̃ñ noiata eſt inueſtitura. Scd̃o q̃ñ feudũ redemit a dño. Tercio q̃ñ dñs ei dedit p̃pter ſeruitiũ p̃ris. in q̃bus caſibus ab aliq̃ ex parẽtibus nõ ẽ inq̃etãda. vt. ĩ. c. ſi q̃s ſine filio maſ. quez ad. feu. ad fi. p̃. Adde q̃rtũ ſi feudũ ſit datũ ad nullũ ſeruitiũ. qꝛ nõ extãtibus maſculis ſuccedet femina. ſm bal. ĩ. d. §. ⁊ qꝛ. Quintũ q̃ñ feudũ erat queſitũ iure emptionis ſm Odofre. in ſum. ſua. potius ex natura ꝯctus q̃ꝫ feudi.

8 ¶ Utrũ ꝯceſſo feudo titio p ſe ⁊ deſcẽdentib⁹ filijs maſculis ⁊ feminis filiab⁹ filia ſit̃ cũ maſculo ſupſtite admittat̃. R. bal. ĩ Rubri. epm vl̃ ab. aut abba. feu. da. nõ poſ. §. cũ etiã. q̃ ñ. ſꝫ maſculus ſolũ. qꝛ natura feudi eſt vt p̃ferat̃ maſcul⁹. Et ſi poſtea fili⁹ decedit ſine filio non admitteret̃ femĩa ſoror p̃mortui fratis qꝛ ſel̃ excluſa fuit p̃ maſculuz. ⁊ iõ reuertit̃ ad dñm: qd̃ veꝝ ẽ ĩ feudo ſimplici ⁊ recto. ſec⁹ in feudo ꝯceſſo ad certũ ſuitiũ. qd̃ feĩa poſſet explicare p̃ ſe vel p̃ aliũ. qꝛ tũc admittet̃ cũ maſculo ſil̃. ff. de vſufru. accre. l. ſi q̃s titio. ⁊. l. ſi mulieri. ſm Jaco. de bel. q̃ dicit q̃ fuit ĩ facto ĩ regno apulie. Ex q̃ infert bal. q̃ ſtatutũ excludẽs feminã extante maſculo ſemel excluſam nõ ãplius ſuccedere niſi vt fratri habet ſuccedere nõ vt patri mortuo ſine maſculo.

6 ¶ Utrũ clericus ſuccedat. feudo. R ñ. vt colligo ex̃ diuerſitate opi. p concordia q̃ aut feudũ erat ſibi aptuz. ⁊ tũc ſi p̃moueat̃ ad ſacros ordines ſic renũciare vĩ. qꝛ tranſit ad ſtatum cõpatibilẽ. facit. c. de multa. de p̃bẽ. ⁊ de. gr̃a de reſcrip. nec poterit iſto caſu ſeruire p̃ ſubſtitutũ. niſi eſſet feudũ ex quo p̃ſtaret̃ ſolũ ſeruitiũ reale. qd̃ nõ ẽ p̃prie feudũ. vel feudũ ex quo p̃ſtaret̃ ſeruitiuz qd̃ nõ repugnat eius ordini. qꝛ tũc ſuccedet eo q̃ p̃ clericatũ non p̃dunt̃ iura ſucceſſionis. xij. q. iij. c. j. cũ ſi. Si xͦ p̃mouet̃ ſoluz ad minores ordines ſuccedet. qꝛ põt ſeruire p̃ ſubſtitutuz. vt vult glo. in. c. j. de bñ. fe. Aut feudũ nõ erat ſibi aptuz. puta qꝛ erant tres fratres. ⁊ p̃mogenitus poſſidebat feudũ ⁊ ip̃e erat vltim⁹ q̃ effectus ẽ cardinalis. Poſtea mortui ſunt alij fratres ſine herede. ⁊ tũc ſuccedit. qꝛ non põt dici q̃ habuerit aĩm renũciandi. nec facultatem. ⁊ tũc de equitate iuris admittet̃ q̃ poſſit ſeruire p̃ ſubſtitutũ lz ſecus de iuris rigore niſi tale eſſet ſeruitiũ qd̃ de ſui natura poſſet p̃ quẽlibet explicari. qꝛ tũc etiã de iuris rigore ſuccedit. ar. l. ꝯtinuus. §. ſi ab eo. ff. de xͦb. ob. Et hec ẽ determinatio bal. in l. quiſquis. C. de epi. ⁊ cle.

¶ Quid ſi efficit̃ religioſus q̃s ſuccedet: R ñ. Odofre. ⁊ Oldo. ĩ autẽ. ingreſſi. C. de ſa. ſan. eccl̃. q̃ tranſit ad monaſteriũ eo mõ q̃ erat penes ingreſſum. l. ſi q̃s. C. de epiſ. ⁊ cle. Jnno. in. c. in p̃ñtia. de p̃ba. limitat veꝝ ſi ſeruitium ad qd̃ tenet̃ põt preſtari ab eccl̃ia. al̃s ad dñm reuertet̃. ff. de ca. tol. l. vnica. §. ne aũt. Albri. in. d. autẽ. tenet q̃ ſm ius cõſuetudinis feudorũ reuertit̃ ad dñm ĩdiſtincte. vt ẽ caſus. ſi. de feu. ꝯtro. fue. c. qui clericus. ⁊ de va. mi. q̃ bñ. ar. de. c. j. 10

¶ Sed quid ſi p̃r̃ obtinuit p ſe ⁊ ſuis heredibus ⁊ ſucceſſoribus quibuſcũqꝫ trãſibit ne ad extraneũ vel legatarium vel clericum. R. bal. in. l. j. ff. de re. di. ⁊ ſequitur Ludo. de roma. in l. id tempus. §. j. ff. de vſuca. q̃ ſic. ſed ip̃e bal. in. c. j. §. donare. tit. qualit̃ olim feu. po. ali. corrigit ſe ⁊ dicit q̃ dictio q̃buſcunqꝫ itelligit̃ de ſuccedentibus ab inteſtato. ar. l. ſi quando. C. de inoffi. teſta. Uñ dic q̃ nõ veniet extraneus Ratõ quia res non debet regulari ſm naturã contractus. ſed contractus ip̃e ſm naturã rei deducte in eo. vt. l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis. ff. de ver. ob. vbi lz ſtipulatõ ſit trãſmiſſibilis in heredem de ſui natura: vt ĩ. l. veteris. C. de cõtrahen. ẽti. tamen non trãſmittitur quãdo res in ea deducta nõ eſt trãſmiſſibilis. vt eſt videre in feudo nec legatarius etiã veniet nec clericus. Et ſic dictio quibucũqꝫ reſtringit̃ per no. 11

in.l.j.C.de ſac.ſanc.ec.⁊ p̱ Jaco.de are.in.l.
j.§.Item nunciatio.ff.de no.ope.nū.Limita
tū de clerico ſm ꝙ dixi.s.in.q.ix.
12 ¶ Sed nunquid ſuccedet frater vel filius fra
tris quando quis fuit de nouo beneficio inue=
ſtitus ſi decedit ſine liberis.R.ꝙ non.ſed ad
dn̄m reuertetur.vt in ti.de natura.ſuc.feu.
Et quod dictū eſt.s.ꝙ deficientibus filijs ve
niūt agnati intelligitur de feudo acquiſito ab
antiquo.i.ab eo qui fuit ꝯmunis parens toti⁹
cognationis.
13 ¶ Vtruʒ vaſallus poſſit vni ex filijs prelega
re totū ius feudi.R.n̄.Bal.in ti.de probi.feu.
alie.ꝙ non.vllo mō niſi de volūtate ⁊ conſen
ſu filiorum.q2 lex feudorū dictat ꝙ ad omnes eq̄
liter perueniat.vt in ti.qui feu.da.poſ.§.hʒ cū
hoc.Limita niſi ſit ducatus vel marchiona=
tus.⁊ hmōi qui debentur primogenito ſolum.
Ja.tamen lotharius tenet ꝙ illud.c.j.de ſuc.
feu.vbi dicitur ꝙ vltima voluntas vaſalli ni=
hil valet in feudis limitatur ad eā diſpoſitio=
nem que eſt vltima voluntas.ſecus in ſtipula=
tione.quia in coherentibus perſone pater po
teſt ſtipulari vni coheredū.vt.ff.de pac.l.au⁹.
⁊ ſic poſſet aſſignare in totū.argu.l.filio.§.fi.
ff.de ri.nup.cum multis alijs.
14 ¶ Vtruʒ feudum poſſit dari in dotem.R.gl.
in.c.fi.de feu.ꝙ ſic ad tempus vite feudatarij
⁊ non plus.
15 ¶ Vtrum vaſallus valeat grauare filiū here
dem vt de vino qđ educit̃ de vinea feudali det
omni anno pro anima ſua.R.n̄.bal.in titu.de
ſuc.feu.c.j.ꝙ ſic.q2 teſtat̃ de fructibus non de
feudo q̄ fructus ſunt res proprie heredis.vn̄
non dr̃ alienatio feudi qn̄ alienant̃ fructus ſe
parati.ff.de do.l.in edibus.§.ex rebus.
16 ¶ Ad quid obligatur vaſallus domino.R.n̄.
ꝙ ad.vj.q̄ no.de vſi.feu.in.c.j.de for.fi.⁊.xxij.
q.v.de forma.⁊ de iureiuran.ego.Primuʒ ne
ſit ei in aliqđ damnū corporis ſui ⁊ ꝙ impedi
at propoſſe.Secūdū ne damnū in temp̱alibus
faciat vel vtilitatem impediat.Terciū ne red
dat ei difficile vel impoſſibile quod facere eū
velle videt.Quartū ne reuelet eius ſecreta p̱
que vel minus tutus.vl̃ noceri ei poſſit.Quin
tum ne ſit contra eius iuſticiam vel honeſtatē
ſcʒ maculando vxorem vel filiam eius vel fa=
mam dicto facto vel conſenſu.Sextū vt fideli
ter ei prebeat conſilium auxilium et fauorem.
Adde ſeptimū ꝙ tenetur iurare fidelitateʒ ni
ſi ex pacto ſit remiſſum.Formam autem iura=
menti ponit Poſt.ſic.Ego.A.iuro ſup̱ ſancta
dei euangelia ꝙ ab hac hora in antea vſq3 ad
vltimū diem vite mee ero fidelis tibi.N.dn̄o
meo ꝯtra quemcūq3.excepto imp̱atore vl̃ rege
Intellige in cauſa iuſta.⁊ etiam debʒ excipe
re ſi habet aliū dn̄m antiquiorem.Adde octa
uū ꝙ tenet̃ ſm ꝙ conuentum eſt vel natura feu
di ⁊ regionis ipſius ſeu conſuetudo requirit. 17
¶ Sed quid ſi dominus moriēs reliq̄t plures
filios.vtrum iurabit omnibus.R.n̄.ꝙ ſic.ſi
omnes equaliter ſuccedūt.Ho.tamē tenet ꝙ
nō.ſed ſoluʒ vni.ſimiliter iurabūt omnes filij
ſeu heredes vaſalli ſi feudū indiuiſum habent
Si xo ad vnū ꝑuenit.ille ſolus iurabit.
¶ Vtrum vaſallus poſſit p̱ aliū ſeruire.R.n̄. 18
bal.in.c.mutus epiſcopum.vel abba.feu.da.
nō poſ.ꝙ ſi ſeruitiū debet fieri principi vel nō
poteſt fieri per ſubſtitutū niſi de voluntate p̱n
cipis.vt.C.de murile.l.ſi quis ex corp̱e.Et iđ
ſi incurritur talis infirmitas ꝙ ſeruitiū exhi=
bere non poteſt perdet feudum niſi eſſet a caſu
fortuito ſine culpa precedente.vtputa q2 a la
tronibus cecatus.quia tunc non perdet ne de
tur afflictio afflicto.ar.C.de fur.auten.naui.
⁊.C.de epiſco.audien.l.tam dementis.
¶ Quomō amittitur feudū.R.ꝙ.xij.modis 19
Primus ſi vaſallus efficit̃ clericus vel religi=
oſus.de q̄ dic vt.s.in.q.ix.⁊ facit.xxiij.q.viij.
§.j.q2 arma nō portat.Secundus ſi heres va
ſalli ſteterit p̱ annū ⁊ die ꝙ non petierit a dn̄o
inueſtituraʒ feudi.Intellige hic ⁊ in ſequn̄ti ſi
eſt maior.xiiij.annis vel puella.xij.vt no.in.c.
veritatis.de iureiurā.p̱ Pa.Tercius ſi vaſal
lus mortuo dn̄o ab eius heredibus infra tp̄s
p̄dictū inueſtiturā nō petierit de q̄bus duob⁹
habet̃ in qui.cau.feu.amit.c.j.Sʒ p̄dicta legi
tima qn̄ iurauit p̱ſone ſolū.vt cuʒ dicit.Juro
tibi.Secus ſi iuraſſet ſibi et ſucceſſoribus vel
ſub noīe dignitatis.q2 nō tenet̃ amplius iura
re ſucceſſoribus niſi magna longinq̄tate peri
ret memoria.vt no.Pa.in.d.c.veritatiſ.Iteʒ
niſi eēt miles.q2 hʒ annū ⁊ mēſem.Item niſi
iuſta cā eū impedierit vt hr̃ de probi.feu.ali.p̱
lothariū.c.q̄m inter dn̄m.Quartus cū vaſal=
lus trib⁹ vicib⁹ requiſit⁹ corā parib⁹ ⁊ hmōi.
fidelitatē iurare noluerit.q̄uis dn̄s ſit para=
tus facere inueſtituram.Quintus ſi vaſallus
interficit propriū germanū ſuū vel filium ger=
mani ſui vel aliud cōmiſerit quo paricida nū=
cupari poſſet vt totā hereditatē hr̃et.Sextus
ſi vaſallus dimittit dominū in prelio nō mor=
tuū vel ad mortem vulneratū.Septimus pro
pter multas cauſas ingratitudinis que enūe=
rantur quibus modis feu.amit.eo.l.⁊.ij.⁊ de
feu.ſi.cul.non amit.c.j.⁊.ij.puta cōcubuit cuʒ

vxore. filia vel ſorore et huiuſmodi. Octauus
ſi ſcienter negauerit feudum vel partem aut cō
ditionē eius. ſecus ſi ignoranter. Nonus ſi in
feudauerit feudum alia lege ꝙ ea quaꝫ habet
ipſe vel in talem vaſallum qui feudum ſeruare
non poteſt. Decimus ſi dominum accuſauerit
aut teſtimoniū ꝯtra eū tulerit in cā criminali.
Et quidā dicūt etiā in cā ciuili. Undecimus
ſi vocatus a dn̄o ꝙ ſecū vadat in expeditione
publica. puta vocatus ab imꝑatore vt ſecum
vadat ꝓ corona ſuſcipiēda ⁊ hmōi nō venerit
nec aliū acceptū dn̄o miſerit. vel ſtipēdia mili/
tie n̄ dederit. Duodecimꝰ ſi feudū alienauerit
⁊ iſti caſus habētur in ſum. Ho. ti. eodem.
20 ¶ Sed q̄ritur an alienans feuduꝫ ſine conſen
ſu domini ipſo facto cadat. Rn̄. Pa. i. c. vl. de
feu. ꝙ ſic. ⁊ pōt ſine alia ſentētia expelli ⁊ alte
ri cōferri. etiā ſi alienan ꝯ̄o dixerat. ſaluo iure
dominij ſm Bal. q̄ ſit cā bene. amit. c. j. qꝛ fa/
ctū ſeq̄ns eſt contrariū. ar. c. cā te. de iureiurā.
⁊ qđ no. ibi. Secus ſi dixiſſ;. Et aliter vel alio
mō non intendo. qꝛ operātur vt dn̄o contradi
cente non videatur facta alienatio. Et hoc ve
rum niſi aliqua captio domino poſſet interue/
nire. puta daret caſtellum tali quē dn̄s expel/
lere poſtea non poſſet.
21 ¶ Quid ſi non alienat niſi partem. Rn̄. Jo.
an. quē ſeq̄tur Pa. vbi. s. ꝙ ſolū ꝑdit illā par
tem quā alienauit. etiā ſi eſſet maior pars. de
probi. feu. alie. imperialem. §. j.
22 ¶ An poſſit alienare pro anima. Rn̄. ꝙ nō. ne
qꝫ legare. neqꝫ diſponere pro anima. vt in. c. j.
qualit̄ feu. ali. licet. nec etiā de iure canonico.
ſm Ho. in ſum. de immu. eccle.
23 ¶ Quid ſi alienat ſuas cōmoditates ad tp̄us
longiſſimū. Rn̄. bal. ti. de pace ꝯſtan. in. fir. in
viij. carta ꝙ nō cadit. dummodo actū ſit ꝙ do
miniū vtile nō trāſeat. allegat glo. ſingularē.
in. l. codicillus. §. inſtituto. ff. de le. ij. Idē di/
cit in emphitheota. Idem tenet bart. in. d. §.
inſtituto. vbi dicit ꝙ vendēs fructus domus
ad centū annos nō videt̄ alienare. Sed nō pla
cet. ſed ſi vult alienare faciat ſic. Uendo vel cō
cedo fructus vel ipſam ꝑceptionem fructuū cū
hoc ſi dn̄o placuerit vel dn̄s non reuocauerit.
Et ſic ſaluo ⁊ ſaluato honore ⁊ iuriſditione ⁊
cōſenſu dn̄i. ⁊ ſic de iure poſſum nec aliter nec
alio modo. Si aūt dn̄o nō placuerit. vel nō cō
ſenſerit vel reuocauerit vel de iure nō poſſum.
res ſit inempta vel vēditio vel alienatio ſit ir
rita ⁊ ipſo iure nulla. ⁊ ſic erit tutiſſima caute/
la niſi ſit captio domini. vt dixi.
24 ¶ Utrū poſſit pignori dare. R. Pa. vbi. s. ꝙ
nō. qꝛ que ꝓhibentur alienari generaliter a le
ge. vel ꝑ teſtatorē vel per pactum contrahen/
tiū prohibentur pignori dari. l. fi. C. de re. ec.
nō alie. Secus ſi a iudice. l. in quoꝝ. ff. de pig.
Rō qꝛ ꝑ cōſtitutionē pignoris de facili ꝑueni
tur ad diſtractionē rei. Et ꝓpterea vno ꝓhibi
to ꝓhibet̄ omne ꝑ qđ ꝑuenitur ad illud. l. ora
tio. ff. de ſpō. cū cōcor. ibi in glo. poſitis.
¶ Ad quem reuertet̄ feudum vaſallo priuato 25
R. bal. qui. mo. feu. amit. §. aut ſi libellario. ꝙ
ſi ꝑuatur ex dolo cōmiſſo in ꝑſona dn̄i ad do/
miniū reuertit̄. vt que ſit ꝓma cā amit. bene. c.
j. §. deniqꝫ. Quando xp̄o delinquitur extra ꝑ/
ſonam. tūc veniūt agnati ⁊ nō dn̄s. Quando
xp̄o ex cauſa alienationis. tūc ſunt opi. ſed bal.
ibidem dicit ꝙ ſi fecit in fraudem agnato. tūc
ipſi agnati veniūt non dn̄s. Si xp̄o nō in frau/
dem fecit tūc reuertit̄ ad dn̄m. tū filij vel agna/
ti immo etiā filia maſculis nō extātibus debet
redimere a domino ⁊ cogit̄ dn̄s eos inueſtire.
vt de his qui feu. da. poſ. §. cum xp̄o. Qđ intel
lige ſi feudū nō erat nouū ſm Ja. de beluiſo.
Bar. tamē vt recitat Pa. vbi. s. in. l. cū. ff. de
inter. ⁊ releg. ⁊. l. vt iureiurandi. §. ſi liberi. ff.
de oper. liber. dicit ꝙ ſi pater cōmiſit delictū
propter qđ directe venit priuandus feudo. pu
ta qꝛ alienauit ⁊ huiuſmodi vel ꝯmiſit aliq̄d ꝯ̄
tenorem iuramenti. tunc nocet filio etiam ſi ꝓ
ceſſiſſet ab anteriori generatione. ar. in. l. j. ff.
ſi quis ali. te. pro. ⁊ in. l. cū ratio. §. fi. ff. de bo.
ꝓſcrip. vbi patet ꝙ ſi quis ꝓhibuerit aliqueꝫ
teſtari. vel interfecit cōſanguineū cui debebat
ſuccedere ab inteſtato fiſcus occupat heredi/
tatē. nec veniūt aliqui cōſanguinei q̄ ſunt pro
hibenti vel occidenti gradus inferioris. vt ibi
patet. cū no. Si xp̄o delictū non eſt propter qđ
directe ſit priuandus. ſed per quandam conſe
quētiam. puta quia damnatur ꝓpter aliquod
maleficiū. ita ꝙ eius bona veniūt publicanda
tūc ꝓcedat diſtinctio Dy. in regula non debꝫ
li. vj. qui diſtinguit ⁊ tenet ꝙ ſi feudum a pr̄is
perſona habuit originē noceat filio. Secus ſi
eſt a genere vlteriori. quia tunc non nocet. Cū
qua diſtinctione tranſit Jo. an. ⁊ do. Anto. i
d. c. fi. de feudis. Diſtinctio tamen Baldi mi
hi videtur equior. 26
¶ Utrum vno legatario deficiente accreſcat
feudum alteri. Reſpon. Panor. vbi. s. ꝙ non.
niſi fuiſſet expreſſum. vide bar. in. l. ſi mihi. ff.
de verbo. obligatio. 27
¶ Utrū maſculus vaſalli mei ſit meus vaſal
lus. R. ꝙ nō. ſicut nec libertus liberti mei eſt
meus libertus. ff. pro ſocio. l. nam ſocij.

28 ¶ Utruꝫ filius repudiata hereditate patris poſſit feudū tenere. R. ſm Do. ꝙ nō. Sed aut totum debet retinere. aut totum repudiare. niſi dominus de nouo beneficio inueſtiat agnatis conſentientibus. Agnati ꝟo bene pñt feudum retinere repudiata hereditate. vt in ꝯſti. Fe. an agna. vel fi. de ſuu. re. he. poſ. feud. re. c. ſi contingeret.

29 ¶ Utrum vaſallus inuito dño poſſit refutare feudum. R. ñ. Jo. de Jmo. in. c. j. de feu. ꝙ non allegat glo. ſingularem. in. c. fi. de capi. q̄ cu. ven. ⁊ Pa. in. c. j. Jdem tenet gl. in. c. q̄ in eccleſiaꝝ. de conſti. bar. ꝟo in. l. is cum quo. ff. de aqua plu. ar. ⁊ Py. conſi. xliiij. ⁊ Jaco. de bel. in. d. c. fi. ſic cōcludunt ꝙ ſi ē datum ad certum ſeruitiū non poteſt. Si ꝟo ad ſeruitiū incertum tunc poteſt anteꝙ̄ illud ſeruitiū ſit indictum. q2 nōdum eſt purificata obligatio. facit in ſimili gl. in. l. incola. ff. ad munici. niſi iurasset ſpecifice nō poſſe refutare ſm bal. in p̄lu dñs feu. Fallit ſi dominus eſſet in p̄lio. ⁊ tunc vellet refutare. q2 dñs tūc non poſſet ſibi ꝓuidere de equali vaſallo. ar. l. filie mee. ff. ſo. ma. Nam cedere feudo eſt quoddā diuortiū. ⁊ nō valet niſi poſſit ꝯſuli indēnitati domini. Poſ. in. c. vno. de va. qui contra conſti. lo. feu. alie. tenet ꝙ pōt. Sed tu tene opi. bar.

30 ¶ Utrum dominus teneaẗ vicem rependere vaſallo fideli. R. ꝙ ſic. al's cenſebiẗ malefid⁹. vt in li. feu. de for. fi. c. j. in fi. facit. xxij. q. v. de forma. xcv. diſti. eſto ſubiectus. ⁊ debet priuari feudo per ſupiorem ſi perfide ſe habet ꝯtra vaſallum ſuum.

31 ¶ Utruꝫ eccleſia poſſit ſine vſura recipere in pignus feudū ⁊ facere fructus ſuos. R. ſm. c. j. de feu. ꝙ ſic. dūmō interim nō recipiat ſeruitiū a vaſallo. Et iſtud habet locum etiā in feudo laicali ſm cōiter doc. ⁊ lꝫ glo. ibi ſit contraria non curabis de ea. Dicit tñ Cardi. ibideꝫ quem ſequitur. do. Anto. ⁊ cōiter alij ꝙ ſi feudum eſſet liberum non poſſꝫ retinere fructus. q2 p̄fatum. c. j. intelligiẗ quando non eſt libeꝝ. Sed iudicio meo non habuit reſpectum ad ſeruitium. q2 cōiter ſeruitiū nō tm̄ valet quātum fructus feudi aliter non eſſet beneficiū feudū. Et ideo mihi videtur ſaluo meliori iudicio ꝙ tex. fundauerit ſe ſuper naturam feudi. que eſt vt dominium rectum remaneat apud dominū ⁊ vtile penes vaſallum. ſed cū obligatione ſaltem fidelitatis. ſed nullū ſeruitiū ſit debitum. Et ideo dimiſſa obligatione de conſenſu ipi⁹ vaſalli. conſolidatur ipm dominiū vtile cū directo. nō ex aliena re ſed propria. ⁊ ſic nō oportet attendere an ſit liberuꝫ vel ne. ſed ꝙ nullo mō retineat eum obligatuꝫ ad aliquod. Et ꝗ declaret ꝙ interim eſt abſolutus ab omnibus rōne feudi debitis.

¶ Quid ſi dominus recipit interim ſeruitium a vaſallo. R. ñ. ꝙ ſi vaſallus facit tanꝙ̄ ex debito. tūc fructus teneteẗ reſtituere. niſi ꝓteſtetur. ar. in. l. ij. C. de iure do. ⁊ in. c. cum. M. de cōſti. Secus eſſet ſi ex liberalitate ſciens ſe nō teneri vaſallus exhibet conſueta ſeruitia. 32

¶ Utrum idem ſit in emphitheoſi ⁊ locatōe. R. ñ. ꝙ ſic. vñ Spe. in ti. de feu. §. quando. ver. xl. ꝙ feudum ⁊ contractus emphitheoticus ⁊ libellarius ſunt eiuſdeꝫ nature. Et dicit bal. ī prefata. viij. carta. in ti. de pa. conſtan. verum in feudis in quibus nō debeẗ ſeruitiū. ſed certa quantitas pecunie vini ⁊ hmōi. al's nō. Sꝫ quo ad hoc non video quin liceat recipere fructus liberando a ſeruitio rōne iam dicta. licet Jo. an. ⁊ Do. ⁊ alij dixerint indigere declaratione papali. ſed non placet. Et dico vbicūꝙ̄ lex feudalis non eſt contra iuris ciuilis aut naturalis rationem habet locū in emphitheoſi. al's non. vt tenet bar. in. l. ſi mihi ⁊ titio. ff. de verb. obli. ⁊ bal. in. c. j. de inue. de re. alie. fac. Aduerte etiam in cōſcientia ꝙ melioratōnes que cōmuniter in contractu emphitheotico fiunt nō poſſet rōne mutui tenere. Jdeo p̄fata omnia limito tam in hoc dubio q̄ꝫ ante p̄cedēti de feudo ⁊ emphitheoſi vbi melioratio non eſt facta ꝙ tūc lꝫ. Jtem quādo eſt a cauſa libera. q2 ſi exburſaſſet quantitatē pecunie vel q̄d aliud domino ꝓ ipſo habendo ſic nō liceret qñ fructus diſproportionareẗ a ſeruitio ſiue a ficto. Nō bene no. q2 pauci aduertūt. 33

¶ Utruꝫ idem ſit in vſufructuario obligante ꝓprietario. R. ſm Do. in ſum. ꝙ ſic. ſi habet a cā libera a ꝓprietario. al's ñ. vbi fruct⁹ diſproportionantur a ſeruitio. 34

Fictio vide. j. Simulatio. ⁊ quomodo fictio iuris valet ⁊ quādo. vide. s. Conſenſus. §. iiij.

Fideicommiſſum ⁊ mortis cauſa donatio legatorum appellatione continentur. ff. de le. ij. l. ⁊ ſi fideicōmiſſum. ſed fideicommiſſum ideo factum eſt quia fideicommiſſa olim petebantur ex fide heredum. ſed hodie fere exeq̄ta ſunt fideicōmiſſa ⁊ legata. hñt tñ aliq̄s dñias. de q̄b⁹ vide in gl. d. l. ⁊ fideicō. ⁊ q̄d ibi no. ⁊ ē tex. in. l. j. ff. lega. j.

Fideiuſſor eſt qui pro alienis debitis intercedit. Et differt a mādatore. quia mandator interuenit a p̄ncipio.

fideiuſſoꝛ ⁊o poteſt accedere tam ante factuꝫ
ꝙ̄ poſt. vt habetur in auten. preſente. C. de fi-
deiuſſo. ꝓpterea tam in. ff. ꝙ̄ in. C. eo. ti. addit᷑
⁊ mandatoꝛibus.
1 ¶ Fideiuſſio non tenet quando eſt acceſſoꝛia
ei quod non tenet glo. in. c. grauis. de cenſi. cū
concoꝛ. ibi poſitis.
2 ¶ Quis poteſt fideiubere. R. ꝙ q̄libet q̄ ha-
bet liberā adminiſtrationem ſuoꝝ bonoꝝ.
3 ¶ Utrū mulier poſſit fideiubere pꝛo viro. R.
ꝙ nō. ⁊ ſi fecit non tenet᷑ ipſo iure. l. ij. in gl. ff.
ad ſe. conſul. vele.
4 ¶ Utrū mulier poſſit fideiubere ꝓ altero. R.
ꝙ non. ſm q̄ͦ no. in. l. q̄uis. ff. ad vele. Et ſm
ꝙ ibi diſtinguit᷑ ponūtur. vj. caſus in quibus
mulier poteſt fideiubere. Pꝛimus quando fi-
deiubet pꝛo pꝛecio dādo vt quis manumittat
ſeruū. Secūdus quando ꝓ dote alicuius mu-
lieris. Tercio quando renūciauit beneficio ve
leiano certioꝛata de eo. Quartus quando ac-
cepit pꝛecium pꝛo fideiubendo vel aliquid lo
co pꝛecij. Quintus quādo in fraudem fideiuſ-
ſit. vt deciperet. Sextus quādo pignus vel fide
iuſſoꝛem ꝓ alio dedit ⁊ poſt biennium a dicta
cautione numerādū iteꝝ ad idē ſe oblgauit vł
pignus vł fideiuſſoꝛē dedit. Secus ſi infra bi
enniū conſenſit. quia non valeret.
5 ¶ Utrū clericus poſſit eſſe fideiuſſoꝛ. R. ꝙ ꝓ
laico nullo mō poteſt. ⁊ ſi facit eſt abiciendus
vt in. c. j. de fideiuſ. Sed aliqui limitant in fre
quētia fideiuſſionis ꝓpter verbū inſeruiēs. in
d. c. poſitū. q̄ͦ notat freq̄ntia. i. valde ſeruiēs
ſicut ⁊ ponitur in. l. gallus. §. ille caſus indiffi
cilis. i. valde difficilis. ff. de lib. ⁊ po. Sed mi-
hi vr̄ ꝙ nullo mō debeat fideiuſſoꝛ eſſe ꝓ lai-
cis. vt in. xj. q. j. c. te q̄dem. i tex. ⁊ in gl. niſi in
caſu neceſſitatis in quo ſicut obligat᷑ ſubueni-
re indigēti. vt. xvj. q. j. vidētes. ſic ⁊ fideiube-
re. Et h̄ tenet glo. in. d. c. te q̄dē. ⁊ glo. in. c. pe.
eo. ti. Sꝫ ꝓ eccīa vel pꝛo alio clerico bñ poteſt
fideiubere. vt in. c. ij. eo. ti. ⁊ i. d. gl. d. c. te q̄dē.
9 ¶ Sed nūquid obligatur ſi fideiuſſerit. R. ñ.
ſic. vt in. c. ꝑuenit. ⁊ in. c. cōſtitutus. eo. ti.
7 Limitat tamen Hoſt. ꝙ ſolum tenetur de pa-
trimonio ſuo vel de redditibus beneficij quos
facit ſuos. non autem in pꝛeiudicium eccleſie.
Archidia. in. c. ſtatutum. de reſcrip. lib. vj. te-
net ꝙ nec etiam de fructibus beneficij. ſed cō-
munis opi. eſt in contrarium ⁊ cum opi. Hoſ.
⁊ ſic tene.
8 ¶ Utrum religioſus poſſit fideiubere. R. ꝙ
non. vt in. c. pe. eo. tit. nec etiam ſi eſſet abbas
niſi hoc fiat de maioꝛis ꝑtis cōuentus capitu
li ⁊ abbatis licentia. vt ibidem.
¶ Utꝝ heres fideiuſſoꝛis obliget᷑ ſicut fide- 9
iuſſoꝛ. R. ꝙ ſic. l. pōt accipi. ff. de fideiuſſo.
¶ Utrū fideiuſſoꝛ q̄ ꝓmiſerat aliquē pn̄tare 10
liberetur ſi talis ꝓ quo fideiuſſit poſt fideiuſ-
ſionem cōmiſit capitale crimen pꝛopter quod
fuit condemnatus ad moꝛtem vel bannitus ⁊
fugit. R. ñ. ꝙ ſic. vt eſt caſus in. l. ſed ⁊ ſi quis
rei. ff. ſi quis cau. in ꝑnc. ⁊ no. in. l. ſi deceſſerit.
ff. qui ſatiſda. co. Et ibi dicitur ꝙ. d. Albꝛi. cū
fideiuſſiſſet pꝛo quodam ſcolari Bononie ac-
cuſato de quodam maleficō de eo pꝛeſentādo
ſub pena mille libraꝝ. poſt quā fideiuſſionem
accuſatus fuit pꝛefat᷒ ſcolaris ab alio. de alio
maleficio qui fugit ⁊ non comparens citatus
fuit bannitus ⁊ diffidatus ſm conſuetudinem
bononie ⁊ condemnatus ad moꝛteꝫ. poſtq̄ꝫ cō
demnationem obtinuit ꝙ non erat obligatus
ſue fideiuſſioni. Et hoc verū niſi fideiuſſoꝛ eēt
i dolo vel lata culpa reſpectu maleficij poſtea
perpetrati. quia in cōſcientia teneret᷑ ad reſti-
tutionem damni ꝑmi. al̄s non. 11
¶ Utrū fideiuſſoꝛ rei decapitandi cui dictus
reus fuerat aſſignatus ⁊ fugit ſit ipe decapi-
tandus. R. Cy. in. l. ad ꝯmentarienſem. C. de
cuſto. reo. ⁊ bar. in. l. ſi quis reū. ff. de cuſto. re.
ꝙ nō. ſꝫ pecuníalit᷑ puniet᷑. Rō q2 nemo pōt ſe
obligare ex contractu ad penā capitalē. q2 ne
mo ē dñs membꝛoꝝ ſuoꝝ. xxiij. q. v. ſi non lꝫ. ⁊
in. l. liber homo. ff. ad. l. aquil. Si tamē fuerit
in dolo punietur pena arbitraria. vt no. in di-
ctis locis. ⁊ in gl. c. cum homo. xxiij. q. v. Nec
ob. d. l. ad cōmentarienſem. q2 loquitur de illo
qui habet ex officio cuſtodiam qui punitur ea-
dem pena qua erat puniendus incarcerat᷒ ſi ē
in dolo fuge vel in negligentia. vt ibi no.
¶ Utrum poſſit quis interponere fideiuſſoꝛē
in cauſa criminali. Reſpō. Panoꝛ. in Rubꝛi. 12
de fideiuſſo. ꝙ ſi non venit imponenda coꝛpo
ralis pena poteſt. al̄s non. Et ſic intellige. c. ſi
clericus. de ſentē. excō. lib. vj. facit. d. l. ſi quis
ſeruum. iuncta. l. diuus pius. ff. de cuſto. reo. ⁊
eſt bonus tex. in. d. c. cum homo. ⁊ ibi etiaꝫ gl.
Fallit in muliere. de quo dic. vt in autē. vt nul
li iudi. §. neceſſariū.
¶ Utrum cum plures in ſolidum ſunt fideiuſ-
ſoꝛes debeat diuidi debitū inter eos. Reſpō.
Pa. i. c. ꝑuenit. eo. ti. ꝙ ſic. ſi ſunt oēs pn̄tes 13
⁊ ſoluendo ⁊ h̄ poſtulent añ litē ꝯteſtatā. ff. de
fideiuſ. l. ſi dubitet. §. j. Et iſtud ē bñficiū diui
adriani poſitū. C. de cōſti. pe. l. diui adriani. ⁊
habes i effectu. inſti. eo. ti. §. ſi plures. ⁊ h̄ veꝝ
niſi huic beneficio renūciaſſent.

14 ¶ Vtrū pñte debitore ꝑncipali ⁊ indiſcuſſo poſſit conueniri fideiuſſoꝛ. R. ꝙ nō.vt in autē. pñte. C.eo.ti.etiā ſm Pa.i.d.c. puenit.ſi cō ſtituerit ſe principalem debitorem. vt fit cōi- ter hodie. Et hoc verum eſt niſi renunciauerit huic beneficio.vt. C.de duo.re. ſti.auten. hoc ita.⁊ niſi debitoꝛ notorie ſit non ſoluendo.

15 ¶ Vtrū creditoꝛ teneatur cedere actiones ſu as fideiuſſori. R. ꝙ ſic intellige quas habet ꝯ euʒ ꝑ q̃ fideiuſſit. aliter poteſt ei denegare ſo lutionem debiti. vt.l.modeſtinus.ff.de ſolu.⁊ l.fideiuſſoribus.ff.eo.

16 ¶ Vtrū debitoꝛ teneať ſatiſfacere fideiuſſori de omni dāno. R. ꝙ ſic. Intellige qđ ei eue- nit ex ſua culpa ꝓpter fideiuſſionem.c.ij.⁊.iij. eo.ti.⁊ de fo.ꝯpe.c.fi. qꝛ officiū ſuū nulli debꝫ eſſe damnoſum.ff.de fur.l.ſi ſeruus cōis.§.qđ ꝓo.ff.ad velle.l.ij.§.j.ff.quēadmodū te.aperi. l.ſed ſi quis.ff.qui.ex cau.maio.l.videlicʒ. iiij. q.iij.§.venturis.⁊ in glo.d.c.ij.

17 ¶ Vtrū repetere poſſit vſuras quas ſoluit fi deiuſſoꝛ ꝑ creditore. R.ñ. Jo.an. ĩ regula dā num.li.vj.in mercu. ⁊ ſequitur Pa. in.d.c.ij. ꝙ aut ſimpliciter erat ſolū obligatus ad debi tū ſoluendū.⁊ ſic non repetet.ſed ſibi imputet ſi ſoluit qꝛ nō erat obligatus.facit.l.centuʒ.ff. de eo qđ cer.lo.niſi ſoluiſſet vſuras vt intereē. Et hoc veꝝ quando fideiuſſoꝛ obligaſſꝫ ſe nō ſolum ſimpliciter.ſed etiam in omnē caſum ve nientem ex debito principali. qꝛ teneretur de augmento debiti.vt.d.l.cētum.⁊.l. quero.§. j.ff.loca.⁊.l.mora.ff.de verbo.obli.alꝯ ſimpli citer fideiubēs nō tenetur ad intereſſe. nec ad augumentum debiti.vt no.glo.in.d.c.iij. ⁊ ſe quūtur doc.⁊ ideo ſibi imputabit ſi ſoluet iu- re foꝛi.lʒ iure poli debitoꝛ teneatur ſi ipē erat obligatus in vero ad intereſſe.ſeu augmentuʒ creditori.alꝯ ñ. Aut obligauerat ſe fideiuſſoꝛ ad vſuras ſoluendas. Et ſic ſm legiſtas.⁊ ca- noniſtas diſtinguitur.qꝛ ſi ſoluit ſponte.nō re petet ſm glo.in.d.c.ij.quia indebite erant.vt ĩ c.debitores de iureiurando. Si ꝓo ſoluit coa- cte.ſed non oppoſuit exceptionem.non repetet Si autem oppoſuit.ſed per iniquitatem iudicꝫ fuit coactus ſoluere. Et ſic non poſſet repete- re nec debitoꝛ tenetur per legem exceptionem ff.eodem ti.ff.de euictio.l.ſi per imprudentiā. Sed in contrarium.ſm theologos.⁊ in conſci entia tene firmiter ꝙ tam in iſto caſu quando ſoluit coacte ꝙ̃ etiaʒ quando ſponte ſoluit.eo quod ſic promiſit eas ſoluere ꝙ poſſit repete- re ⁊ quod debitoꝛ ſibi teneatur.quia ſic intelli giť mandaſſe vt ſoluat debitum. vt.l. ſi ꝑcu- ratoꝛ.ff.de cōdi.indebi. Et ſic ſibi imputet de bitoꝛ qui eum fideiubere fecit pro vſuris niſi ſoluerit in fraudē vt faueret vſurario. quia ſic non repetet. Aut nō ſolū fideiuſſit ſoluere vſu ras.ſed etiaʒ iurauit. Et ſic repetet ſm oēs. quia licet poſſet petere abſolutōneʒ a iuramē to.non tamen tenetur ſm Goffre. quia licet te neatur fideiuſſoꝛ excipere.vt nota.in glo. d.c. ij.per multa iura.non tamen tenetur agere.

¶ Vtruʒ fideiuſſoꝛ remaneat obligatus pro 18
rogato termino a creditore. R.ñ. ſm Panoꝛ. in.c.cōſtitutus.eodem titulo.cōmuniter tene- tur ꝙ aut fideiuſſoꝛ erat obligatuſ ad tempus ſolum.puta vſq3 ad annum.⁊ ſic nō teneť poſt annum prorogato termino per legeʒ. item q̃- rimonia. §.qui impleto.ff. loca. vbi patet ꝙ ſi locaui tibi domum vſq3 ad annum dato fide- iuſſore. Si conducis poſtea tacite ad aliud tē pus.fideiuſſoꝛ non tenetur niſi de nouo ꝓmit- tat. Aut obligatio erat pura.licet ſolutio dila tata ſit ad tempus.⁊ licet ſolutio ſit proroga- ta non tamen liberatur. Ratio.quia nulla fa- cta prorogatione termini teneť fideiuſſoꝛ etiā poſt terminum ſicut ⁊ reus principalis.argu. capi.cū dilecti.de dolo.⁊ lege.celſus.ff.de ar- bitris.

¶ Vtrum fideiuſſoꝛ ante tempus poſſit age- 19
re contra debitorem vt liberet euʒ. R.ñ.ꝙ ſic. in tribus caſibus. Primus ſi diu indebiti ſo- lutione ſtetit. Secundus ſi diſſipare bona ſua debitoꝛ incepit. Tercius ſi condemnatus fuit ſuper fideiuſſione.de quibus habes in.c.fina. eo.ti.⁊ vide quod ibi no.

¶ Vtrum fideiuſſoꝛ pro alienatione rei dota 20
lis vel donationis propter nuptias conſtan- te matrimonio teneatur de euictione. Reſpō. Panoꝛ.in capitulo cum contingat.de iureiu- rando. Barto.in lege cum lex.ff.eodem titulo ⁊ Jo.andre.poſt multas opiniones. vidētur concludere ꝙ ſi mulier vendit non tenetur nec ipſe.nec ipa mulier.dicta lege cuʒ lex.ſed ſi vē dit marit⁹ vł ali⁹ teneť vendēs ⁊ fideiuſſoꝛ vel ad rem tradendam vel ad intereſſe.ſm qđ no. in lege.rem alienam.ff.de contrahenda empti one.argumētum.l.⁊ ſi is. C.de pre. mini. Ra tio.quia lex non reſiſtit venditioni ⁊ actioni ꝑ ſonali.ſed alienationi.id eſt tranſlatōni domi nij. Vnde vxoꝛ non obligatur.quia teneretur ad tranſlationem dominij.l.exempto. in prin- cipio.ff.de ac.emp. ⁊ ven. nec fideiuſſoꝛ quia haberet regreſſum cōtra mulierem. Et hoc ve rum niſi mulier iuraſſet.quia ſi iuraſſet tenere tur tam ipſa ꝙ̃ fideiuſſoꝛ. Et hec opi. placet

omiſſis alijs multis in .d.c. cum cõtingat. per Ioan. ⁊ do. Anto. tactis.

20 Utrū fideiuſſor poſſit aliquid recipere ſine vſura a debitore. Reſpō. quidam tenēt ꝙ nō. quia eſſet vſura. Ratio quia videtur ꝙ fideiuſſio ſit quoddā mutuū interpretatuꝫ. Sed ego credo ꝙ non ſit vſura aliquid accipere. Dummodo fraus neqꝫ dolus interueniat. puta qꝛ cōuenit cum aliquo. ne credat debitori niſi fideiubeat vt ſic lucrari poſſit. quia tunc non liceret. alr̃s ſic. qꝛ hic non eſt mutuū verꝫ neqꝫ etiā interp̃tatum. Sed ſi rōne facti aliquid acciperet. bene eſſet iniuſticia ⁊ contra caritatem qñ nullū periculū habet vel laborē in fideiubēdo ſed quādo aliquid accipit rōne periculi cui ſe exponit vel forte laboꝝ et ceteroꝝ q̄ faciliter incurrūtur in talibus fideiuſſionibus eēt omnino licituꝫ aliquid accipere. moderate tamē ⁊ ſic ē contractus innominatus. non mutui.

Fides dicit̃ dupliciter. ſ. pactõis ⁊ ꝯſenſus. vt habet̃ in .c.j. de ſpōſa. duo. Omnis pactio quantūcūqꝫ ſimplex dicitur fides. Unde veniens contra promiſſionem dicitur venire contra fidem preſtitaꝫ. Et ſic capitur in .l.j.ff. de pac. ⁊ .ff. de conſti. pecu. l.j. Unde dicit̃ fides quaſi fiet. ⁊ hec reſpectu promiſſionis de futuro. Alia eſt que eſt cōſenſus de preſenti. Et hec facit matrimonium. vt no. in .d.c.j. de hoc habes etiam. j. Iuramētū j.§.vj.

1 Utrum fides ſit frangenti ſeruāda. vide. j. Iuramentum. v.§.xvij.

2 Eſt ⁊ alia fides que dicitur ſubſtantia ſperandaꝝ rerum. arg. non apparentiū ad Hebr. xj.c. Et de iſta intellige que. j. dicā in toto iſto capitulo.

3 In quo differt fides ab opinione. Reſpō. vt. j. Opinio.

4 Que pertinent ad fidem. Reſpon. Tho. ſe: ſe.q.xj.ar.ij. ꝙ directe ⁊ principaliter articuli fidei. Indirecte vō ⁊ ſecundario ea ex quibus ſi nō crederētur ſequeretur alicuius articuli corruptio. Et circa vtraqꝫ poteſt eſſe hereſis eo modo quo ⁊ fides.

5 Quot ſunt articuli fidei. Reſpon. cōmuniter dicitur ꝙ ſunt .xij. quia quilibet apoſtoloꝝ qui fuerunt .xij. ſuum poſuit. ⁊ omnes inſimul omnes articulos approbauerunt. Sed verius dicendum eſt ꝙ ſunt .xiiij. ſeptem pertinentes ad diuinitatem. ⁊ ſeptem ad humanitateꝫ xp̃i qui oēs ponūtur in ſimbolo minori qui ſunt infraſcripti. Primus quem poſuit Petrus ē. credo in deū patrem omnipotentem creatorē celi ⁊ terre. In quo tria ꝯtinentur. Primum vnitas deitatis. ibi credo in deū. nō deos. Secūdū diſtinctio ꝑſone prĩs ibi p̃rem omnipotentem. Et vt dicit Ri. in .iij. ſen. hic omnipotentia includit oēm ſciam. ſummā bonitatem. ꝓuidentiā reſpectu oīm ⁊ oēm ꝑfectionē. Terciū creatio oīm ibi creatorē celi ⁊ terre. i. viſibiliū ꝑ terraꝫ ⁊ inuiſibiliū ꝑ celum ſignificās. Secūdus articulus quē poſuit beatus Andreas ē. Et in Ieſum xp̃m filiuꝫ eius vnicū dñm nr̃m. eius dicit. i. prĩs. ⁊ vnicū. qꝛ ſolus vnus ē filius. ⁊ dñm nr̃m. ſ. iure creationis gubernationis ⁊ redēptionis. Tercius articulus quē poſuit Iohannes ē. Qui cōceptus ē de ſpiritu ſancto natus ex Maria virgine. Quartus quē poſuit Iacobus maior ē. Paſſus ſub pōtio pilato. crucifixus mortuus eſt ⁊ ſepultus. Quintus articulus quem poſuit Thomas ē. Deſcendit ad inferos. tercia die reſurrexit a mortuis. In quo cōtinent̃ duo articuli. Primus deſcendit ad inferos. ſ. ſcḋm aīam. Secundus reſurrexit a mortuis. ſ. glorioſus ⁊ immortalis. Sextus articulus quē poſuit Iacobus minor ē. Aſcendit ad celos. ſedet ad dexteram dei prĩs. Aſcēdit. n. nō ſolū ſuꝑ oēs celos. i. ſuꝑ oēm creaturā corꝑalē. ſed etiaꝫ ſuꝑ omnē ſpūalē. qꝛ ꝓpter dignitatē vnionis oēs excellit. Ephe. j. ꝓpterea addit̃. ſedet ad dexteram dei prĩs. i. in potioribus bonis prĩs. Septim⁹ articulus quē poſuit Philippus ē. Inde venturus ē iudicare viuos ⁊ mortuos. i. eos qui in eius aduentu viui reperient̃ et in momēto morient̃. ⁊ poſtea reſurgēt cū eis q̄ ꝑmo erāt mortui. Octauus articulus quē poſuit Bartholomeus eſt. Credo in ſpm̃ ſanctū. q̄. ſ. ē tercia ꝑſona in trinitate. Nonus articulus quē poſuit Matheus ē. Sanctā ecclīam catholicā. i. congregationē fideliū. Decimus articulus queꝫ poſuit Simō cananeus ē. Sanctoꝝ cōionē remiſſionē pctōꝝ. Et iſte articulus cū illo quem poſuit btūs Matheus ē vnus articulus ⁊ ad vnū ⁊ eundē articulū ꝑtinet q̄ eſt de opatione dei ꝑ quā dat nobis eſſe gratie. Et eſt ſenſus. Credo in ſpm̃ ſanctū facientē ſanctam eccleſiā catholicā. i. vniuerſalē in qua ē cōio ſctōꝝ. ⁊ remiſſio peccatoꝝ. Et iō nō debet dici. In ſanctā. ſed ſanctā. vel ē ſenſus. Credo catholicam eccleſiam eſſe ſanctam. ſ. ꝑ opatōnem dei eccleſiam in quā habentem cōmunionem ſanctorum ⁊ remiſſionem peccatorum. Tam ē ad hunc articuluꝫ reducitur fides de ſacramētis. quia in eis cōmunicant fideles et ſunt inſtrumenta ſanctificandi. ⁊ ex cōſequēti pctā remit

rendi. Vndecimus articulus quē poſuit Iudas Thadeus ē. Carnis reſurrectionē. Duodecim⁹ articulus ē quē poſuit Mathias. Vitam eternā. Et ē ſenſus iſtoꝝ duorum. Credo ꝙ deus reſuſcitabit nos ⁊ dabit nobis vitam eternam. ſ. bonis ⁊ ex conſequenti ſequitur ꝙ dabit malis penam eternam. hec ex Ricar. in iij. di. xxv.

6 ¶ Vtrum ſimplices qui in ſubtilitatibus fidei errāt peccēt. R. tho. ſe. ſe. q. ij. ar. vj. ꝙ nō. ſi nō pertinaciter peruerſe doctrine inherent in ꝑticulari. ꝯ vniuerſalis eccľie fidē. Spe. ꝯo ti. de hereti. ⁊ Aluarus. vt refert Io. de li. tenēt ꝙ peccāt mortaliter. ⁊ ſunt heretici. Spe. allegat. xxiiij. q. j. ſciſma. C. de hereti. l. ij. ⁊ de iniuꝰ vocā. l. venia. xxxvij. di. c. ſi. Aluarus ꝯo allegat. vj. q. j. q̄ro. xvj. q. j. ſi cupis. xxij. q. ij. ī ipaꝝ. Sed ego credo veram opinio. ſan. Tho. immo plus dico ꝙ aliquando talis error poſſet eſſe meritorius. vtputa aliqͥs audit aliquē ꝑdicatorem famoſum vel epiſcopum predicanſe aliquem errorē. ⁊ ſimplex credit aīmo obediendi fidei. paratus tñ corrigi. nam ex intentione opa iudicantur. c. cū volūtate. de ſen. ex: Aliquando cum peccato veniali. vtputa vetula credit trinitatem eſſe vnam feminā ⁊ quia credit eccleſiā ſic tenere ſic credit. ⁊ tamen nō eſt heretica. q2 conditionaliter credit ſi eccleſia ſic tenet ⁊ credit. Aliquando eſt cū mortali vt eſt quando homo ſcienter credit aliq̄d qđ eſt contra articulos fidei vel determinationē eccleſie. ⁊ hoc patet ex. c. dānam⁹. in ſi. de ſum. trini. Ad iura que adducit Spec. l. ij. cum ſua glo. eſt contra ipm l. venia. nihil facit ad materiā. c. ſciſma. loquitur de hereticis paratis ſe corrigere. Ad iura Aluari que videntur velle ꝙ ignorātia non excuſet. loquūtur de ignorantia iuris naturalis q̄ non excuſat. Et hoc tene. ſicut tenet etiam Innoc. in Rubrica. de ſum. tri. ⁊ Car. in cle. vnica. de ſum. tri. Vide etiam qđ. j. dicam. Hereticus. in princi.

7 ¶ Vtrū oēs teneantꝛ habere fidē explicitā. Rñ. ſm ſan. Bo. in. iij. di. xxv. ⁊ conuenit cum eo Ricar. ibidem ꝙ credere explicite ⁊ diſtincte eſt fidei prouecte. et non eſt neceſſarium niſi illis qui fidem neceſſario alijs habent manifeſtare. qui. ſ. officiū docendi ⁊ predicādi ſumpſerūt. Credere ꝯo implicite eſt fidei diminute. ⁊ non ſufficit hñti vſum rōnis. quia cum q̄dam ſint notorie diuulgata non poſſet qs illa ignorare ſine contemptu et totali negligentia ſue ſalutis. Credere ꝯo partim implicite. ſ. q̄ſdam articulos ⁊ q̄ſdā alios explicite ē neceſſariū ad ſalutem. Tenentꝛ enī etiā ſimplices ad illos articulos explicite credendos q̄s eis manifeſtat non tm̄ predicatio ſed etiā eccleſiaſtica cōſuetudo. vt eſt de vnitate ⁊ trinitate quā ex ſignatione noſcere pñt cum dicunt. In nomine patris ⁊ filij ⁊c. Itē de natiuitate paſſione ⁊ reſurrectione q̄ feſta ꝑdicant. ⁊ remiſſionem pctōꝝ quam ex actu ꝑſbiteroꝝ noſcere pñt. Ideo ab ignorantia talium nullus excuſatur vtens ratione. quia nō poteſt eſſe ſine negligentia ⁊ cōtemptu. niſi ſm Ri. vbi. s. illi quibus xp̄us nec ꝑ ſe nec ꝑ aliū. nec ꝑ inſpirationem interiorem locutus eſt. quia tales non tenentur credere explicite niſi id quod credebatꝛ in lege nature. Tenet etiam Ale. de alex. ſe. ſe. titulo de perplexitate conſcientie ꝙ puer ī carcere ſarracenoꝝ incluſus ab infantia ſm Aug. de q̄ſtionibus noui ⁊ veteris teſtamenti. ſi nō fuerit a quo didicerit nec ad eū rumor doctrine fidei peruenerit immunis erit. ⁊ cum nō habeat impotentiā omnino credendi. dicit Ale. ꝙ ſi faciet quod in ſe eſt deus illuminabit eū vel per occultam inſpirationem. vel per angelum. aut ꝑ hominē.

8 ¶ Vtrū ſit neceſſariū ad ſalutem confiteri ea que ſunt fidei. Rñ. ꝙ ſic. pro loco ⁊ tempore. ſm Tho. ſe. ſe. q. iij. ar. ij. puta quando ſi aliqͥs interrogaretur de fide ⁊ taceret. ⁊ ex hoc crederetur vel ꝙ non haberet fidē vel ꝙ non eſſet vera. vľ alij per eius taciturnitatē a fide auerterentur ⁊ hmōi caſibus in quibus honor debitus deo ⁊ vtilitas proximis īpendenda ſubtrahitur niſi cōfeſſio fiat eſt neceſſaria de ꝑcepto. In alijs aūt caſibus nō eſt neceſſaria de precepto ſed de conſilio ſi modo vtilitas fidei ſperatur. Vituperabilis eſt confeſſio fidei q̄ñ ſolū eſt ad perturbationem infidelium dicēte domino Math. vij. Nolite ſanctum dare canibus. facit. c. in mandatis. xliij. di.

9 ¶ Quid de illo qui lʒ interius credat. tamen propter timorem. facit aliquem actum infidelitatis. puta exhibet reuerentiā idolo portat aliquā veſtē deſignatā ad aliquod determinatū ſignū infidelitatis. ⁊ hmōi. R. peccat mortaliter. q2 ſm Aug. xxxij. q. iiij. ſicut. Sanctius eſt mori q̄ vti idolatico. hec ille. Secus eſſet ſi non deſignaret determinate infidelitatem ſicut legimus in beato Sebaſtiano qui vtebatꝛ clamide militari ex bono zelo. vt lucraretꝛ animas xp̄o. ⁊ hmōi.

10 ¶ Vtrū liceat prece vel precio aliquē adducere ad fidē. vide. j. Iudeus. §. xxxiij.

11 ¶ Vtꝝ liceat diſputare de fide. vid. s. Diſpu

tatio. De hac materia vide. j. Infidelitas.
Filius qdam dr̄ ſpurius. ⁊ ꝓprie ē na
tus ex mr̄e nobili ⁊ patre ignobili. vel
p̄re incerto ⁊ mr̄e vidua. Sed in iure
ſpurius dr̄ oīs natus ex illicito coitu. p̄terq̄
de concubina in domo retenta ab eo q̄ nō ē cō
iugatus vt no. in. c. tāta. q̄ fi. ſunt le. ⁊ no. bar.
in. l. gener. ff. de his q̄. vt indig. q̄uis nat⁹ de
adulterio ꝓprio nomīe vocet̄ mãſer. Deutro.
xxiij. ⁊ in. c. niſi cū p̄dem. §. perſone. de renū. ⁊
oīs talis ſpurius in nihilo ſuccedit p̄ri. vel cō
iūctis p̄ lineā p̄nam. qꝫ non dr̄ agnatus. de q̄
tex. in. c. dicat aliq̄s. xxxij. q. iiij. ⁊ glo. in. c. per
venerabilē. q̄ fi. ſunt le. ⁊ q̄d no. in aut. ex com
plexu. C. de ince. ⁊ inuti. nup. ⁊ inſtitu. de ſuc.
co. §. vulgo. ⁊ iſti. ad orphi. §. nouiſſime. Im-
mo nec p̄r pōt talē inſtituere heredē aūt. lꝫ. C.
de na. li. ⁊. d. c. dicat aliquis. Dn̄ dicit Pa. in
d. c. p̄ venerabilē. q̄ baſtardi nobiliū nō dicū-
tur de parentela parentū. qꝫ ſordes non cōpu
tant̄ inter p̄cipuos. C. ad orphi. l. ſi qua illu-
ſtris. nec arma parentū portare p̄nt. ⁊ eſt ſnīa
bal. i. l. cū legitime nuptie. ff. de ſta. ho. ⁊ ſequi-
tur. d. Anto. in. d. c. p̄ venerabilē.
1 ¶ An tales ſuccedant mr̄i. Diſtingue q̄ aut ē
vulgo q̄ſitus ⁊ ꝓprie ſolū ſpurius. ⁊ ſic ſucce-
dit cū legitimis filijs. niſi mr̄ ſit illuſtris femi
na. vt in. d. l. ſi illuſtris. ⁊ ibi p̄ gl. ⁊ bar. ⁊ In
ſti. de ſucceſ. cogna. §. vulgo q̄ſitus. Idē dic
de notis. Aut ſunt etiā mãſeres. ſic̄ nati de ea
q̄ nō poterat eē legitima vxor ſiue qꝫ alteri nu
pta vel ipſe. ſiue qꝫ cōſanguineus vel affinis.
⁊ ſic in nihilo ſuccedūt. vt i. d. autē. ex ꝯplexu.
p̄t tn̄ heredes eos inſtituere ſm̄ Mar. ⁊ Jo.
⁊ videt̄ tenere glo. in. d. c. tanta.
2 ¶ Querit̄ an parētes ſuccedāt p̄fatis ſpurijs
R. Pa. in. d. c. tanta. q̄ non in eo caſu quo ipi
non ſuccedūt parentibus. ⁊ hoc verū de q̄buſ-
cunq̄ filijs illegitimis.
3 ¶ Q. uero an p̄fati ſpurij poſſint inſtitui here
des ab alijs extraneis. R. Pa. in. c. cū haberet.
de eo qui dux. in ma. quam po. p̄ adul. q̄ ſic. qꝫ
non ꝓhibentur niſi parētes. vt. no. gl. in. autē.
q̄. mo. na. effi. ſui. §. vlti.
4 ¶ Utrū parentes poſſint p̄fatis ſpurijs aliq̄d
relinq̄re rōne alimentoꝝ. R. q̄ ſic. vt no. bar.
in. d. autē. ex cōplexu. Immo tenet̄ de eq̄tate
canonica eos alere ſm̄ facultates eoꝝ. et tam
p̄r q̄ mr̄. tum qꝫ tales nō ſunt in p̄tāte nec pa-
tris nec mr̄is. Inſti. de nupti. §. ſunt ⁊ alie p̄-
ſone. ⁊. l. vulgo cōcepti. ff. de ſta. ho. tum qꝫ ali
mēta debent̄ inſtinctu nature q̄ ſic mr̄em obli
gat ſicut p̄rem. vt no. Inno. in. c. ij. de regula.
⁊ Pa. in. d. c. cū haberet. Secus de iure ciuili.
vt in. d. autē. ex ꝯplexu. Dn̄ dicit Bal. in. l. fi.
§. ſi a ſocero. ff. de his que in frau. cre. q̄ de eq̄
tate canonica pōt p̄r donare ſpurio. vt hēat p̄
alimētis. Et ſimilit̄ legare p̄ alimentis. nota.
bart. in. l. fi. ff. de his q̄. vt indi. ⁊ Cy. in. l. non
omni titulo. C. de admi. tu. dicit q̄ etiam ſpu
ria debꝫ dotari. vt no. Imo. in. l. lucius. la. ij.
§. j. ff. de le. ij. Limita predicta niſi eſſent in ni
mia quātitate in fraudē legata. Et ꝯclude q̄
p̄fati ꝯ p̄dicta a p̄re recipiendo de eius bonis
tenet̄ reſtituere etiam in conſcientia.
¶ Filius alius dr̄ nothus. vt not. in. d. §. ſunt 5
⁊ alie p̄ſone. q̄ aliq̄n dr̄ naturalis tantū. q̄uis
ſpurij etiam ſint naturales tantū. ⁊ talis ē il-
le qui ē natuſ ex coitu neq̄ damnato. neq̄ ap-
probato de iure ciuili. vt eſt filius cōcubine ſo
lute i domo retēte a ſoluto q̄ poſſet eē ei⁹ vxor
legitima. puta quia nō eſt cōſanguinea nec af
finis. vt in. l. in cōcubinatu. ff. de cōcubi. ⁊ iſte
ſuccedit p̄ri ab inteſtato in duabus vncijs to-
tius hereditatis. dummō non exiſtant filij le-
gitimi vel vxor legitima. vt in auten. liceat pa
tri. C. de natura. li. qꝫ filijs legitimis exn̄tib⁹
vel nepotibus nō pōt niſi vnā vnciā relinq̄re
ei ⁊ mr̄i ⁊ nō vltra. vt. l. mr̄e. C. de natu. li. Sꝫ
ſi nihil reliquerit ei. i nullo ſuccedet. ſed tamē
debet alimentari a legitimis.
¶ Sed nūquid ſi nō habꝫ filios legitimos po 6
terit tales heredes inſtituere. R. q̄ ſic. etiam
in totū legitima tn̄ reſeruata parētibus ſi ha-
bet vt no. in. d. autē. liceat p̄ri. Et lꝫ Hoſt. te
neat q̄ non ſuccedat. cū hodie talis coitus ſit
reprobatus. vt in autē. de leno. col. iij. ⁊ i aut.
ſcenicas. colla. v. ⁊. C. de cōcu. l. vnica. tn̄ ego
teneo cū gl. in. d. c. tanta. ⁊ in. c. niſi cū p̄dem.
de renū. q̄ ſuccedūt etiam de iure canonico qꝫ
ex quo ius canonicū non ſtatuit oppoſitum nō
debemus in hereditatibus recedere a diſpoſi
tione iuris ciuilis. facit. c. p̄ venerabilē. q̄ filij
ſint le. ⁊ ſeq̄tur Pa. in. d. c. tanta.
¶ Filius alius dicit̄ legitimus tantum. ⁊ iſte 7
eſt adoptatus vel arrogatus. Et dicuntur le-
gitimi tantū. quia nō natura ſed legis inſtitu
tōe ſunt filij. vt de cogna. leg. i rubro ⁊ nigro.
Et iſti ſuccedūt p̄ri legitimo ſimul cū filijs le-
gitimis naturalibus. vt no. C. de adop. l. fi. ⁊
Inſti. de here. que ab inteſt. def. §. itē adopti-
uos. ⁊ in. l. ſi p̄r. ff. de adop. vide. s. Adop. §. j.
⁊. ij.
¶ Filius alius dicit̄ ſp̄ualis et legitimus. ſi- 8
cut ſē ſuſcept⁹ de baptiſmo vel criſmate. Et iſte
in nihilo ſuccedit. quia cum ſit ſp̄ualis non ex-

tendit ſe ad temporalia. Filius aũt dicit̄ ſpũa
lis tantũ. ſicut ſunt om̄es xp̄iani pape. ⁊ de di
oceſi ep̄i: ⁊ de ꝓchia p̄ſbri. vt in. c. oēs. xxx.
q. j. Et illi ſimiliter in nihilo ſuccedũt parēti
bus ſuis iſto modo.
9 ¶ Filius alius naturalis ⁊ legitimꝰ. natura
lis dicitur. quia naturaliter eſt generatus legi
timus quia ex legitima parentum cõiunctio
ne approbata per leges. iſti ſuccedunt ab inte
ſtato parentibus omnibus alijs excluſis. vt in
autē. de here. q̄ ab inte. Limita niſi in caſu in
quo aliq̄ ſpãliter admittũtur. vt dictũ ē in fi
lijs adoptiuis. ⁊ ſunt q̄ſi dñi viuētibus parē
tibus. ſolũ eis deeſt adminiſtratio. vt inſti. de
here. qua. ⁊ dif. §. ʒ ſui. Vñ ex cõſuetudine le
ge innata filij comitũ appellantur comites. vt
filij regũ reges etiã in vita parētũ. vt. xxiiij. q.
j. c. fi. ⁊ ꝑ bar. in. l. fi. C. de digni.
10 ¶ Vtrũ filius naturalis tm̄ efficit̄ legitimus
ꝑ ſequens m̄rimoniũ inter patrem et matrem
eius. R. Pa. in. d. c. tanta. ꝙ ſic. quicũꝗ ſit fi
lius naturalis. ſi temꝑe quo genitus fuit pote
rãt eē legitime vir ⁊ vxor in m̄rimonio paren
tes eius. Et ʒ bar. in. l. pe. ff. de concubi. velit
ſolũ hoc eſſe verũ in concubina in domo reten
ta poſtea ꝓ vxore capta. tamen canoniſte cõi
ter tenent contrariũ. ⁊ hoc teneas. Secus eēt
ſi tempore generationis nõ potuiſſet eſſe ma
trimonium inter parentes. q2 ʒ ꝑ diſpenſatio
nem vel alio modo ſit poſtea contractũ matri
moniũ. non tamen erunt legitimi. ſm Jo. an.
in quadaʒ apoſtilla Bal. in li. feu. ti. ſi de feu.
contro. fue. vult ꝙ niſi interueniat inſtrumen
tum dotale. vt volunt iura. inſti. de nup. §. ali
quãdo. ⁊ inſti. de here. q̄ ab inte. defe. poſt pn.
⁊ in auten. qui. mo. natu. effi. ſui. §. fi. q̄uis ſeq̄
tur matrimoniuʒ nõ limitatur. Sed ego teneo
contrariũ. ſicut tenēt moderniores canoniſte.
cõiter ⁊ in practica ſequũtur legiſte.
11 ¶ Vtrũ filij nati ex clandeſtino matrimonio
ſint legitimi. Reſpõ. gl. in. c. qd̄ nobis. qui fil.
ſunt legi. ꝙ ſi nullum eſt impedimentũ poſt ap
probationem matrimonij erunt legitimi ſiue
ſint nati ante approbationem matrimonij. ſi
ue poſt. Et hoc ſequũtur omnes ⁊ ꝓbat̄. in. c.
ij. de clande. deſpõſa. Nam approbatio retro
trahitur ⁊ ꝑinde eſt ac ſi a principio fuiſſet cõ
tractum in faciem eccleſie. imo plus dicit Ala
nus ꝙ ʒ clandeſtine cõtrahentes non p̄ſumã
tur cõiuges. vt dicit glo. in. c. lator. qui fi. ſunt
le. tamē hoc procedit reſpectu nubentium. ſed
reſpectu filiorum preſumũtur coniuges. qd̄ ē
notandum. Ex quo infert Pa. in. d. c. lator. ꝙ
natus ex viro ⁊ muliere ſimul cohabitantibus
preſumitur legitimus. q2 fauore legitimatõis
preſumitur inter eos matrimoniũ. pro quo fa
cit. l. in libere mulieris. ff. de ritu nup. Et maxi
me ꝓcedit ſi vocabant ſe cõiuges. vt no. In
no. in. c. ex parte. de reſti. ſpo. dicit etiã Hoſt.
ꝙ ſi multo temꝑe ſimul tanꝗ coniuges coha
bitarũt preſumendũ eſt eſſe matrimonium. fa
cit quod no. ipe in. c. illud. de p̄ſump. Si auteʒ
erat impedimentuʒ. tũc ſunt opi. Jo. an. ⁊ d.
Anto. tenēt ꝙ poſt approbationem legitimãt̄
ʒ poſtea ſeparentur. glo. tenet ꝙ hoc eſt veruʒ
in natis poſt approbationē. ſed non in ante na
tis. Jo. Cal. tenet ꝙ nullo mõ legitimantur.
Et hoc putat Pa. verũ de rigore iuris. facit.
c. fi. in. §. ſi quis. de clande. deſpon. Et hanc te
neo ꝓpter p̄fatuʒ. c. fi. vbi eſt tex. apertus. vide
de h. s. Clandeſtinũ quñ dicat̄ in prin. 12
¶ Vtrũ natus de ſponſa de futuro ſit legiti
mus. Rñ. Pa. in. c. per tuas. qui fil. ſunt legi.
ꝙ ſic. ſi nullum ſit impedimentũ. al's ſecus ſm
ꝙ dictũ ē in prece. q.
¶ Vtrum filius qui cõiter reputatur filiꝰ vi 13
ri ⁊ vxoris teneatur credere vxori dicēti eum
illegitimũ. vide. s. Adulteriũ. §. v.
¶ Vtrum ex contractu parentum quis conſti 14
tuatur filius. Reſpon. Pa. vbi. s. ꝙ ex nomi
natione filij ⁊ tractatu vt filij cõſtituitur quis
in poſſeſſione filiationis etiã ſi ſit natus extra
domũ. Vnde ibideʒ dicit dominus Anto. quē
ſequitur Panor. vbi. s. ⁊ no. Butri. in. l. qui
dam. ff. de proba. ꝙ tractatus parentum. pu
ta quia illi tractabant eum vt filium. ⁊ ipe eos
vt parentes probat aliquem filiũ alterius. im
mo plus vult glo. in capitulo trãſmiſſe. qui fi.
ſunt legi. ꝙ ꝓbatio huius tractatus p̄fetur ne
gationi parentũ. Item do. Anto. in. d. c. vult
ꝙ etiam ſola fama probet filiuʒ ſi nihil probe
tur in contrarium.
¶ Quid ſi probetur ꝙ vxor eo temꝑe cõmiſit 15
adulterium quo talis conceptus eſt. Reſpon.
Panor. in dicto capitulo tranſmiſſe. ⁊ capi
tulo per tuas. eodem titulo ꝙ ſi pater ſeu ma
ritus cohabitabat eo tempore cuʒ vxore repu
tabitur legitimus. q2 cuʒ poſſit eſſe filius vtri
uſꝗ debemus fauore filioꝝ p̄ſumere ꝙ ſit fili
us mariti potius q̄ꝫ adulteri. pro hoc eſt text.
in lege miles. §. defuncto. ff. de adulterijs. l. q2
ſemper. ff. de inius voca. Idem dic de filio na
to de concubina retenta in domo. vt ſemꝑ pre
ſumatur filius concubinarij. vt habes gloſam
ſingularem in capitulo michael. de filijs p̄ſbi
terorum. Secus ſi fuiſſet abſens tanto tem

poꝛe q̄ nō potuiſſet eū generare vt.ff.de his q̄ ſunt ſui vel alie.in.l.filiū.

16 ¶ Utrū filius natus ex illis q̄ poſt mr̄imoniū ɔctū de cōi cōſenſu fecerīt votū.vel qn̄ alt̄ intra uit religionē ⁊ repetitus fuit ſit legitim⁹.vide .j.Matrimoniū.iij.Impedimētū.v.§.v.

17 ¶ Utrū appellatōe filioꝝ veniāt naturales tā tū.R. Pa.in.c.i pn̄tia.de pba.q̄ aut apparet de tacita volūtate diſponētis.vt q2 ē eadē rō de legitimo ſicut de naturali.⁊ tunc veniūt et naturales.ſiue tractet̄ de pena.ſiue de ɔmodo ſiue in legib⁹.ſiue in ſtatutis vel teſtamentis ⁊ hmōi. Si xo nō apparet de mēte.tūc ſi tra ctatur de comodo veniunt et naturales.xxv. q.vij.c.vnico. Et h ex benigna interp̄tatōe po tius q̄ꝫ ex ſignificatōe ꝓpria.q2 ex ꝓpria ſigni ficatōne nomine liberoꝝ vel filioꝝ veniūt ſolū mō naturales legitimi nō adoptiui vel natura les tm̄.vt in.l.ſi ita quis.§.fi.ff.de le.ij.nō ve niūt etiā vbi tractat̄ de comodo.ſpurij ⁊ ex co itu damnato nati.

18 ¶ Utrū filius denoīetur a pr̄e. R.n̄.q̄ ſic.de iure.vt in.c.ij.de conuer.in fi.⁊ inſti.de le.ag. tu.§.j. Et hoc q2 ſequit̄ familiā ⁊ agnationē pr̄is. Nec ob.c.rainutius.de teſta.q2 ſm Jo. an.illud erat ꝑ ſupbiā.q2 mr̄ erat nobilioꝛ.vn̄ filius ſeq̄tur ꝑuilegiū pr̄is.in tribus. Primo q̄ ad honoꝛes. Secūdo q̄ ad curialem cōditio nem. C.de decur.l.eos.l.exemplo.⁊.l.nullus. Tercio q̄ ad origīnē.ff.ad munici.l.j.vide gl.i c.dicat.xxxij.q.iiij.⁊.gl.in.l.cū legitime.ff.de ſta.ho. De illegitimis dic.vt in.§.ſe.

19 ¶ Utrū illegitimus ſeq̄tur cōditionē ſimilit̄ pr̄is. R.n̄.q̄ nō de iure.ſed mr̄is ſm gl.quā ſe qn̄tur cōiter doc.in.c.j.de cōiu.ſer.q̄ vult q̄ partus ancille erit penes dn̄m ancille.l.⁊ ſer uoꝝ.in ꝑnc.ff.de ſta.ho.pro quo facit tex.in.l. partū. C.de rei ven.⁊ no.in.c.vnico.de na.ex li.ven.⁊ in.c.fi.de ſer.nō oꝛ.⁊ inſti.de iu.ꝑſo. §.fi. Nec ob.c.liberi.xxxij.q.iiij.vbi dr̄ ſemꝑ qui naſcitur deterioꝛē partem ſumit.ſed expo ne deterioꝛē.ſ.matris que fragilioꝛ eſt. Hoc tamen limitat Pa.in.c.iꝫ.de cōiu.ſer.vel niſi cōſuetudo vel ſtatutū habeat aliud.ſicut ho die ē q̄ natus ex ancilla nō ē ſeruus ſi pater ē liber. Quod no.

20 ¶ Utrū pr̄ ⁊ mr̄ teneantur alere filios. R.n̄.q̄ ſic.de q̄ vide.s. Alimēta.§.j.niſi i.v.caſibus. q̄s not. Pa.in.c.cū hr̄et.de eo qui dux.in ma. quā po.ꝑ adul. Primus ſi filius eū accuſauit vt.l.ſi q̄s a liberis.§.item iudex.ff.de li.agno. Secūdus ſi pr̄ eget ipe.q2 nō tenet̄ vltra q̄ p̄t. d.l.ſi quis.§.ſed ſi filius. Tercius ſi filius cō miſit crimen ingratitudinis contra patrem.l. ſi patrem. C.de alen.libe. Quartus ſi fili⁹ ha bet artem vel aliud vn̄ viuat.d.§.ſed ſi filius. ⁊.§.alimenta.ibidē. Limitat tn̄ hoc ſm Bar. in tractatu alimentoꝝ niſi ſit filius nobilis q̄ eū dedeceat in tali arte operari. Quint⁹ iune oēs cāe ex q̄bus pr̄ pōt exheredare filiū.ita ⁊ denegare alimēta de quibus vide.s. Exhere datio.⁊.j. Ingratitudo.§.iij.

¶ Sed ſi diuoꝛtiū fiat apud quē dꝫ ali.⁊ qui bus expēſis. R.n̄.q̄ extimabit iudex penſatis 21
circūſtātijs.puta q2 minoꝛ triēnio apud mr̄ē ⁊ hmōi.vt nota.in.l.vnica. C.de diuoꝛ.fac.⁊ apud quē li.edu.⁊ in autē.ſi pr̄.ibidē poſita vbi dicitur q̄ ſi pat̄ fuit cā diuoꝛtij nutrietur apud matrem expenſis pr̄is.ſi mō mater non couolauit ad ſecūdas nuptias.ſi xo mater de dit cauſam apud pr̄em expenſis mr̄is locuple tis.niſi pat̄ minus idoneus ſit.quia tūc apud mr̄em locupletem.niſi alter eoꝝ eſſet infidelis q2 apud fidelē ſunt alendi vt patet ꝑ ea q̄ dixi ſup̄ Baptiſmus.vj.§.xj.

¶ Utrū fili⁹ magis teneat̄ ſubuenire pr̄i q̄ꝫ er 22
neo. R.q̄ pr̄i et infideli q̄ꝫ extraneo fideli ceteriſ paribus.vt no.gl.xxx.di.c.j.⁊.xlij.di.quieſca mus.⁊.lxxxvj.di.non ſatis.

¶ Eſt filius q̄ nō habet niſi vnū panē ⁊ habet 23
patrem qui fame perit.⁊ filiū ſimilit̄ cui debꝫ ſubuenire. R.n̄. Ly.in.l.ij. C.de pa.q̄ fi.di.q̄ potius patri q2 poſſet eum vēdere. Ego addo q2 ius diuinū ſic eū obligat.quod dicit. Ho noꝛa pr̄em ⁊c. Et quando dicit̄ q̄ amoꝛ maḡ deſcēdit q̄ꝫ aſcēdat.l.iſti quidē.§.fi.ff.q̄ō me. cā.l.liberoꝝ.ff.de xbo.ſig.⁊.l.liberi.⁊ ibi gl. ff.de inoffi.teſta. R.n̄. Ja.ibidem.q̄ verum ē quo ad oꝛdinem dilectionis.non tamē quo ad effectum obligationis.nam per natiuitatē fi lioꝝ non debet conditō aui fieri deterioꝛ.quia iam habet illum obligatū. Sed in cōtrarium facit q̄ō no. Bar.in.l.ſi quis a liberis.in.§.fi. vel parēs.ff.de li.agno.vbi dicit poſt gl.q̄ pa ter tenetur alere filiū de iure naturali.⁊ filius tenet̄ alere pr̄em de iure gentiū.⁊ ſic videtur foꝛtius vinculū quo tenetur pater filio q̄ꝫ quo tenetur filius patri. Contrarium tamē deter minat in.l.j.in fi.ff.de iu.⁊ iure.facit etiā con tra q̄ō no.bar.in.l.nō quemadmodū.ff.de li. ag.vbi vult q̄ ſi quis habet patrem ⁊ filiū di uites ⁊ indiget alimētis q̄ potius debet pete re a patre ſuo q̄ꝫ a filio rōne ꝑdicta. 24

¶ Utrū filius poſſit nubere ſine lnīa pr̄is. R. q̄ ſic.tam maſculus q̄ꝫ femina.q̄uis nō expe diat.vide.s. Dos. Et quō tenet̄ eam dotare

que nupſit ſine ſcitu patris in.§.iiij.
6 ¶ Utrum poſſit vouere. vide.j.votum.ij.§.v.
7 ¶ Filiuſfa. viuente matre emācipatus acqui-
rit vſumfructum in maternis bonis ꝓ virili.i.
pro media parte ſi eſt vnus filius ⁊ pater pro
alia poſt mortem matris. caſus eſt. C. de bo.
mater.l.ſi viua matre. Idem dic in nepotibꝰ
⁊ pronepotibus. Idem dic ſi ſunt plures filij
quia pro virili parte ſimul cum patre. Sed ſi
aliqui ſunt emancipati. aliqui in patria pote
ſtate pro virilibus partibus venient oēs. ſꝫ
vſuſfructus nō emancipatoꝝ remanebit apud
patrem. vt in.d.l.ſi viua.
28 ¶ Sed nūquid idem erit in alijs bonis aduē-
ticijs. R ñ. ꝙ nō. ſed ſolum in maternis. vt no.
glo.in.d.l.ſi viua.
29 ¶ Utrum filius poſſit agere contra patrem.
Rñ. Pa.in.c.nō ē. de ſpon. ꝙ ſic rōe peccati
alis non eſt admittendus. vt no.glo.in.c.ſi ec-
cleſia.xxiij.q.iiij. Sed glo.in.c.queritur.ij.q.
vij.tenet ꝙ pōt in caſtrenſi cā ciuiliter non in
alia.ff.de iudi.l.is nulla. ⁊ etiam in quaſi ca-
ſtrenſi.vt.ff.de fur.l.ſi quis vxori.§.vlt.o. nō tñ
de furto ſed actione in factum. C.de dolo ma.
l.ſupſtite. Et hoc nō exiſtens emācipatus ſed
emancipatus bñ poteſt agere petita venia ⁊ im-
petrata. C. de in ius vo.l.vlti. ſed in criminali
cauſa non auditur.ij.q.j.prohibentur. niſi in-
iuriam in ipm commiſerit. vt. C. de pa.poteſta-
te.l.congruentius.
30 ¶ Ad quid tenētur filij parentibus. R. vt col
ligo ex Ale. de ales.in.iij.par.ſum. in tracta-
tu de.iiij.pcepto. ꝙ ad tria de precepto. Pri-
mū ē ꝙ teneť eos diligere. Rō qꝛ cū filius ſit
obligatus anime patris ⁊ matris ex cuiꝰ ope
ratōnis ꝟtute generatus ē teneť ei repēdere.
qđ nō poteſt in alio niſi amando. qꝛ ſic conſo-
latur eos cū hoc perpendūt. Et hoc ē qđ dicit
Hiero.li.de honore parentū. Redde amoris
vicem. ⁊ Io.xiiij. vt cognoſcat mūdus. ⁊c̄.q.
d. exemplum capiendo ꝙ diligo patrem. ⁊ nō
ſufficit ꝙ conſiſtat in corde. ſed oportet oſten
datur in ſigno. nec debꝫ eſſe amor quo obliga
mur oēs diligere. ſꝫ ſpālis ⁊ pcipuus. Et ꝓ-
pterea nō excuſo a mortali filios qui nūq̄ ſi-
gna amoris oſtendunt parentibꝰ imo ſemꝑ lo
quūtur dure ⁊ videntur eos hr̄e exoſos. Secū
dum ad quod teneť ⁊ obedire in his q̄ ptinēt
ad diſpoſitionem rei familiaris. et multo ma-
gis in neceſſarijs ad ſalutē. vt ſunt ea q̄ ptinēt
ad bonos mores. In his ſcienter ꝯtemnens
obedire mortaliť peccat. Secus ſi ex inaduer
tentia vel raro ſine contemptu. qꝛ vť veniale.

Ad alia aūt obedire eſt de conſilio ſolū. Ter-
ciū eſt ꝙ debēť eis in neceſſarijs ſubuenire. ſi-
ue ſint infirmi vel alia neceſſitate. vñ mortali
ter peccāt qui cū poſſint eoꝝ neceſſitatibꝰ nō
ſubueniūt niſi forte eſſet quid minimū.
¶ Utrum malicia patris noceat filijs. R. ꝙ 31
ſic. q̄ntum ad penā temꝑalem. vt patet. C. ad
l.iul.maie.l.q̄ſquis. ⁊ in.c.cum ſm̄. de here.li.
vj. ⁊ in.c.niſi cū pdē.§.j.de renū.lvj.di. nūq̄.
⁊.c.naſci. Item etiam ad penā eternam ꝓpter
malū exemplū vel malam curam. vt de Hely.
j.R.j.facit.c.ſi gens.lvj.diſ. Similiť malicia
filij inducit preſumptionem cōtra patrem. vj.
q.j.qui crimen.xxxvij.di.legant.
¶ Utrum poſſit filius intrare religionē ⁊ an
teneať ad eius miſtratōnem ingreſſus. vide.j. 32
religioſus.§.xj. ⁊.§.xxxj.
¶ De filijs illegitimis ordinandis. vide.j.or
do.iij.§.xiiij. 33
¶ Quomodo filij acquirūt ſibi ⁊ nō alijs fra
tribus: vide.j.peculiū.
FInis aliquando inſpiciēdus eſt. ali 34
quando medium. aliquādo principiū
vide multas allegatōes in.c. ſciētes.
de cenſi. Et eſt queſtio brocardica.
FIſcus ē burſa ceſaris vł principis.
xvj.q.vij.maiores. vel poteſt dici ꝙ fi
ſcus hodie eſt ſaccus ſine conſciencia
qui imburſat omnia queſita male. ff.de.calū.
l.in heredem. ⁊.ff.de inoffi.teſ.l. papinianus.
meminiſſe.
¶ Utrū fiſcus pferatur alijs creditoribus. vi- 1
de.j.Reſtitutio.ij.§.xvj.
¶ Fiſcus turpia lucra et ab heredibus extor-
quet lꝫ crimina ſint extincta. d.l.i heredē. i pn. 2
FLagella quomō ſunt ſatiſfactoria.
vide.j.ſatiſfactio.§.viij.
FLetus de mortuis improbatur. xiij.
q.ij.q̄ꝫ prepoſterum.
FOmes eſt lāguor nature qui carnis
cōcupiſcentia appellatur.xv.q.j.§.vt
itaqꝫ. Qui quidem nō eſt peccatum ſed
pena peccati. ibidem.§.j.
FOrma que dat eſſe rei ſm̄ Innocē.
in Rubrica. de conſecr.eccle.vel alta.
Quid ſi omittatur forma in ſacramē-
tis. Reſpon. ꝙ nihil fit. j.q.j.qui perfectionē. 1
in glo.
FOrnicatio ē oīs illicitus coitus. vt
xxxij.q.ij.§.q̄ ḡ. ⁊ in.c.meretrices. ea.
cā.q.iiij. Sꝫ ꝓprie fornicatio ē iordia
tꝰ ꝯcubitꝰ naturalr̄ q̄ ſolutꝰ ſolutā naturali vſu
cogſcit. Et intelligiť ſolutus q̄libet vinculo.ſ.

coniugñ. cōſanguinitatis. affinitatis. ordinis
religiōis ſeu voti. etiā dr̄ naturalis ad dn̄iam
illius vſus qui dicit̄ ꝯ naturam. vt no. in. d. c.
meretrices. Et ſic ē ꝓpria ſpecies luxurie. vi-
1 de. j. Luxuria. §. ij.
¶ Quid de clerico fornicatore. vide. s. Cle-
ricus. v. ꝛ. viij. §. iiij.
2 ¶ Vtrū accedētes ad meretrices excuſentur
ꝓpter ignorātiā neſciētes eē ꝓhibitum. R. ꝙ
nō. imo peccāt mortalit̄ accedēdo. ꝛ totiēs q-
tiēs qꝛ ignorātia iuris naturalis ꝛ diuini in
tali caſu claro neminē excuſat. j. q. iiij. ꝑ totum
Item peccat mortalit̄ ſi quis inducit aliquē
ād eas qui hoc nō intēdebat. de pe. diſ. j. noli.
ꝛ. ij. q. j. notum.
3 ¶ Que differētia ē int̄ fornicationē ꝓprie. in-
ceſtū. ſtuprum. ꝛc̄. vide. j. Luxuria. §. ij.

Fortitudo vera eſt ꝑ quam quis me
diocriter timet ꝛ audet ad hoc īclina
tus ex habitu propter bonū finē qui ē
cōſeruatio boni cōis in ꝑiculis mortis. vt eli-
citur a philoſopho. iij. ethi. Eſt aūt fortitudo
vt ibidē dr̄ circa timores ꝛ audacias quaſi co
habitiua timoꝝ ꝛ moderatiua audaciaꝝ et q-
dē circa timores ꝑiculoꝝ mortis eſt fortitudo
ſimplr̄ circa ꝯo alia ē fortitudo ſm qd. Act⁹ ei
fortitudinis ꝑncipalior ē ſubſtinere. i. immo-
biliter ſiſtere ī ꝑiculis ꝙ̄ aggredi. qꝛ. iij. ethi.
in ſubſtinēdo triſtia maxīe dicūt̄ aliq̄ fortes.
¶ Vtrum homo teneatur ſubſtinere mortem
vide. s. caritas. §. v.

Forus eſt exercendarū litium locus
a fando dictus. c. forus. de verbo. ſig.
1 Quomodo ſortitur quis foꝝ. R. ñ. gl.
in. c. j. iij. q. vj. ꝑ iſtos verſus. Contractus cri-
men reus res religioq́ȝ. Vir ratio ſimilis vel
prouocat atq̄ȝ recuſat. Excedit iuſſus vel ſi cō
ſentit vterq́ȝ. Et ibi vide expoſitionem cū alle
gationibus.

Fratres quomodo diuidūt acquiſi-
ta per aliquem ipoꝝ. vide. j. Peculiū.
Fraus non poteſt eſſe ſine dolo. ſȝ be
ne dolus ſine fraude. Ideo fraudi ineſt dolus
ſicut ſpecies generi. Ita dicit Pa. in. c. ex te-
nore. de reſcrip.
1 ¶ Fraus ꝛ dolus nemini dȝ patrocinari tex.
eſt in. d. c. ex tenore. facit. xvj. q. vj. c. j. xx. q. iij.
cōſtituit. xxx. q. j. dictum eſt.
2 ¶ Fraus legi fit aliqñ de perſona ad ꝑſonā. ſi-
cut qñ mulier vult donare viro ꝛ ecōuerſo. cū
non poſſit. vt de dona. int̄ vi. ꝛ vxo. c. vl. ſuppo
nit aliā ꝑſonaȝ. puta ꝙ ſoluat eius creditori.
vt. ff. de do. inter vi. ꝛ vxo. l. hec rō. §. vlti. Si-
militer tutor q̄ nō pōt emere rē pupilli īterpo
nit aliā ꝑſonā q̄ emat. Aliqñ fit rei ad rē. ſicut
cū q̄s dat frumentū filioſa. vel ſimile vt vēdat
ꝓ eo ꝙ pecuniā mutuo dare nō pt̄. l. iiij. §. j. ff.
ad mace. qꝛ idē ē ac ſi mutuaret. ar. xiiij. q. iij.
plerūq̄ȝ. j. q. j. ſunt nōnulli. Aliqñ fit vnius con
tractus ad aliū ꝯtū ꝯriū. vt cū vxor vendit vi
ro ꝙ donare intēdit. l. ſi ſpōſus. ff. de do. inter
vi. ꝛ vxo. ar. xvj. q. iij. ſi ſacerdotes. Aliqñ fit
vni⁹ ꝯtus ad aliū ꝯtū ſilem. vt cū mulier q̄ ſi
de iubere nō pt̄. facit ſe ꝑncipalē debitricē. l. q-
uis. §. ſi cū eem. ff. ad vel. ꝛ. l. ſe. Et oēs tales ꝑ
uaricāt̄ legē ꝛ in cōſpectu dei nō excuſant̄. fac
qd̄ no. in. c. intelligētia. de ꝟb. ſi. ꝛ in. c. q̄nto.
de priui. ꝛ in. c. ꝯſtitutus. de conceſ. preben.
¶ Fraudare nemo videt̄ eos qui ſciūt ꝛ cōſen 5
tiūt. ff. de reg. iur. l. nemo.
¶ Fraudē vr̄ facere ei is q̄ nō facit qd̄ dȝ face 4
re. ff. de his q̄ ī frau. cre. l. in fraudem.

Frigiditas quomodo īpediat ma-
trimoniū. vide. j. matrimonium. iij. im
pedimento. xvj.
Fructus ſm Bar. in. l. ex diuerſo. ff.
de rei ven. Quidā ſunt naturales. vt
poma ꝛ hmōi. q̄ natura producit ꝛ ſi-
cut ꝓducit vtimur. Aliꝗ ſunt ꝑtim naturales.
ꝑtim induſtriales. vt lac. lana. ſegetes. vinū ꝛ
hmōi. qui naturales ſunt inquātum a natura.
ꝛ induſtriales inquātū in aliā ſpeciē ex indu-
ſtria ipis vtimur. In. d. l. ex diuerſo. ꝛ. l. cer-
tū. C. de rei vē. cōiter dr̄ ꝙ relinq̄tur arbitrio
boni viri an ſint naturales vl̄ induſtriales. vt
ſi pl⁹ verſat̄ de īduſtria hoīm dicāt̄ īduſtriales
vt de vino. lana. caſeo. et hmōi. ar. l. q̄rit̄. ff. de
ſta ho. iij. q. iij. hermofrodita. Si ꝟo mag̃ de
natura dicāt̄ naturales. Aliꝗ ſolū ſunt īduſtri
ales. ſicut fruct⁹ q̄ acq̄rūtur ex artificio vel ne
gociatione ꝛ hmōi. q̄ alio mō dicūt̄ ciuiles eo
ꝙ nō ꝓueniāt ex re ſed ex prouiſione hoīs ꝑ-
cipiūtur ꝓpter rem. vt eſt penſio dom⁹ ꝛ hmōi
vt in. l. ſi naues. ff. de rei ven. ꝛ. l. domū. C. eo.
ti. Et iſtoꝝ quidā ſunt honeſte ꝑceptoꝝ q̄dam
inhoneſte. vt ſi locaui domū ad exercēdū q̄ſtū
inhoneſtū. l. ancillaꝝ. ff. de peti. here.
¶ Vtrū bone fidei poſſeſſor faciat fructus rei 1
quaȝ bona fide poſſidet ſuos. R. vt colligo ex
c. grauis. de re. ſpo. ꝛ. d. l. ex diuerſo. cū ibi no.
qꝛ lōga ē diſtinctio doc. q̄ ad foꝝ ꝯtētioſū eā
omitto ꝛ ſolū dico quo ad obligationem reſtō
nis in cōſcia ꝙ oēs fructus tā naturales ꝙ̄ in
duſtriales. ſiue poſſideat cū titl̄o. ſiue ſine titu
lo tenet̄ reſtituere ſi extāt. ſi ꝟo ꝯſumpſit tene
tur ſolū reſtituere inquātū fact⁹ ē locupletior.

puta q2 in eā rem expendit in quā oportuiſſet
expēdere tantū de ſuo. vel aliq̄ emit ex q̄bꝰ am
pliauit pr̄imoniuꝫ ſuū. facit. d. l. certum. ⁊. l. ſi
me ⁊ titiū. ff. ſi cer. pe. Uerūtn̄ diminuet d̄ fru
ctibus induſtrialibꝰ quātū induſtria ſua ē ex
timāda in dcō negocio exercitata in vtilitatē
ſeu augmētū dictoꝝ fructuū accipiēdoꝝ q2 ne
mo militat ſtipēdijs ſuis. Si xpo n̄ ē factꝰ locu
pletior nō tenet̄ de cōſumptis. ff. de peti. he. l.
vtrū ex dolo non deſit poſſidere.

2 ¶ Utrū p̄fati bone fidei poſſeſſores poſſint vſu
capere fructꝰ p̄dictos. R n̄. Pa. i. d. c. grauis.
ꝙ fructꝰ naturales indubitabilit̄ vſucapiūt ꝑ
trienniū. vt no. i. l. ſeq̄tur. §. j. ff. de vſuca. facit
l. i bello. §. ſi q̄s ſeruū. ff. de cap. Alios aūt cuꝫ
fecerit ſuos nō p̄t vſucapere. q2 q̄d meū ē vſu
capē nō poſſum. d. l. i bello. ⁊ vr̄ tex. in. d. l. ſeq̄
tur. §. lana. Sꝫ bn̄ vſucapit aduerſus iudicis
officiū ꝑ q̄d tenebat̄ reſtituere. q2 poſſuꝫ p̄ſcri
bere rem meā aduerſus actionē qua poteram
cogi ad reſtōem eius. vt ē tex. in. d. §. ſi q̄s ſer
uū. Et h̄ voluerūt gl. ⁊ bar. in. d. l. ſequit̄. in. §.
fructus. Et ſic pꝫ ꝙ in cōſcia poſt trienniū bo
na fide trāſactū erūt ſui oēs q̄litercūq3. nec te
netur reſtituere. De poſſeſſore male fidei quō
teneat̄. vide. j. Reſtō. j. in ꝟ. poſſeſſor.

3 ¶ Sꝫ no. ꝙ fructus ſunt illi qui ſupſunt dedu
ctis expēſis q̄ fiūt gr̄a fructuū q̄rendoꝝ cōgre
gandoꝝ. ⁊ conſeruandorū. ff. de pe. here. l. ſi a
dn̄o vel patre. §. fructus. ⁊. l. plane. in fi. ⁊. ff.
de fruc. ⁊ li. ex. l. j. vbi dr̄ hoc fructuuꝫ nomine
continetur q̄d iuſtis ſumptibus deductis ſup
eſt. Nam nullus caſus interuenire poteſt qui
hoc genus deductionis īpedire poſſit. ff. fam.
her. l. fundus q̄. j. r̄n̄ſo. ff. ſo. ma. l. fructus. Un̄
fructus intelligit̄ deductis neceſſarijs impen
ſis. ff. de oper. ſer. l. fructus. ff. de vſur. l. q̄d in
fructus. ⁊. ff. man. l. qui mutuā. in fi. ⁊ in gl. d.
c. grauis. ⁊ vide. s. Expenſe. §. iij. Unde dicit
tex. in. §. fructus. intelliguntur deductis expen
ſis que querendoꝝ. collocandoꝝ. et conſeruan
dorum eoꝝ gratia fiūt. ⁊ nō ſolū in bone fidei
poſſeſſoribus naturalis rō expoſtulat verū eti
am in predonibus. hec ille.

Fugere an poſſit prelatus pro perſe
cutione. vide. s. Epiſcopus. §. xxiij.

1 Utrum incarceratus pro delicto ſuo
poſſit fugere. R n̄. ſi tenetur iniuſte. eſt clarum
ꝙ ſic. Si vero tenetur legitime. tūc diſtinguo
ꝙ aut tenetur non propter mortem inferēdaꝫ
vel aliq̄d mēbrū abſcindēdū. ſed ꝓpter aliud
puta ad punitōem ⁊ hmōi. ⁊ ſic nō lꝫ. facit q̄d
no. glo. in. c. ius gentiū. diſt. j. Si xpo tenet̄ ad
mortem vel abſciſionem membri. tūc ſm dn̄m
Anto. ſi peccatū ē manifeſtū peccat fugiendo
ſi fugit vt i peccato ꝑſeueret. Si xpo vt penite
at non. tn̄ ſi fugit nō tenet̄ ſe reſtituere. Secus
ſi occultū. q2 poteſt fugere. Nam nullo iure cā
uet̄ ꝙ debeam expectare mortē niſi violentia
alicui fieret in fugiēdo. q2 tūc haberet iniuſtū
bellū. Idē dico de concordantibus cū eo vel
auxiliantibus. dummō fiat ſine violentia ali
cuius ⁊ animo cōpaſſionis. nō animo fouēdi
tales in peccatis ⁊ ſine ſcandalo alicuius ma
xime cuſtodis. nec diſtinguo vtrū ſententia vl̄
nō. ꝙ qualitercūq3 ſit credo fugere poſſit ſi bo
no mō vt dixi pōt facere. facit gl. in. c. inter ce
tera. §. ſed cuꝫ his. xxij. q. iiij. in fi. q̄ dicit ꝙ lꝫ
reo corrūpere aliquē ꝓ vita cōſeruāda. fac. ij.
q. iij. §. notandū. in fi. facit. l. j. ff. de bo. eorū q̄
mor. ſibi cōſci. vbi dicit tex. Ignoſcenduꝫ ē
fuerūt ei q̄ ſanguinem ſuū qualitercūq3 redē
ptū voluit. ⁊. l. Cho. ſe. ſe. q. lxix. dicit ꝙ ſi q̄s
eſſet damnatus vt fame periret poſſet cibū ſu
mere. immo videtur tenere ꝙ tenetur ſi poteſt
ipm ſumere. Similiter dic de fuga. ſed ꝙ tene
atur non credo neq3 comedere vltra cōdemna
tionem vel fugere. ſed poſſet patienter ferre ꝓ
peccati ſui ſatiſfactione. 2

¶ Quid de eo q̄ querit̄ vt capiat̄ an poſſit fu
gere. R n̄. ꝙ ſiue ſententia contra euꝫ data ſit
vel non poteſt fugere. non tamen cū violentia
officialiū qui vellent eū capere. q2 ipſi habent
iuſtū bellū contra eum. ij. q. v. non putes. xj.
q. iij. qui reſiſtit. ⁊ ſic eos impugnando morta
liter peccaret. Similiter auxiliantes.

Funus debet fieri in ſumptibus ſm
dignitatem vel facultatem defuncti. l.
ſi quis ſepulchrū. §. ſumptus. ff. de re
li. ⁊ ſumpti. fu.

¶ Funeris impenſa ſemꝑ ex hereditate dedu 1
citur que etiam oīe creditū ſolet p̄cedere cum
bona ſoluendo nō ſunt. l. funeris. cuꝫ duabus
ll. ſe. ff. de reli. ⁊ ſum. fu. Hoc limita in ſumpti
bus neceſſarijs nō ad pompam vel ſtatum. q2
non liceret ex alijs debito in conſcientia.

¶ De ſuo expedit mortuū funerari. Ideo mu 2
lier de dote quaſi de proprio pr̄imonio funere
tur. l. in eum. ff. de reli. ⁊ ſump. fu.

Furioſus an poſſit in aliquo caſu ſe
obligare. R n̄. i. c. ſicut tenor. de regu.
ꝙ non. cum non conſentiat. Un̄ no. ꝙ
etiam bene faciendo non preſumitur ſane mē
tis. Ex quo infero ꝙ lꝫ faciat teſtm̄ tanq̄ q̄li
bet mētis cōpos nō valet. Idē vr̄ ſi daret bō
na ſua ꝓ aīa. facit. c. fi. de ſuc. ab inte.

¶ Utrũ poſſit baptiſari. Uide. s. Baptiſm⁹. vj. §. x.
2 ¶ Utrum debeat ei⁹ dari corpus xp̃i. vide. s. Euchariſtia. iij. §. xiiij.
¶ Utrũ imputet̃ ſibi illud qđ facit ad penam vel culpã. R. q̃ nõ. facit de. ſi furioſus. de homici. nam ſatis ſuo furore punit̃. ff. ad. l. põ. de pari. l. pe. in fi. ff. de offi. preſi. l. diuus. j. rñſo. Pati etiã põt iniuriã. ſed nõ facere. ff. de iiur. l. illud relatũ. q̃ lex ponit̃ in. c. illud. xv. q. j. vñ qđ facit ꝑinde ac ſi ſine facto ꝑſone accidiſſet ff. de admi. tu. l. vlti. in fi.

Furtum proprie ẽ ↄtrectatio rei aliene mobilis corꝑalis fraudulosa inuito dño facta aĩo lucrandi. ſiue ipſius rei. ſiue
1 poſſeſſionis. ff. eo. l. j.
¶ In quo differt fur a latrone. R. Pa. i. c. ij. de fur. q̃ fur ꝓprie dr̃ q̃ de nocte furat̃. Latro aũt q̃ de die. facit. d. l. j. q̃ dicit q̃ fur dr̃ a furno. i. nigro. eo q̃ obſcure ⁊ ď nocte plerũq; fit. Uar. ↄo in aut̃e. ſed nouo iure. C. de ſer. fug. dicit q̃ fur dr̃ qui furat̃ clam ſine aggreſſura. Latro ↄo cũ aggreſſura. ſiue cũ armis. ſiue ſine. vt in. d. aut̃e. ſed nouo. Capiũtur tamen ſepe equiuoce. vt in. c. tua. de homi.
¶ Utrũ ſola volũtas conſtituat aliquẽ furẽ.
2 R. q̃ nõ. quo ad hoĩes. vt p3 in. d. l. j. §. j. ⁊ iõ oportet ſit ↄtrectatio. Secus q̃ ad deũ. de pe. di. j. vulgaris. ⁊. c. ꝓpterea. xiiij. q. vlti. c. vlti. q2 ↄ̃ ꝑceptũ. Non concupiſces rem ꝓximi tui. ⁊ eſt mortale peccatum cũ limitatione ſm q̃. j. dico furtũ mortale eſſe. §. xxxiiij.
3 ¶ Utrũ in re ꝓpria poſſit eẽ furtũ. Rñ. q̃ nõ. niſi ali⁹ hr̃et ĩ ea aliqđ ius puta q2 ĩpignorata vel comodata ⁊ hmõi. vt. ff. e. l. ſi res. §. j. ⁊. l. ſi is qui rẽ. in fi. ꝓpterea dr̃ rei aliene. Idẽ dic ſi credebat ſuã l3 non eſſet q̃ nõ cõmittit furtũ. inſti. vi bo. rap. §. q2 tamen. ſed quo ad peccatũ ſic propter erroneã cõſcientiam.
4 ¶ Utrũ in re immobili. puta in agro ⁊ hmõi. vel non corꝑali. vt ſunt actiones ⁊ ſeruitutes cõmittat̃ furtũ. Rñ. q̃ nõ. ff. e. l. ve3. j. rñſo. ꝓpterea dr̃ mobilis corꝑalis.
¶ Utrũ ſine animo furandi cõmittat̃ furtum
5 Rñ. q̃ nõ. vt. l. furtũ. ff. de vſuca. in pn. ⁊ inſti. de ob. q̃ ex quaſi delic. na. §. furtũ aũt fit. xiiij. q. vj. c. vlti. ⁊. d. §. quia tamen. propterea dicitur fraudulosa.
¶ Sed quid ſi credebat ꝓpria auctoritate re3
6 ſuam poſſe accipe. Rñ. q̃ furtũ nõ cõmittit l3 ꝑdit ius qđ habebat in re. d. §. q2 tamẽ. ⁊. §. ſe. Et hoc de iure fori. ſecus de iure poli.
7 ¶ Quid ſi credit dñm ꝑmiſſurũ. R. q̃ nõ cõmittit furtum. ff. e. l. ſi is qui rem. Intellige ſi ſuberat cauſa legitima credendi alr̃s non.
¶ Quid ſi dominus videt ⁊ non contradicit.
Rñ. q̃ ſi non contradicit ex timore vel verecũdia ꝑinde eſt ac ſi cõtradiceret. l. pe. ff. e. al̃s videtur conſentire. lxxxiij. di. error. Fallit hoc in caſu. l. ſi quis ſeruo. C. de fur. vbi perſuadens ſeruo vt tollat rem a domino. licet ſeruus eam tollat domino ſciente. tamen talis tenet̃ furti ⁊ ſerui corrupti. 8
¶ Utrũ rapiẽs ancillã animo fornicandi ſit
fur. Rñ. q̃ nõ. l. ve3. la. ij. al̃s incipit certu3. ff. eo. propterea dicitur animo lucrandi. 9
¶ Utrum ille qui ſolũ vſum vel poſſeſſionem 10
vſurpat ſit fur. Rñ. q̃ ſic. l. diſ. qui ſaccũ. ff. eo. l. qui iumenta. ſicut vtẽs re depoſita vel re cõmodata ad aliũ vſum ⁊ hmõi. ⁊ tenet̃ ad reſtitutionẽ eſtimationis ip̃ius vſus.
¶ Quot ſunt ſpẽs furti. R. q̃ multe. Prima
dr̃ ſacrilegiũ. vt. j. Sacrilegiũ. Secũda dr̃ peculat⁹. ſ. de re religioſa vel publica. ff. ad. l. iul. pecu. l. j. xxiij. q. iiij. quid ergo. Tercia abigeatus. ſ. diſpergendo gregem ⁊ inde ſurando. ff. de abige. l. j. §. j. Quarta dr̃ plagiatus. ſ. hoĩs liberi venditi vel empti ſcienter. ff. de plagi. l. j. ⁊. iiij. Et eodem modo ſi ſeruũ alienũ ſollicitauerit vel aſportauerit. vel ad aliã regionem furtiue duxerit. C. de plagia. l. j. 11
¶ Nota etiam q̃ furtum aliquando dicit̃ ma 12
nifeſtum. ſ. cum fur deprehenditur cũ re priuſq̃ veniat ad locu3 deſtinatum. ſiue deprehendat̃ ab eo cuius eſt res. ſiue ab alio. ff. eo. l. iij. Aliquando dicitur non manifeſtum. ſ. cum non deprehenditur cum re furtiua. vel ſi deprehenditur cum re furtiua. iam delata ad locũ deſtinatum erat. l. ſiue igitur. ff. eo.
¶ Quot modis participat quis in furto et te
netur ad reſtitutionem ſi principalis non reſtituit. Rñ. x. modis. Primo cooperatõne. ſicut faciẽs ferramina ꝓ furtis faciendis vl̃ ſcalas vel faciens ſcortam. vel alio mõ preſtans opẽ vel conſiliũ. Nam tales tenẽtur furti. inſti. de obligatio. que ex quaſi delic. naſcũ. §. interdũ. ⁊. ff. eodem. l. is qui opem. ⁊. ff. de ſicca. l. nihil intereſt. ⁊ tenetur in ſolidum. Et ſi nihil habuit quando ſine ſua cooꝑatione non fuiſſet furatum. al̃s non niſi de peccato mortali. 13
Utrum dantes ſignũ. puta fumi quo parati ad furtum vel rapinam vadant teneantur. 14
Rñ. ſm Inno. ⁊ Ho. q̃ ſic. Similiter illi qui ↄbis animatiuis aut inſtrũs bellicis. vt ſunt tibicines. Ite3 q̃ ignẽ ponũt in vna domo. vt illuc alij currẽtes alias domos ꝑdentur ⁊ cõ

ſimilis ſm eoſdē ⁊ inſolidū reſtituere tenent
ſi al's nō fuiſſet factū ſine eoꝛū; opere ꝙ ſi fa
ctum fuiſſet ſine ipis etiā tenētur ſm ꝙ mag;
vel minus fuerunt efficaces in hoc

15 ¶ Verū illi qui cū raptoꝛibus vel furibus et
hmōi vadūt vt ipos defendant ab illis quos
dānificare volūt indebite teneant. R. Inno.
⁊ Ho. in. c. ſicut dignū. de homici. ꝙ ſic. ſiue
aſſociauerint eos vt retraherēt a rapina. ſiue
nō dūmodo raptoꝛes ſiue fures nō iuiſſent ſi
ipi eos nō aſſociaſſent. Vn̄ ſm p̄dictos tenē
tur reſtituere in cōſciencia id qđ p̄dicti rapu
erūt. vel que eoꝝ auxilio rapta fuerunt. puta
qꝛ cui rapiebant ſe defendiſſent ſi ipi nō fuiſ-
ſent vel qꝛ tales nō iuiſſent ſi eos nō aſſociaſ
ſent vel nō tantū rapuiſſent. Sic tenent qui
pacificandi animo cū eis vadunt tn̄ aduerſa-
rijs timoꝛem incutiūt quo res ſuas nō audēt
defendere niſi eiſdē hoc ſignificēt. qꝛ dāt cau
ſam efficacē. Concoꝛ. Hir. ti. reſti.

16 ¶ Verū cū multi cōcurrūt ad furādū vel ra-
piendū. nec habēt aliquē capitaneū ſeu dn̄m
ſup ſe. nec vnus magis animauit aliū q̄ꝫ alius
ipm teneant quilibet inſolidū. R. Inno. in.
d. c. ſicut dignū. ⁊ ſequit ibidem. Pa. diſtin-
guit ſic aut vnus fuit in culpa in ſubtractōne
facta p aliū aut nō. Si ſic. aut dedit cōſiliū. ⁊
ſic tenet inſolidum in ꝯſciencia. ſiue p̄ncipa-
lis inueniat. ſiue nō. ſiue damnū paſſus ꝯtra
p̄ncipalē velit agere ſiue nō. Si tn̄ p̄ncipaliſ
eēt abſolutus a dānū paſſo. tunc etiā liberat
ꝙ dedit cōſiliū. niſi ad eū aliq̄d ꝑueniſſet. qꝛ
id tenet reſtituere. Ccōtrario tn̄ ſi abſoluat
ꝯſultoꝛ n̄ liberat p̄ncipal̄ p regulā. Acceſſo
riū ꝯuenit ſequi naturā p̄ncipalis ſui. de reg.
iur. li. vi. Aut nō dedit cōſiliū ſed auxiliū. pu
ta qꝛ aſſociauit ⁊ hmōi. ⁊ ſic tenet in quātum
dānū ē plus datū ex auxilio ſuo. Et ſi in totū
puta qꝛ res erat ponderoſa ⁊ vnus ſine alio
poꝛtare nō poterat l' vnus ſine alio nō iuiſſet
vel niſi cū aſſociaſſet. tenet in totū. ff. de fur. l
ſꝫ ⁊ l. ſi q̇s ſurripuit. §. ſi duo. Et rō diuerſita-
tis ē inter dantē cōſiliū ⁊ auxiliū. qꝛ cōſiliuꝫ
vagat ſup totū furtū. Auxiliū vero nō. ſꝫ ad
id ſup quo p̄ſtat. Aut nō fuit in culpa ſubtra
ctōis rei alteri⁹. ⁊ ſic nō tenet reſtituere niſi
inquātū ipe aſpoꝛtauit. Ho. tn̄ indiſtincte tꝫ
ꝙ oēs tenent inſolidū. etiam q̄ꝫuis vnus p ſe
potuiſſet. allegat. l. ita vulneratus. §. fi. ff. ad.
l. aquil. ⁊ l. ſi plures. ff. ar. fur. ce. ⁊ l. i. §. fi. ff
ſi quis te. li. eſſe iuſ. fue. Sed iſte leges loquū
tur quo ad penā. qꝛ oēs tenēt inſolidū. vt no.
glo. in. d. l. ſi plures. Sꝫ in cōſciētia tene cū

Inno. ⁊ Pa. vbi nō habet locū pena niſi p⁹
cōdemnatōēꝫ ꝙ ſolū tenent ad reſtitutōꝫ. vt
dictum ē. Aduerte tn̄ ꝙ qn̄ plures dolo malo
dederūt dānū alicui. ſi vnus reſtituat alij libe
rati ſunt. l. ſi plures. ff. de dolo. Nec credo in
cōſciētia etiā de neceſſitate teneant. p̄mo ſa-
tiſfaciēti. qꝛ obſtat ſibi turpitudo ſua. niſi iſte
fuiſſet cā ſine qua nō induxiſſet eū ad tale q̄d
faciendū. ſed de bono cōſilio debet dari pau-
peribus ſi quid habuit.

¶ Scđo ꝑticipat iuſſione ſeu mandato ⁊ te- 17
net in ſolidū ad reſtitutōꝫ de omni dāno etiā
ſi nihil habuit vtilitatis. ⁊ ſimiliter exequēs
ar. c. iulianus. xi. q. iij.

¶ Tertio ꝯſilio. de quo dic vt. s. ꝯſiliū. §. i. 18

¶ Quarto ꝯſenſu. Intellige vt teneat ad re 19
ſtitutōꝫ ſi cōſenſit exp̄ſſo ꝯſenſu ſm Ricar. in
iiij. di. xv. ſine quo furtū non fuiſſet factū. al's
cōſentiēs ſolū moꝛtaliter peccat. ſed reſtitue
re nō tenet. Et ſic intellige ⁊ limita. ij. q. i. no-
tū. cū notatis in glo. q̄ volūt vt ꝯſentiēs liget
eadē pena. de hoc vide. s. conſenſus. §. ij.

¶ Verū ille qui audiēs aliquē ſuo nomine in 20
tuliſſe dānū primo habet ratum teneat ad re
ſtitutōem. R. Jo. ti. reſti. ꝙ ſic inſolidū. xi.
q. iij. qui cōſentit cū duobus. c. ſe. ⁊ de reſtit.
ſpo. c. cū ad ſedē. qꝛ ſm Gco. talis ē cōſenſus
interp̄tatus. Limitat tn̄ Jo. verū qn̄ ex ta-
li ratihabitōe dānificati impediunt recupe-
rare dāna. Credo ego etiā ꝙ tenet q̄ꝫuis non
impedirent recuperare. dūmodo tale damnū
nō fuiſſet datū ſi nō p̄ſūpſiſſꝫ tal' dannificās
eum ratum habere.

¶ Quinto palpādo. ſ. adulādo vel laudādo 12
eū ſubtilē. ſtrenuū ⁊ hmōi. ⁊ tenet inſolidum
ſm Ricar. vbi. s. ſi ꝓbabilit credit ꝙ ex hac
adulatōe ſunt moti ad dānificādū primū. qꝛ
talis adulatio eſt quidā cōſenſus. lxxxvi. di. c
nēo. ⁊. ff. de ſer. coꝛ. l. i. §. p ſuadere. q̄ꝫuis mo.
vbi. s. teneat hoc verū in ꝑticulari adulatoꝛe
nō in generali. tn̄ tu tene idē ſm ꝙ Ricar dic.
Idē de detractoꝛe qui ē cauſa ſine qua nō

¶ Sexto recurſu. ſ. qn̄ dānificātes hn̄t ad eū 22
recurſū ſicut ad patrociniū p̄ſtātes ſm Ric.
vbi. s. xi. q. iij. qui cōſentit peccātibus.

¶ Septimo receptatōe. Nā ſciēter receptāſ 23
re furtiuā ⁊ furē tenet furti. vt ē tex. in. l. eos
⁊ ibi Bal. C. de fur. nō tamē punietur ac ſi fur-
tū feciſſet. ſꝫ ſicut qui furto operā p̄ſtitit. Et
ita intelligit. Bar. in. l. furtum. ff. de fur. d. l.
eos. ſed quo ad reſtitutōem tenet. ſm Inno.
⁊ Ho. in. c. ſicut dignū. de homi. de omni dā-
no qđ ex receptatōe aut defenſiōe factū ē qđ

factū nō fuiſſet. Receptatōne vero rerū fura
tarū tenet̄ ſi ex ſua receptatione res q̄ furata
ē habita nō eſt a vero dn̄o.ḋ.l.eos.ar.l.q̄ vas
§.i.ff.de fur. Et hoc ſi ſciēter fecit.l.quo nau
fragiū.ff.de incen.ru.⁊ nau.§.nō tm̄. Secus
ſi ignorāter vel vt rē redderet dn̄o.qꝛ tūc non
teneretur.vt in.ḋ.§.nō tantum.
24 ¶ Sꝫ q̄d ſi iā receptauit an teneat̄ eas res re
ſtituere dn̄o. R.Sūo.reſt.v.ꝙ ſic.niſi imineat
ꝑiculū in reſtituēdo.vel latroni vel alteri ꝑſone
25 ¶ Octauo ꝑticipatōe.ſ.rei furtiue comeden
do vel alio modo ſcienter recipiēdo niſi in cā
extreme neceſſitatis.⁊ tenet̄ ad reſtitutiōem
in quātū ꝑticipauit. Et hoc verum niſi res fu
rata trāſiſſet in dominiū furis.puta qꝛ pecu/
nia ⁊ eſt mixta cū alia.vel granū.vel vinū.⁊ eſt
cū alio mixtū taliter ꝙ nullo modo poſſet di/
ſcerni ab illo cū quo eſt mixtū.qꝛ tūc tranſit
in dominiū furis.l.ſi alieni numi.ff.de ſolu.⁊
l.nā.⁊ ſi fur.ff.ſi cer.pe.⁊ in.l.ſi frumentū.in
ꝓn.ff.de rei ven.⁊ recipiēs nō tenet̄ reſtitue/
re nec peccat ſi fur ē ſoluendo.al's ſic. Secus
ſi ignoranter ⁊ in bona fide cōſumpſiſſet.nec
factus eſſet locupletior.al's ſi extat vel fact⁹
eſt locupletior poſtq̄ ſcit tenet̄ reſtituere.niſi
ſm qḋ dixi.s.fructus.§.i.⁊.ij.
26 ¶ Nono nō obuiādo.ſm Rica.vbi.s.ſ.q̄ cla
māndo vel alio modo poſſet ꝓhibere ne furtū
fiat ⁊ nō facit. Intelligo ꝙ tenet̄ qn̄ doloſe
nō ꝓhibet qn̄ nō habet ex officiō.ar.eoꝝ q̄ no.
in.c.quāte.de ſen.excō. Et ſic limita Ri.vbi
s. Secus qn̄ nō ꝓhibet ex negligētia.vel qꝛ n̄
vult ſe immiſcere rumoribus vel altero ꝑicu/
lo. Et ſic intelligo ⁊ limito glo.in.c.nō infe/
renda.xxiij.q.iij.⁊ i.c.dilecto.de.ſen.excō.li
vi.vel quādo habet ex officio.vt ſunt ꝑlati of
ficiales.tutores.⁊ huiuſmōi.qꝛ tenet̄ ar.c.fa
cientꝫ.lxxxvi.di.cū.ſy.⁊ qḋ no.i.ḋ.c.ſic dignū
⁊ tenet Bal.i.l.qn̄ iudices. C.de.ap.⁊ Dy.i
l.quoniā multa facinora. C.ad.l.iul.ḋ.vi.pu
⁊. Bal.i.l.mācipia.in ꝓn. C.de ſer.fu..q̄ plus
dicit ꝙ nō faciens reſtituere cū poſſit ex negli
gentia iudex tenet̄ ipſe. Et Sco.ſimiliter dic̄
ꝙ nō faciens reſtituere cū poſſit ex officio ⁊
debeat ꝙ tenet̄ in ſolidū. Et hoc intellige ſm
eūdē Sco.qn̄ hoc faciendo nō vergit pericu/
lum rei publice ſeu malum euidēs vel ꝓprie ꝑ
ſone.quia ſi ſic nō peccaret nec teneret̄ ad re/
ſtitutionem nō faciendo.dūmō ꝓponeret his
ceſſantibus obuiare.
27 ¶ Decimo nō manifeſtās.ſ.requiſitus ī iudi
cio vel extra tali mō ꝯpres reſtituetur ſi dice/
ret veritatē quam ſine ꝑiculo ꝓprie ꝑſone po

teſt dicere ⁊ etiā alterius ꝑſone qꝛ tenet̄ in ſo
lidum. Unde ſi in iudicio requiſitus tacet vel
nō vult reſpondere ⁊ dicere veritatē quā ſcit
ſm. Bal.in.l.preſbyteri. C.de epiſ.⁊.cle.effi
citur teſtis falſ⁹ ⁊ tenet̄ ad reſtitutionē in ſo
lidū facit qḋ nota. Pa.in.c.q̄ cū fure.de.furt
⁊. Bar.in.l.ciuili eſt. C.eo. Fallit hoc ſi ſci/
ret in cōfeſſione.c.dilectus.de exceſſi.ꝑla. 28
¶ Sed q̄ro vtrū teneat̄ ſimilit̄ reuelare furē.
R.glo.in.ḋ.c.qui cū fure.ꝙ de iure ciuili nō
tenet̄.qꝛ poteſt aliquid accipere vt indicet.ff
de.ꝑſcrip.ver.l.ſolent.ff de.cōdi.ob.tur.cau
l.iij.§.vlti.ſed de iure canonico ſic. Sed mihi
videt̄ dicendū ſm. Inno.i.ḋ.c.dilectus.⁊ in
c.q̄.cū fure.⁊ de ſy.c.nemo.⁊. Bar. Aug.⁊.
Rapha.in.ḋ.l.ciuile ē.ꝙ tā de iure canonico
q̄ ciuili ad inſtātiā partis nō tenet̄ niſi reue/
lare furtū.n̄ furē ad penā.ſꝫ iudex ex officio i
plorato vel dū ꝓcedit ꝑ inquiſitōnem genera
lem poteſt cōpellere ad īdicādū furē.ar.l.iij
⁊.l.cōgruit.ff.de.offi.ꝑſi. Et ſic recte poſſunt
epiſcopi.admonere ⁊ excōmonicare n̄ indicā
tes n̄ ſolū furtū.ſꝫ etiā fures.qꝛ ſuꝑiores te/
nēt̄ expurgare ꝓuintiā malis hoībus. Limi/
to hoc qn̄ nō imminet ꝑiculum mortis ī fure
ſm Hoſti.⁊ multomagꝭ ſibi. Et ēt limito ſm
ea q̄ dicā.j.inq̄ſitio.§.i.⁊ ij.⁊.s.denūtiatio.
§.xij. Nec obſtat ꝑdictis ſi dicat̄ ꝙ ad īſtāti
am partis tenetur quis ꝑhibere teſtimoniū ꝯ
tra furē.ar.l.nullū. C.de.teſti.qꝛ.aliud eſt in
dicare aliud ꝑhibere teſtimoniū.quia quādo
quis teſtificat̄ iā fur ē detectus ꝑ accuſatio/
nē ſꝫ n̄ ſic qn̄ īdicat.⁊ iō n̄ tenet̄ ad īſtāniā ꝑtꝭ 29
¶ Utrū inueniens rē alienā cōmittat furtū
accipiēdo eā. R. Pa.in.c.ex litteris co.ti.ꝙ
aut habebat̄ ꝓ ḋrelicta.⁊ ſic cōmittit. Aut nō
habebat̄ ꝓ derelicta ⁊ ſic cōmittit.l.falſus.§
qui alienū.ff.eo.ti.xiiij.q.v.c.ſi quid īueniſti.
⁊ c.mlti.niſi accipet aīo reddēdi dn̄o.vt.no
glo.i.ḋ.c.ſi quid. Fallit hoc ī theſauro oculto
de quo dic vt no.glo.i.dicto.c.ſi quid.⁊.vide
s.emptio.§.xxiiij.⁊.j.inuēta.per totum. 30
¶ Quid ſi n̄ īuenit̄ dn̄s cuius erat. R. Pano
vbi.s.dabit̄ pauperibus.ar.c.cū.tu.de.vſu/
ris.⁊ i.aut̄.oēs peregrini. C.eo.de.ſue. 31
¶ Utrꝫ inueniens aīal dās ſibi dānū ī ſua poſ
ſeſſione qui ipm accipit ⁊ ducit ad domū ſuā
cōmittat furtum. R.vē.ꝙ ſic.vt in l.iij.ff.eo
Sꝫ dic ꝙ ſi aīo celādi.cū dn̄o furtū cōmittit
Si vero n̄ aīo celādi. Sꝫ qꝛ ignorat cuius ſit
īcludit donec ſciat.ꝫ vt no.i.l.quitus.al's ici
pit q̄uis.ff.ad.l.aqui.nā nō licet in eo agere
aliq̄d mali.ſed dominū admonere vt ſuum re

cipiat. ⁊ de damno ſatiſfaciat. vt ibidem.
32 ¶ Utrū emēs rem furatam teneat̄ reſtituere
vide. j. reſtitutio p̄mo. in ꝟ. emens.
33 ¶ Utrū quis poſſit vſucapere in re furtiua vl̄
vi ablata cōtra dn̄m rei. R. ꝙ nō tam quo ad
furē ꝙ̄ quo ad eius heredes ⁊ etiā quo ad eū
qui emit quātūcūq̄ꝫ bona fide emerit. ſeu quo
ad quēcūq̄ꝫ quocūq̄ꝫ titulo habuerit. inſtitu.
de vſuca. §. quod autē dictū eſt. De quo tamē
dic vt. j. p̄ſcriptio. §. ix.
34 ¶ Utrū furtū ſit peccatū mortale. R. ꝙ ſic.
q̄ꝛ cōtra p̄ceptū Exo. xx. Nō furtū facies. in
quo p̄cepto nō ſolū ꝓhibet̄ furtum ꝓprie acce
ptū. vt. s. diffinitū ē. ſed etiam omnis illicita
vſurpatio rei aliene. xiiij. q. v. penale. xxxij. q.
iiij. meretrices. ⁊ quātūcūq̄ꝫ modica. vt. xiiij.
q. vlt. c. vlt. ⁊ inſti. de re. di. §. gallinaꝝ. vbi di
cit glo. ꝙ etiā in vno ouo. Nō limita q̄ ad pec
catū mortale. qn̄. ſ. volūtas etiā maiora ſub
traheret vl̄ qn̄ intēdit dare notabile nocumē
tū p̄ximo. al̄s minima accipere nō erit pecca
tū mortale. facit. c. ⁊ ſi queſtōes. de ſymo. vbi
non ꝯmittit̄ ſymonia in modico. ⁊ in. l. elegā
ter. §. vlt. ff. de dolo dr̄. Nā niſi ex magna re
ꝯnidenti calliditate nō dꝫ actio dari de do
lo. ⁊ ibi gl. dicit magna. i. vltra duos aureos.
Nō limito verū circa magnū dn̄m. ſecus cir
ca cōes pſonas q̄ꝛ vē magnū. fac ad h̄. de ꝯſe.
di. ij. c. reuera. in prin. vbi dr̄. ꝙ oēs in deſerto
mortui ſunt. cū tn̄ Caleph ⁊ ioſue ſupuixerit
35 ¶ Utrū vxor que hn̄s virū ꝓdigū celat d̄ bo
nis eius ꝯ̄ eius ꝓhibitōem vt ſibi ⁊ viro ꝓui
deat tp̄e neceſſario cōmittat furtū. R. Jod.
ꝙ nō. nec peccat nec tenet̄ obedire viro p̄ci
piēti ſibi ꝙ ei omnia tradat. q̄ꝛ ſic eſſet dare
gladiū furioſo.
36 ¶ Utrū furās ex neceſſitate peccet mortalit̄
R. Pa. in. c. quoniā. de. ſymo. ꝙ q̄dā ſūt ma
la in ſe. vt adulterare. ꝑiurare ⁊ hm̄oi. ⁊ illa
p̄textu paup̄tatis nō ſunt cōmittenda. vn̄ in
ip̄is hꝫ locum illud. c. ita ne. xxxij. q. v. ⁊. c. ſa
cris. de his que vi. me. cā fi. ꝙ potius dꝫ quis
q̄libet mala tolerare ꝙ̄ malo conſentire. nec
ignoſcit̄ p̄textu paup̄tatis ſi talia cōmittant̄
l. palā. §. nō ē. ff. de ri. nup. vbi dr̄. Nō ē igno
ſcendū ei qui obtētu paup̄tatis turpiſſimā vi
tā egit. Quedā ſunt mala q̄ tamen neceſſitas
excuſat vt furtuꝫ. q̄ꝛ tp̄e neceſſitatis oīa ſunt
cōmunia. xlvij. di. ſicut hi. Et ideo non ꝯmit
tit furtū nec peccat mortaliter qui tp̄e extre
me neceſſitatis cibū vel veſtitū ⁊ hm̄oi fura t̄
vt nō pereat eo ꝙ nō ꝯtractat rē inuito dn̄o.
facit. c. diſcipulos. de ꝯſe. di. v. Si vero nō ē
neceſſitas extrema. ſed magna excuſat̄ à tāto
ſed nō a toto. Et ſic intellige. c. ſi quis. eo. ti.
Poſſet etiā excuſari a toto qn̄ ille a quo acci
pit habūdat vt dicā in ſe. §.
¶ Sꝫ nūquid tenet̄ reſtituere talis ſi venerit
ad pinguiorē fortunā. R. ꝙ ſi neceſſitas fuit 37
magna ſolū. ſic nō tenet̄ p̄ciſe reſtituere. ſꝫ vl̄
reſtituere ſi pōt comode ſine magna inedia.
vel qn̄ nō excuſat a toto penitere tres hebdo
madas. vt. in. d. ca. ſiquis. Et iſta extimatio
relinquitur arbitrio boni viri qn̄ debeat dici
magna vl̄ n̄. Si ꝟo ē extrema n̄ tenet̄ reſtitue
re q̄ꝛ de iure ſuū factū ē. Poſſet etiā dici ꝙ li
cet aliquis nō ſit in extrema neceſſitate ꝙ ſi
ne peccato ⁊ obligatōe ad reſtituēdū p̄t occul
te ⁊ bono modo accipere rē alterius qn̄. ſ. ille
ita habūdat. ⁊ iſte taliter neceſſitat̄ ꝙ de p̄ce
pto ſibi tenet̄ ſubuenire qd̄ qn̄ ſit. vide. s. ele
moſyna. §. i. Nō no. Et qd̄ dixi licere exiſtēti
in extrema neceſſitate dic etiā licere alteri ꝓ
eo facienti. qui alio modo ꝓuidere nō p̄t ſm̄. ſ
Tho. Limita tn̄ iſta vera niſi ille cui furatus
eſt eſſet in equali neceſſitate. q̄ꝛ ſic nō liceret
⁊ reſtituere tenet̄ ſi abſtulit. De quo vide. j.
reſtitutio. iij. §. iij.
¶ Utrū cōmittat furtū ⁊ peccet qui xp̄ianos 38
captos ab infidelibꝰ furat ⁊ liberat. R. ꝙ nō
q̄ꝛ nullo modo poterāt eos habere captiuos.
vt. C. ne in. xp̄i. man. ha. vel in rubro ⁊ nigro.
Et ideo cū iniurioſe eos teneant nō peccat q̄
eos liberat. Similiter dicēdū eſſet de eo qui
liberat detentū iniuſte a xp̄iano. facit qd̄ no.
xxiij. q. ij. dominus.
¶ Sꝫ nūquid liceat res infideliuꝫ capere. R. 39
ꝙ ſi eſſet indictū bellum contra eos liceret. d
c. dn̄s. al̄s nō. ſicut nec a xp̄iano.
¶ Utrum ille qui nō p̄t habere ſibi debituꝫ 40
poſſit fortiue ſibi ſatiſfacere. R. ꝙ ſic. l. ſi nō
fortē. in prin. ff. de condi. inde. ar. de or. co. c.
cū dilecti. immo dolus cū dolo cōpenſari de
bet. l. ſi duo. ff. d̄ dolo. ⁊ paria delicta mutua
cōpenſatōe tollūtur. c. intelleximus. d̄ adul.
cū concordā. ſuis. Et hoc verū credo ſi nullū
iſtoꝝ. iiij. concurrūt. Primuꝫ ꝙ poſſit iudice
ſententiāte ſuū rehabere. q̄ꝛ nemo debet ſibi
iuſdicere. Scdm̄ ſcandalū ſui vl̄ p̄ximi inno
cētis cuius forte cuſtodie erat res cōmēdata
Terciū p̄iculuꝫ mortis corporalis vel alterius
leſiōis magne. Quartū p̄iculū mortalis pec
cati. ſ. ꝑiurij ⁊ hm̄oi. q̄ꝛ aliquo iſtorum inter
ueniente nō licet. immo ſi accepit ⁊ imminet
p̄iculū aliquod iſtoꝝ triū poſtremo dictoꝝ te
net̄ reſtituere. ar. ca. cum ex iniuncto. §. ſuper

quoq̧ de no. ope. nũ. Cõcordat Pa. in. c. oli
el. i. de reſti. ſpoli. Ubi addit ſm Inno. ꝙ q̃n
quis nõ hꝫ copiã ſupioris pt ꝓpria auctorita
te ſibi ius dicere. ar. c. ꝑ venerabilẽ. qui fi. ſũt
leg. ⁊ bona glo. in. §. ius gentiũ. di. i.
41 ¶ Sꝫ quid ſi epũs vl̃ alius platus pcipit ſub
pena excõicatõis ꝙ qui habuit aliquid de re
bus talis teneaẗ reſtituere ⁊c̃. Nũquid talis
qui ſibi furtiue ſatiſfecit teneaẗ. R. ꝙ nõ. qꝛ
ex quo licite pt ſibi in recõpenſatõem detine
re iam ſuũ eſt factũ. nec amplius eſt alterius
nec etiã ſi diceret in ſentẽtia. ꝙ etiã qui ani
mo recõpenſandi. vel qualitercũq̧. qꝛ tũc ſen
tentia ꝯtinet expſſe intolerabilẽ errorẽ. Et
ideo nõ tenet nec ſimiliter ligaẗ qui nõ reue
lat quãdo ſcit talẽ retinere animo recõpẽſan
di certus de debito ꝙ talis dꝫ habere. ſecus ſi
nõ ſit certus ꝙ talis debeat habere. qꝛ lꝫ ipſe
dicat. nõ credo excuſareẗ nõ reuelando. quia
multe fraudes aliter poſſent fieri. Quomodo
teneaẗ reuelare ⁊ q̃n. vide. s. denũciatõ. §. xij
42 ¶ Utrũ liceat accipere rẽ meã apud aliũ de
poſitã. R. ꝙ nõ. l. ſi quis. C. depo. nec etiaꝫ ſi
eſſet comodata. l. ptextu. C. como. in ꝯſcien
tia tñ licet ſi comodatario vl̃ dpoſitario nul
lũ dãnũ pt euenire ſm Uldericũ. ⁊ Ho. alle
gat. l. bona fides. §. i. ff. depo.
43 ¶ Utrum liceat furari vt faciat elemoſynas
R. ꝙ nõ. xiiij. q. v. c. forte aliquis cogitat. im
mo teneẗ reſtituere ſi fecit ⁊ q̃uis ſit vſurariꝰ
cui furaẗ. tñ nõ licet niſi faceret ꝓ exiſtenti in
neceſſitate ſm qd̃ dictũ ẽ. s. §. xxxvij.
44 ¶ Utrũ ſi res furata pereat libereẗ fur a re
ſtitutõe. R. ꝙ nõ. qꝛ fur ſicut ⁊ quilibet alius
malefidei poſſeſſor ſemꝑ ẽ in mora. vñ ſi dete
rioraẗ etiã teneẗ ſm eã extimatõem in q̃ meli
us valuiſſet apud dñm tpe poſtq̃ eã accepit.
Facit. c. grauis. ⁊ qd̃ ibi no. in glo. d reſt. ſpo.
⁊. l. in re furtiua. ff. d cõdi. fur. ⁊ in. l. nauis. §.
generaliter. ff. de re. ven. Excipiẗ caſus q̃n rẽ
domino loco ⁊ tpe obtulit ⁊ ipẽ recipere re
cuſauit. qꝛ purgauit morã. d. l. in re furtiua
nec teneẗ ſi perierit vel deteriorata fuerit. l.
vlti. C. de condi. fur.
45 ¶ Utrũ teneaẗ fur ad reſtitutõꝫ fructuũ rei
R. ꝙ ſic. nõ ſolũ ꝑceptos ſed etiã ꝑcipiẽdos
a vero dño ſeu quos ꝑcepiſſet. d. c. grauis. et
d. l. in re furtiua. §. ſi ex cauſa.
46 ¶ Utrũ fur poſſit repetere ſeu retinere expẽ
ſas quas fecit in re furtiua. R. ꝙ non. niſi vt
dictũ eſt. s. expenſe. §. iij.
47 ¶ Utrũ filiuſfamilias vel vxor religioſus ⁊
hmõi poſſint ꝯ volũtatẽ patriſfamil. vel mari
ti ⁊ hmõi reſtituere rẽ furatã ab eis. R. ꝙ ſi
res extat apud eos ꝙ teneneẗ. l. in ciuilẽ rem.
C. de furtis. Qd̃ intellige ſm qd̃ dictũ ẽ. s. §.
xxiiij. ſi ſine periculo fieri pt. ſi vero nõ extat
ſed ẽ cõſumpta vl̃ alienata. tũc ſi pciũ vl̃ res
ẽ verſũ in vtilitatẽ dñi vl̃ mariti pt bono mo
do de bonis dñi vl̃ mariti reſtituere etiam co
ꝯdicẽte. Et voco hic vtilitatẽ dñi etiã ſi ſeve
ſtiuit vel calciauit ſm cõueniẽtiã ſui ſtatus ⁊
hmõi. Si vero expẽdit inutiliẗ. vtputa in va
nitatibus ⁊ hmõi. nõ pt cõtra voluntatẽ dñi
reſtituere niſi habeat vltra dotẽ vl̃ peculium
caſtrẽſe vl̃ quaſi ꝯcor. ⁊ hmõi aẗ. reſtõ. q̃.
¶ Sꝫ quid ſi maritus ipẽ furatus ẽ vl̃ pater 48
poterit ne vxor vel filius reſtituere cõtra ſuã
volũtatẽ. R. ꝙ ſic. ſi res ẽ i eiꝰ poteſtate. d. l.
in ciuilẽ rẽ. ſed ſi ẽ in poteſtate patris vel ma
riti nõ. Si tñ facerẽt bona fide nõ peccarent
mortaliter qꝛ nõ ꝯmittũt furtũ cũ nõ ſit frau
duloſa nec animo lucrãdi. ꝯcor. Rod. ⁊ Io.
xiiij. q. v. c. vltimo.
¶ Utrũ actio furti deẗ contra quẽcũq̧ furẽ. 49
R. ꝙ ſic. facit. l. impuberẽ. ff. eo. Intellige ſi
ẽ doli capax. Itẽ nõ ſolũ ꝯ furẽ. ſed cõtra eũ
qui dedit opẽ vel cõſiliũ. l. is qui rẽ pignori.
§. ſi tu. ff. eo. Fallit in patre ꝯ filiũ. ⁊ econtra
rio. ⁊ in vxore contra maritũ. ⁊ ecõtrario cõ
ſtãte matrimonio. ſꝫ daẗ eis actio reꝝ ãmota
rũ. l. ſi quis vxori. ff. eo. ⁊. l. fi. C. eo. ti.
¶ Que pena furis. R. ꝙ ſi agatur criminali 50
ter pena ẽ vt fuſtigeẗ vl̃ vt exulet vl̃ alio mo
do puniaẗ arbitrio iudicis. nõ tñ vt occidaẗ
vl̃ d mẽbreẗ. vt. C. de ſer. fu. auẗ. ſꝫ nouo iure
Et hoc veꝝ ſi ẽ ſimplex latro. ſecus ſi cum ar
mis ſine violẽter aggrediẗ in domibꝰ vl̃ in iti
nere vl̃ in mari. vel ſi palã ſurripit. qꝛ tũc ſu
ſpendiẗ. l. capitaliũ. §. craſſatores. ⁊. §. famo
ſos. ff. de penis. Sꝫ q̃d de cõſuetudine qua ſu
ſpẽdunẗ oẽs latrones. quãtũcunq̧ ſimplices
ſi vltra certã ſummã furati fuerũt. Ray. tꝫ ꝙ
neceſſitas pacis cõmunis ⁊ frequẽs incorri
gibilitas hꝰ malicie hominũ facit rõabilẽ di
ctã ꝯſuetudinẽ. Si vero agaẗ ciuiliẗ. tũc ſi eſt
manifeſtũ pena q̃drupli. Si vero nõ ẽ manife
ſtũ pena dupli. vt inſti. de obli. q̃ ex delic. na.
§. pena. ⁊. §. fi. Et pt hec pena peti etiã pꝰ an
nũ ⁊ imppetuũ. Inſti. d. ꝑpe. ⁊ tpa. ac. §. fur
ti. Et lꝫ pmo egerit criminaliẗ. poterit iteruꝫ
agere ciuiliẗ ⁊ econtrario. C. q̃n ciui. ac. piu
cri. l. vnica. ⁊. l. fi. ff. e. ti. An aũt hꝫ pena in cõ
ſciẽtia ſit ſoluẽda. dic ꝙ nõ. vide. j. lex. §. iiij.
¶ Utrum fur poſſit occidi a ꝑuato. vide ho 51
micidium. i. §. v.

¶ Vtrū fur ſit excōicatus qui furatᷣ calices paramenta ⁊ hmōi ſacra. R. Pa. in. c. ex literis. eo. ti. ꝙ nō. niſi cū furto ſiᷣ fregerit hoſtia eccleſie vel armaria vl̄ feneſtras ⁊ hmōi facit. c. ꝯqueſtꝰ. de fo. ꝯpe. ⁊. c. ꝯqueſti. ꝺ ſen. excō. ⁊ qꝺ ibi no. vide excōicatio. v. caſu. vi.

¶ Vtrū fur qui ſuſpēditᷣ ſit ſepeliēdus in cimiterio. R. Pa. in. c. ij. eo. ti. ꝙ ſic ⁊ oēs aliꝗ ꝗ ꝓpter ſua delicta vita puātᷣ. ⁊ etiā omnia alia ſacramēta miniſtrāda ſi peniteāt de peccato vt ē tex. in. c. fi. xiij. q. ij. nec valet ꝯſuetudo in cōtrariū. cle. i. de pe. ⁊ re. glo. tn̄ in. d. c. fi. dicit verū quo ad ſepulturā dūmodo fiat de auctoritate ꝑncipis. allegat. ff. ꝺ cadaue. puni. l. i. ⁊ bene. nec cle. loquitᷣ niſi de ſacramentis reprobans ꝯtriā conſuetudinem.

Generalis clauſula cōtinet oīa niſi cōtraria mēs appareat teſtatoris. ff. de peculio. l. qui pe. legat. C. de inoffi teſta. l. ſiquādo. in glo. Nā eniꝫ videtᷣ quis generaliter cōcedere qꝺ ſpālit nō ē cōceſſurus C. que res pigno. obli. po. l. i. in glo. nec etiaꝫ maiora exꝓſſis. niſi ſpecialiter cōmittantᷣ. ff. de pecu. l. pōponius. in ꝑnc. ⁊. l. mandato

1 ¶ Generali ꝑ ſpeciale procul dubio derogatur de reſcrip. paſtoralis.

2 ¶ In generali mādato multa ſunt que nō intelligūtᷣ niſi exꝑmantᷣ de offi. le. c. i. in glo.

3 ¶ In generali locutōe ꝑſona loquēs intelligitᷣ excepta. c. petitio. in glo. de iureiur. cū cōcordantijs ibi poſitis. vn̄ ſi ꝓmiſi tibi dare aliquid cōtra omnē hominē nō teneor dare cōtra me.

Gladius nō ē reddēdus furioſo eſſecto etiā ſi iuraſſet. xxij. q. ij. ne quis arbitretᷣ. Et facit ad probādū ꝙ ex iuramēto vel voto nō tenetᷣ hō qn̄ venit ad euꝫ caſum in quo nullo modo iuraſſet vel iurare non potuiſſet.

Gloria uana. Vide vana gloria.

Gratia accipitᷣ multipliciter aliqn̄ ꝓ amore ⁊ ſic accipitᷣ in. c. i. como. aliqn̄ ꝓ cōceſſione beneficij. ſeu alicuius indulgētie vl̄ auctoritatis. ſicut cle. grē. de reſcrip. ⁊ qꝺ habetᷣ in regula. qꝺ ob gratiaꝫ. li. vi. Et intellige qn̄ ad illud beneficiū faciendū nō eſt obligatus. q꞉ qui facit id ad qꝺ ē obligatus rōne naturali nō facit gratiā. vt dicit Bal. in. c. i. §. hec ſacramēta. de pace iur. fir. in verbo ꝑ gratiā eccleſie. ⁊ facit tex. ꝓdictus ꝑ eo. ⁊. l. titius. ff. de obſeq. patro. Aliqn̄ accipitᷣ ꝓ dono ſpūſſancti. i. q. i. grā. ⁊ in cle. i. de magiſtris. i glo. ⁊ ꝑ magiſtrū in ſecundo ſen

Et hec ē duplex. ſ. gratia gratis data. Et hec ſtat cū peccato mortali. Et ē omne bonū additū naturalibus noſtris. ſicut grā ꝓdicandi ꝓphetādi. faciēdi miracula ⁊ hmōi. Alia dicitur gratū faciēs Et hec ſm̄ Ric. in. ij. di. xxvi ar. i. q. i. nō differt a charitate ſm̄ aliqd abſolutuꝫ. Et ideo idem ē realiter ꝙ charitas ſm̄ Fra. de may. in. ij. di. xxix. q꞉ que nō pn̄t ſeparari ſunt idē realiter. Sꝫ ꝑ rōnes formales reſpectiuas differūt q꞉ habent habitudines diuerſas habentes diſtinctos terminos. Charitas eniꝫ ꝺ꞉ ad obiectuꝫ. ſ. eſſentiā diuinaꝫ ſed nullus ē in gratia eſſentie diuine ſed volūtatꝭ. ⁊ ita differunt formaliter. ⁊ placet. lꝫ aliꝗ teneāt aliter. hec nūꝗꝫ pt̄ eſſe cū peccato mortali. ⁊ ſine hac nullus ſaluabitᷣ. De quo vide. ꝑ theologos in. ij. di. xxvij. ⁊. xxviij.

¶ Vtrū bānitas ꝓpter aliqꝺ delictū cuiꝰ bona ſunt ꝯfiſcata ſi a dn̄o recipiatᷣ ad grām eo ipſo ſit reſtitutus ad bona. ⁊ remiſſa ſibi culpa. R. qdā tenēt ꝙ ſic ꝓpter tex. in l. i. §. fi. ff. de queſti. vbi dicit Bart. ꝙ bānitus qn̄cunqꝫ recipitᷣ ad grām ꝑncipis videtᷣ reſtitutꝰ. Idē videtᷣ etiā ſenſiſſe in. l. fi. ff. de ſn̄iam pa. Sed ſalicetus in. d. l. fi. dānat dictū. Bar. et dicit cū Cy. ibidē ꝙ nō reſtituitᷣ. ⁊ magis placet ꝓpter. in ti. de pace cōſtā. in ꝑncipio in vbo plenitudinē grē noſtre receptus ⁊ ibi dicit Bal. ꝙ qn̄ ꝗs recipitᷣ ad plenitudinē grē ꝙ remittūtᷣ culpe ⁊ reſtituitᷣ ad fauores. Ergo qn̄ ſolū ſimpliciᷣ ad gratiam recipitᷣ nō reſtituitᷣ ⁊ merito. Facit etiā q꞉ reſcripta fiſco damnoſa in dubio ſunt reſtringēda ad minus ꝑiudiciū ar. l. ſi qn̄. C. de op. publi. ⁊ Bar. intelligēdꝰ ē qn̄ faciēs grām mādat ſn̄iam vl̄ bānū cācellari. q꞉ adducit. §. fi. ꝓdictū qꝺ no. Vide. s. donatus. §. ij. 1

¶ Vtrū grā ſcd̄o mō accepta ꝯceſſa alicui ꝑ papā expiret ꝑ mortē eiꝰ. R. qdā doc. tenent ꝙ ſi grā ꝯceſſa hꝫ annexā iuriſditōꝫ ⁊ ſit ꝯceſſa ſine lr̄is ꝙ expirat. Si vo nō hꝫ ānexam iuriſditōeꝫ. ſic nō expirat etiaꝫ ſi ſit ꝯceſſa ſolo verbo. Sꝫ Jo. an. in ꝓlogo ſup. vi. li. in nouella tꝫ ſimpliciter ꝙ nō expirat etiā ſolo verbo ꝯceſſa. Idē tꝫ archi. ibidē ⁊ eſt verius ꝑ cle. dudū. ꝺ ſepulturis. 2

¶ Quid de grā ꝯceſſa ab inferioribus pape. Vtrū expiret morte. vide indulgētia. §. vij. 3

Gradus cōſanguinitatꝭ ⁊ affinitatis quō ꝯputantᷣ. vide. j. matrimoniū. iij. impedimēto. vi. ⁊. xv.

Guerra quō ⁊ qn̄ ſit licita. vide. s. bellū

Gula ē inordinatꝰ appetitꝰ ſm̄ Aug.